

Hojii Ergamootaa

Ittiin Lixa

1 ¹ Yaa ulfaataa Tewofilos!

Macaafa koo isa kanaan duraa kees-satti, waan Yesus hojjetee fi barsiise hundumaa caafeera*. ² Kunis immoo jalqaba isaatii kaasee, hamma guyyaa inni ergamoota isaa warra fo'ate hafuura qulqulluudhaan abboomee, gara waaqaatti ol fudhatameetti kan ta'ee dha*.

*1 Luq 1:1-4

*2 Mat 28:19; Mar 16:19; Luq 24:49-51; Yoh 20:21-22

Jiraataa Ta'uu Yesusii Fi Abdii Hafuura Qulqulluu

3 Yesus du'a isaa booddee immoo jiraataa akka ta'e, deddeebi'ee karaa hin mamsiifneen isaanitti of mul'ise; guyyaa afurtamaaf akka isa argan godhe, waa'ee mootummaa Waaqayyoos isaanitti in dubbate*. ⁴ Isaanii wajjin utuu jiruus, "Abdii abbaan koo isiniif kenne, isa ani isinitti hime sana eegadhaa malee, Yerusaleemii hin ba'inaa!" jedhee isaan abboome*. ⁵ Itti dabalees, "Yohannis bishaaniin cuuphe, isin garuu guyyaa baay'ee utuu hin turin hafuura qulqulluudhaan in cuuphamtu" jedhe*.

*3 Yoh 20:19-30; 1Qor 15:4-8

*4 10:41; Luq 24:49; Yoh 14:16; 15:26

*5 Mat 3:11; Mar 1:8; Luq 3:16;

Yoh 1:33; HoE 2:4; 11:15-17

Yesus Gara Waaqaatti Ol Fudhatamuu Isaa

6 Yeroo walitti qabamanitti ergamoonni, "Yaa gooftaa, si'a kana Israa'eliif mootummaa deebiftaafii ree?" jedhani gaafatan*. ⁷ Inni immoo, "Yeroo yookiis bara abbaan gooftummaa isaatiin dhaabe, beekuun isiniif hin kennamne*. ⁸ Isin garuu, hafuurri qulqulluun yommuu isin irra bu'u, humna in godhattu; Yerusaleemitti, Yihudaa hundumaatti, Samaariyaatti, hamma andaara lafaattis dhuga-baatuu koo in taatu" isaaniin jedhe*. ⁹ Dubbii kana dubbatees, utuma isaan ilaalanii gara waaqaatti ol fudhatame; duumessi isa simate, ija isaani duraas in dhokse*. ¹⁰ Utuma isaan karaa inni ol ba'ee sa-

nattii ija hin buqqifatin, kunoo, namoonni uffata adaadii uffatan lama isaan bukkee dhaabatanii*, ¹¹ "Isin namoota Galiilaa, maaliif dhaabattanii waaqa keessa ilaalaa jirtu? Yesus, inni isin biraa gara waaqaatti ol fudhatame kun, akkuma amma itti gara waaqaa dhaquu isaa argitan kanatti immoo, deebi'ee in dhufa" jedhaniin*.

*6 Luq 19:11; 24:21

*7 Mar 13:32

*8 5:32; Mat 28:19; Mar 16:15;

Luq 24:47-48; Yoh 15:27

*9 Mar 16:19; Luq 24:50-51; Yoh 6:62

*10 Luq 24:4

*11 Mat 26:64; Luq 21:27; Mul 1:7

Waa'ee Isa Iddoo Yihudaa Bu'uu

12 Kana booddee ergamoonni gaara ejersaatii gara Yersaaleemitti deebi'an; gaarichi mandaricha irraa adeemsa guyyaa Sanbat'aa, kunis akka dhundhuma kuma lamaa in fagaata ture. ¹³ Yommuu deebi'an immoo mana isa keessa turan kutaa olaanutti galan. Isaanis Phexros, Yohannis, Yaaqoob, Indriyaas, Filiphos, Toomaas, Bartolomewos, Maatewos, Yaaqoob ilma Alfewos, Simoon isa "Hinaafticha" jedhamee beekamee fi Yihudaa ilma Yaaqoob turan*. ¹⁴ Isaan kun hundinuu dubartoota tokkoo wajjin, Maariyaam haadha Yesus, obbooloota isaa wajjinis yaada tokkoon kadhataaf of kennanii turan*. ¹⁵ Gidduu sana Phexros walga'ii, amantoota akka nama dhibbaa fi digdamaa ta'an keessa dhaabatee, ¹⁶ "Obboloota nana, dubbiin macaafaa inni hafuurri qulqulluun duraan dursee afaan Daawittiin waa'ee Yihudaaf dubbate, raawwatameera; innoo warra Yesusin qabuu dhaqan dura adeemee argisiise*. ¹⁷ Inni nuu wajjin lakkaa'amee, hojii kanas nuu wajjin hojjechuudhaaf fuula qabatee ture. ¹⁸ Namichi kun, horii isa hojii jal'inaa hojjetee argate sanaan, lafa bitate; ofii isaa mataadhaan kufee tarsi'ee, mar'u-maan isaas bakkee guute*. ¹⁹ Kunis warra Yerusaleem jiraatan hundumaa biratti beekame, lafichis afaan isaaniitti 'Akeldamaa' jedhamee waamame, hii-kuun isaas 'Lafa dhiigaa' jechuu dha.

/ HoE 1:15 "Amantoota" Grii "Obboloota".

²⁰ Macaafa faarfannaa keessatti, 'Qe'een isaa haa onu, isa keessa jiraachuufis tokko illee hin argamin!' Akkasumas, 'Hojii inni geggeessuuf itti waamame, namni kan biraa haa fudhatu' kan jedhu caafameera*.

*13 Mat 10:2-4; Mar 3:16-19; Luq 6:14-16

*14 2:1; Mat 13:55; Luq 24:53

*16 Far 41:9; Yoh 13:18

*18 Mat 27:3-8

*20 Far 69:25; 109:8

21 "Kanaafis yeroo itti Yesus gooftaan nu gidduu deddeebi'aa ture hundumaatti, warra nu wajjin turan keessaa nama tokko nu barbaachisa*." ²² Innis yeroo cuuphaa Yohannisii jalqabee, hamma guyyaa gooftaan itti nu biraa ol fudhatameetti, nu gidduu kan ture, nuu wajjin dhuga-baatu du'aa ka'uu isaa ta'uun irra jira" jedhe*. ²³ Achumaan namoonni lama maqaan isaanii dha'ame; isaanis Yoseef isa Baarsaabaas yookiis Yosxos jedhamee waamamu, akkasumas immoo Maatiyaas isa jedhamu turan.

24 Warri walitti qabaman sun, "Gooftaa, garaa namoota hundumaa beektuu, isaan kana lamaan keessaa isa fo'atte mul'isi*!" ²⁵ Hojiidhaaf ergaa Yihudaan irraa garagalee, gara iddoo isaa ta'uu dhaqe kana haa fudhatuuf" jedhanii kadhata*. ²⁶ Yommuus isaan lamaaniiif muka buufnaan, Maatiyaasiif ba'e; inni kana irratti ergamoota kudha tokkon sanatti dabalame*.

*21 Yoh 15:27

*22 10:37-41; Mat 3:16; Mar 1:9; 16:19; Luq 3:21; 24:51

*24 15:8; 1Sam 16:7; Luq 16:15

*25 Far 109:8

*26 Fak 16:33

Bu'uu Hafuura Qulqulluu

2 ¹ Ayyaanni guyyaa shantammaffaa inni "Phenxegostee" jedhamee beekame yommuu ga'e, hundinuu iddoo tokkotti walitti qabamanii turan*. ² Dingatas huursaan waaqa irraa akka bubbee bubbisuutti dhaga'amee, manicha isaan keessa jiranis guute. ³ Arraba ibiddaa kan fakkaatan isaanitti mul'atan, gargar tamsa'aniis, wanti akka arraba ibiddaa kun tokkon tokkon isaanii irra taa'an. ⁴ Yommuus hundumti isaanii hafuura qulqulluudhaan guuta-

man; akka hafuuri dubbachuu isaa isaaniif kennetti, afaan garaa garaa dubbachuu jalqaban*.

*1 Lew 23:15-21; Kes 16:9-11

*4 4:31; 10:44-46; 19:6; Mat 3:11;

Luq 3:16; Mar 16:17; 1Qor 13:1; 14:1-14

5 Yihudoonni Waaqayyoon sodaan Yerusaleem kan jiraatan, saba irra lafa hundumaa keessaa kan dhufan turan. ⁶ Jarreen kun hundinuu huursaa kana yommuu dhaga'an, iddoo kun ta'etti dacha'an; warri hafuura qulqulluudhaan guutaman kun afaan tokkon tokkon isaaniitiin akka dubbatan dhageenyaan, waan jedhan wallaalan. ⁷ Na'anii dinqifatanii, "Warri dubbachaa jiran kun hundinuu Galiilota miti moo?" jedhanii gaafatan*. ⁸ Dabalaniis, "Tokkon tokkon keenya attamitti afaan itti dhalanneen isaan dhageenya?" ⁹ Nuyi warri biyya Phaartee, warri Meediyaa, warri Elaam, nuyi namoonni Mesophotaamiyaa, warri Yihudaa, Qaphadooqiyyaa, Phonxosii fi Asiyaas, ¹⁰ nuyi warri Firiigiyya-dhaa fi Phamfiliyaa, Gibxiidhaa fi kutaa Liibiyaa keessaa naannoo mandara Qareeneetii, nuyi warri Roomaas biyya ilaaluudhaaf kan dhufne. ¹¹ Nuyi Yihudoonni, amantii warra Yihudootaa kan fudhannes, nuyi warri Qareexisii fi Araboonni, isaan kun hojii Waaqayyoo isa dinqisiisaa afaan ofii keenyaan utuu jajanii in dhageenya" jedhan. ¹² Hundumti isaanii na'anii waan godhan wallaalanii, "Kun maal ta'uuf jedha?" jedhanii wal gaagaafatan. ¹³ Kaan immoo, "Isaan kun daadhii jabaa quufaniiru" jedhanii itti ga'isan*.

*7 1:11; Yoh 7:52

*13 1Qor 14:19,23

Lallaba Phexros

14 Phexros garuu warra kudha tokkoo wajjin dhaabatee, sagalee isaa ol fudhatee, namootatti dubbachuutti ka'e, "Isin yaa warra Yihudootaa, warri Yerusaleem jiraatanis hundinuu, mee hubadhaa, dubbiin koos isiniif haa galu! ¹⁵ Jarreen kun kan machaa'an isinitti hin fakkaatin, amma ganama, yeroonis sa'aatii sadaffaa dha! ¹⁶ Inni asitti ta'e kun garuu, waan Waaqayyoo afaan raajicha Yo'eliin dubbatee dha;

¹⁷ 'Guyyaa gara dhumaatti akkana in ta'a jedha Waaqayyoo, foon-qabeessa hundumaaf hafuura koo nan kenna, ilmaan keessanii fi intaloonni keessan raajii in dubbatu; dargaggoonni keessan mul'ata in argu, maanguddoonni keessanis abjuu in abju'atu.

¹⁸ Eyyee, guyyoota sanatti hojjetoota koo warra dhiiraa fi dubartiidhaaf hafuura koo nan kenna, raajiis in dubbatu.

¹⁹ Wanta dinqisiisaa ol waaqa irraa, milikkitaas gad lafa irraa, dhiigaa fi ibidda, aara lafa gurraachessu nan argisiisa;

²⁰ guyyaan gooftaa inni guddaanii fi dinqisiisaan utuu hin dhufin, aduun dukkanatti, jiinis dhiigatti in geddamti. ²¹ Maqaa gooftaa kan waamatu hundinuu immoo in oola" jedhe*.

*17-21 Yoe 2:28-32

*21 Rom 10:13

22 "Isin yaa warra Israa'el, dubbii kana dhageeffadhaa, Waaqayyoo harka Yesus nama Naazireet kanaan, hojii aangoo isaa, dinqiidhaa fi milikkita garaa garaa kan isin beektan, isin gidduutti hojjechuu isaatiin fudhata-maa isa godhe*. ²³ Namni kun akka Waaqayyoo dur murtoo godhetti, akka yaada isaattis dabarfamee kenname; isin immoo harka warra seera Waaqayyoo hin eegneetiin, muka irratti fannitanii isa ajjeftan*. ²⁴ Waaqayyoo garuu hidhaa du'aattii hiike; inni harka du'aa jalatti qabamee turuu waan hin dandeenyeef, du'aa isa kaase*.

²⁵ Daawit waa'ee isaatiif, 'Yeroo hundumaa goofticha fuula koo durattan ilaala, akka ani hin sochooneefis inni gara mirga koo jira; ²⁶ kanaaf garaan koo gammade, arrabni koos in ililcha; foon koos abdii keessa in buufata.

²⁷ Lubbuu koo iddoo warra du'aniitti hin dhiiftu,

dhuunfaa kees tortoratti dabarsitee hin kennitu*.

²⁸ Karaa gara jireenyaatti geessus na barsiifteetta; anaa wajjin jiraachuu keetiin garaa koo gammachuudhaan in guutta" in jedha*.

*22 Yoh 3:2

*23 Mat 27:35; Mar 15:24; Luq 23:33;

Yoh 19:18; HoE 3:15; 4:28

*24 Mat 28:5,6; Mar 16:6; Luq 24:5

*25-28 Far 16:8-11

*27 13:35

29 "Yaa obbolqota ko, waa'ee Daawit abaabilii keenyaa mul'inatti isinitti himuu nan jaalladha; inni du'eera aw-waalameeras, awwaalli isaas hamma har'aatti iyyuu nu bira jira*. ³⁰ Inni raajii ture, Waaqayyoo sanyii isaa keessaa tokko teessoo mootummaa isaa irra akka teessisuuf, kakuudhaan akka isa abdachiise in beeke*.

³¹ Kanaaf duraan dursee argee, waa'ee du'aa ka'uu Kristosiif, 'Inni iddoo warra du'aniitti hin dhiifamne, foon isaas tortoratti hin kennamne' jedhee raajii dubbate*.

³² Yesus kana, Waaqayyoo du'aa kaa-seera; nus hundumti keenya isa kanaaf dhuga-baatu dha.

³³ Inni gara mirga Waaqayyoo abbaatti ol fudhatamee, hafuura qulqulluu isa abdachiifamee ture abbaa biraa fuudhee erge; kan isin amma argitanii fi dhageessan kun isa*.

³⁴ Daawit ofii isaa gara waaqaatti ol hin baane, haa ta'u iyyuu malee, 'Gooftichi gooftaa kootiin gara mirga koo taa'i, ³⁵ diinota kee ejjeta miilla kee hamman siif godhutti' jedhee dubbateera*.

³⁶ Egaa Waaqayyoo, Yesus isa isin muka irratti fannifatan kana gooftaadhaa fi Masiihii akka godhe, Israa'eloonni hundinuu utuu hin maamin haa beekan!" jedhe*.

*29 1Mot 2:10; HoE 13:36

*30 Far 132:11; 2Sam 7:12,13

*31 Far 16:10

*33 Yoh 12:32; 14:26

*34-35 Far 110:1; Mat 22:44; Ibr 1:13

*36 5:31; Filp 2:11

37 Namoonnis kana dhaga'anii garaan isaanii baqaq; Phexrosii fi ergamoota warra kaaniin, "Yaa obboloota nana, maal goonu ree?" jedhan*. ³⁸Phexros immoo, "Yaada garaa keessanii geddaradhaa; cubbuun keessan akka isiniif dhiifamuuf, tokkon tokkon keessan maqaa Yesus Kristositti cuuphamaa; kennaa hafuura qulqulluus in fudhattu". ³⁹Abdiin Waaqayyo abdachiise isinii fi ijoollee keessaniif, warra fagaatanii jiraatanii, Waaqayyo keenya gooftichi itti waamu hundumaafis" jedhee deebiseef*. ⁴⁰Kana malees Phexros, kan biraa dubbii baay'eedhaan dhugaa isaanitti ba'e, "Adaba dhaloota jal'aa kanatti dhufu jalaa oolaa!" jedhee, cimsee isaan gorse*. ⁴¹Warri dubbii isaa fudhatan in cuuphaman; kanaaf guyyaa sanatti akki lubbuu kuma sadii isaanitti in dabalaman*.

*37 16:30; Luq 3:10; Ibr 4:12

*38 3:19; Luq 24:47

*39 Yoe 2:28,32; Isa 57:19; Yoh 10:16

*40 Kes 32:5; Filip 2:15

*41 4:4; 5:14

Jireenya Amantootaa

42 Amantoonnis barsiisa ergamootaatti, tokkummaa isaanii cimsachuutti, buddeena cabsachuutti, kadhata godhachuutis qabamanii jiraatan*. ⁴³Dinqiinii fi milikkinni baay'een harka ergamootaatiin in godhamu, namoonni hundinuus Waaqayyoon in sodaatu turan*. ⁴⁴Kan amanann hundinuus walii wajjin iddoodhuma tokko turan, kan isaan qaban hundinuus qixxee ture*. ⁴⁵Araddaa isaaniitii fi qabeenya isaanii gurgurani, horii isaas hundumaafuu, akka isa barbaachisetti in hiru turan*. ⁴⁶Guyyaa guyyaatti yaada tokkoon mana qulqullummaatti deddeebi'anii, manuma mana isaaniittis buddeena cabsatanii, gammachuudhaan, garaa qulqulluudhaanis nyaata isaanii waliin ga'anii in nyaatu turan. ⁴⁷Isaan Waaqayyoon in galateeffatan, saba hundumaa durattis ayyaana argatan; gooftaanis guyyaa guyyaatti warra fayyan amantootatti in dabale*.

*42 20:7

*43 5:5,11-16

*44 4:32

*45 4:34-35

*47 2:21; 4:4; 5:14

Fayyifamuu Namicha Naafa Tokkoo

3 ¹Gaaf tokko Phexrosii fi Yohannis yeroo kadhata waaree booddee, innis sa'aatii salgaaffaatti, gara mana qulqullummaatti ol in adeemu turan. ²Kunoo namni dhaloota isaatii jalqabee naafate tokko, achi ture; innis guyyuma guyyaatti baatamee dhufee, "Balbala miidhagaa" isa jedhamu sana dura taa'ee, warra mana qulqullummaa dhaqan irraa horii in kadhata ture*. ³Namichi, Phexrosii fi Yohannis mana qulqullummaatti ol lixuuf akka dhufan argee, horii isaan kadhate. ⁴Phexrosii fi Yohannis ijaan isa qaban; Phexros immoo, "Nu ilaali!" jedheen. ⁵Yommuus inni waa isaan biraa kan argatu se'ee, ija keessa ilaale. ⁶Phexros garuu, "Ani meetii fi warqee hin qabu, waanan qabu garuu siifan kenna; maqaa Yesus Kristos nama Naazireetiin ka'ii, adeemi!" jedheen*. ⁷Harka isaa mirgaa qabee isa kaases, achumaanis miilli isaa fi gulubiin isaa jabaatan. ⁸Utaalees ka'ee ijaajjee, adeemees, isaanii wajjin mana qulqullummaa lixee, asii fi achi adeemee, quruphisaa Waaqayyoon galateeffate*. ⁹Namoonni hundinuus utuu inni asii fi achi adeemuu, Waaqayyoonis utuu galateeffatu argan; ¹⁰mana qulqullummaa, "Balbala miidhagaa" dura taa'ee, horii kadhataa inni ture isa akka ta'es baranii, waan isaaf godhame kanaafis fajajanii baay'ee raajeffatan.

*2 14:8; Yoh 9:1

*6 3:16; 4:10; 16:18; Mar 16:17-18

*8 14:10; Luq 5:25; 17:15; Yoh 5:14

Lallaba Phexros Mana Qulqullummaa Keessatti Lallabe

11 Yeroo namichi Phexrosii fi Yohannis biraa hafuu dide sanatti, namoonni hundinuus dinqifachaa gara isaaniitti, gara jalgala mana qulqullummaa isa "Gardaafoo Solomoon" jedhamuutti fiigan*. ¹²Phexros yommuu kana arge jaraan, "Yaa namoota Israa'el, maaliif kanatti dinqifattu? Akka waan nuyi humna keenyaan yookiis qulqullummaa ofii keenyaan isa adeemsifneettis, maaliif fajajanii nu ilaaltu?" ¹³Isin, Yesusin Philaaxositti dabarsitanii laattan; yeroo inni isa gad dhiisuuf murtoo godhettis, fuula yaa'ii isaa dura dhaabattanii isa gantan; Waaqayyo inni

kan Abrahaam kan Yisihaq kan Yaaqoobis, Waaqayyo abaabilii keenyaa, garuu hojjetaa isaa kana ol ol qabeera*.

*11 5:12; Yoh 10:23

*13 7:32; Bau 3:6,15; Yoh 13:32

14 "Yesus qulqulluu fi qajeelaa ture; isin garuu isa gantanii, nama gumaa akka isiniif hiikuuf Philaaxosin kadhattan*. ¹⁵Isa namoota gara jireenyaatti geessus ajjeftan, Waaqayyo immoo du'aa isa kaase, kanaafis nuyi dhuga-baatu dha*. ¹⁶Humna maqaa Yesustu, maqaa isaattis amanuutu, namicha naafa isin argitanii fi beektan kanaaf jabina kenne; amantiin Yesusiin kenname immoo, fuula hunduma keessanii duratti fayyaa guutuu kenneef*.

*14 Mat 27:15-23; Mar 15:6-14;

Luq 23:13-23; Yoh 19:12-15

*15 2:32; 5:30

*16 4:10

17 "Ammas yaa obboloota nana, isin, warri isin geggeessanis, waan gootan hundumaa utuu hin hubatin akka gootan, anuu beeka*. ¹⁸Waaqayyo garuu bara baay'ee dura, Masiihiin isaa akka dhiphatu, afaan raajota hundumaan dubbatee kan ture, akka kanatti akka raawwatamu godhe*. ¹⁹Egaa yaada garaa keessanii geddaradhaa, inni cubbuu keessan akka isiniif haaxaa'utti gara Waaqayyootti deebi'aa*. ²⁰Waaqayyo yeroo itti hafuurri keessan haareffamu akka isiniif fiduuf, Yesus Masihiichaa, isa duraan dursee isiniif qopheessee tures, akka isiniif erguuf deebi'aa! ²¹Durumaa jalqabee Waaqayyo afaan qulqulloota raajota isaanii dubbachaa kan ture raawwate, hundumaa hamma iddootti deebisuutti garuu, Yesus waaqa irra turuutu isaafta'a.

²²Museen iyyuu, 'Anaan akkuma kaase,

Waaqayyo gooftaan keessan obboloota keessan keessaa raajii tokko isiniif in kaasa, waan inni isinitti himu hundumaa dhaggeeffachuun isin irra jira*;

²³namni raajii sana hin dhaggeeffanne hundinuus garuu, saba sana keessaa in balleeffama jedhee ture*.

²⁴Raajonni Saamu'elii jalqabanii ka'anii fi dubbatan hundinuus, waa'ee bara kanaa labsaniiru*. ²⁵Raajonni kan dubbatan isiniif; kakuu Waaqayyo abaabilii keessaniif dhaabe keessaas in hirmaattu; Abrahaamiin, 'Ijoollee ijoollee keetiin sabni biyya lafaa irraa hundinuus in eebbifamu' jedhee ture*. ²⁶Kanaafis Waaqayyo karaa keessan isa hamaatii hunduma keessan deebisuudhaan isin eebbisuudhaaf, hojjetaa isaa kaasee, duraan dursas isinitti erge" jedhe*.

*17 13:27; 17:30; Luq 23:34; 1Qor 2:8; 1Xim 1:13

*18 Luq 24:25-27,44,46

*19 2:38

*22 Kes 18:15,18; HoE 7:37

*23 Kes 18:19

*24 10:43; Luq 1:70-75

*25 Uma 22:18; 26:4; Gal 3:8

*26 13:46; Rom 1:16

Phexrosii Fi Yohannis Yaa'ii Dura Dhaabachuu Isaanii

4 ¹Phexros gaafas Yohannisii wajjin namootatti dubbii kana dubbachaa utuu jiruu, luboonnii fi dura-buutuun eegduu mana qulqullummaa, Saduqoonnis isaan biraan ba'an*. ²Ergamoonni kun namoota barsiisanii, Yesus du'aa akka ka'e, du'aa ka'uunis akka jiru waan lallabaniif, isaanitti aaran*. ³Jarri yeroo sanatti lachuu isaanii qabatanii, waan galgalaa'eef hamma bari'utti mana hidhaatti kennan*. ⁴Warra dubbichaa dhaga'an keessaa baay'een garuu in aman; lakkoobsi amantootaas kan dhiirotaa duwwaan iyyuu akka kuma shanii ga'e*.

*1 5:24; Luq 22:4,52

*2 23:8; Mat 22:23; 1Qor 15:12; HoE 4:33

*3 5:18

*4 2:41,47; 5:14; 6:7

5 Lafti bariinaan, gurguddoonni Yihudootaa fi maanguddoonni, barsiisonni seeraas, Yerusaleemitti walitti qabaman. ⁶Isaan keessaas Haannaas angafichi lubootaa, Qayyaafaanis, Yohannisii fi Iskindros, kan biraas mana angafoota lubootaa keessaa turan. ⁷Isaan ergamoota qaban sana yaa'ii dura dhaabachiisanii, "Humna maaliitiin yookiis maqaa eenyuutiin kana gootan?" jedhanii gaafatan*. ⁸Phexros yommu hafuura qulqulluudhaan guutamee, "Isin gurguddoota biyyaa maanguddootas kan

taatan*, ⁹amma gochaa gaarii namicha naafa ture kanaaf godhameef, akka inni itti fayyeefis in gaafatamna erga ta'ee, ¹⁰namichi amma fayyaa ta'ee isin dura dhaabatu kun, maqaa Yesus Kristos nama Naazireetiin akka fayye, isin hundumti keessan beekaa! Namoonni Israa'el hundinuus kana haa beekan. Isin Yesusin in fannifatan, in ajjeefanis; Waaqayyoo garuu warra du'an keessaa isa kaase*.

¹¹Inni kun dhagicha, isa isin warri ijaartuun tuffattan, inni garuu dhagaa mataa golee qajeelchu ta'e*.

¹²Fayyinnis Yesus Kristos duwaa-dhaan malee, kan biraatiin tokko illee hin jiru; maqaan kan biraa, ittiin fayyuun kan nuuf ta'u, waaqa jalaa ilmaan namootaaf hin kennamne" jedhe.

*7 Luq 20:1-2

*8 Luq 12:11-12; HoE 6:3,5; 7:55; 9:17; 13:9

*10 3:6,15-16

*11 Far 118:22; Luq 20:17

¹³Warri yaa'ii sanaas Phexrosii fi Yohannis ija jabinaan akka dubbatan yommuu caqasan, barumsa dheeraa akka hin qabne, kan hin beekamnes akka ta'an hubatanii, in dinqifatan; haa ta'u iyyuu malee, jarreen kun Yesusii wajjin akka turan isaaniif gale. ¹⁴Namichi inni fayye sunis, Phexrosii fi Yohannisii wajjin utuu dhaabatuu arganii, akka itti isaan hammeessan dhaban. ¹⁵Kanaafis yaa'ii keessaa akka gad ba'an isaan abbootanii, walii wajjin mari'achuutti ka'an. ¹⁶"Milikkinni beekamaan jarreen kanaa akka argisiifame, namoota Yersaaleem jiraatan hundumaa biratti beekamaa dha, nus immoo 'Kun soba' jechuu hin dandeenyu; jarreen kana maal goonu ree*? ¹⁷Kun biyya keessatti ba'ee akka hin odeeffamne, maqaa kanaanis deebi'anii nama tokkotti illee akka hin dubbanneef, kottaa jabeessinee isaan doorsifnaa" jedhanii walii galan.

*16 Yoh 11:47; HoE 3:8-10

¹⁸Kana booddee ol isaan waamanii, maqaa Yesusiin raawwatanii akka hin dubbannee fi akka hin barsiifne, isaan abbootanii. ¹⁹Phexrosii fi Yohannis isaaniif deebisanii, "Kan Waaqayyoo dhaga'uu irra, kan keessan

dhaga'uun Waaqayyoo duratti qajeelaa yoo ta'e, isinumti faradaa*! ²⁰Nuyi garuu ofii keenyaa kan arginee fi kan dhageenye himuu dhiisuu hin dandeenyu" jedhan*! ²¹Yaa'ichi ittuma caalchisee isaan doorsisee, gad isaan dhiise; namoonni hundinuu dinqii isa godhameef Waaqayyoo hooqubaa waan dhi'eessaniif, ergamoota sana adabuudhaaf karaa dhabee ture. ²²Namichi inni dinqiin fayyinaa godhameef sun immoo, nama waggaa afurtama gararraa ture.

*18 5:28,40

*19 5:29

*20 22:15; Luq 10:23-24; 1Qor 9:16;

1Yoh 1:1-3

Amantoonni Ija Jabina Argachuudhaaf Kadhachuu Isaanii

²³Phexrosii fi Yohannis akkuma gad dhiifamaniin, gara jara isaaniitti deebi'anii, luboonni warri angafoonni, maanguddoonnis waan ittiin jedhan isaaniitti himan. ²⁴Isaan yommuu kana dhaga'an, hundumti isaaniif erga takkaa sagalee isaaniif ol fudhatanii, Waaqayyoon kadhatanii, "Gooftaa guddaa, si'i waaqaa fi lafa, galaanas, isaan kana keessa kan jiran hundumaas kan uume*." ²⁵Hafuura qulqulluudhaan afaan naa'oo kee Daawit abaabilii keenyaan,

'Warri saba Waaqayyoo hin ta'in maaliif ori'u?

Sabni hundinuus hamaa gochuudhaaf

maaliif akkasumaan dhama'u?

²⁶Mootonni biyya lafaa lolaaf ka'an,

gooftichaa fi Masiihii isaatti bu'uudhaaf

gurguddoonni garee

waammatan" jette*.

²⁷"Eyyee, dhuguma mandaruma kanatti iyyuu, Herodisii fi Phonxos Philaaxos, warra saba Waaqayyoo hin ta'iniif fi namoota Israa'elii wajjin, hojjetaa kee isa qulqulluu, Yesus isa ati isa dibde irratti, walii galan*." ²⁸Kanaa ati humna keetii fi yaada keetiin, akka ta'uuf kan ati dur murtoo goote, raawwatan*. ²⁹Ammas yaa gooftaa, doorsisa isaaniif ilaali, hojjetoonni kee sodaa malee dubbii kee akka dubbataaniif, ija jabummaa kenniif*! ³⁰Maqaa Yesus hojjetaa kee isa qulqulluutiin

dhukkubsatoota fayyisuudhaaf, milik-kitaa fi dinqii garaa garaas gochuudhaaf, harka kee diriirsi!" jedhan. ³¹Isaan kadhata afaanii fixuunii fi iddoon isaan itti walitti qabaman socho'uun, wal faana ta'e. Hundumti isaaniis hafuura qulqulluudhaan guutamii, dubbii Waaqayyoo ija jabummaadhaan dubbachaa turan*.

*24 Bau 20:11; Nah 9:6; Far 146:6

*25-26 Far 2:1-2

*27 Mat 27:1-2; Mar 15:1; Luq 23:1,7-12;

Yoh 18:28-29

*28 2:23

*29 Efe 6:19

*31 16:25-26; 13:52

Qabeenyi Amantootaa Kan Walii Ta'uu Isaa

³²Namoonni amanann hundinuu, warra garaa tokkoo fi yaada tokkoo turan. Isaan keessaa tokko illee qabeenya ofii qaba tureen kan koo ti hin jenne; qabeenyi isaaniif hundinuu kan walii isaaniif ture*. ³³Ergamoonnis humna guddaa argisiisuudhaan du'aa ka'uu gooftaa Yesus dhugaa ba'an; ayyaana guddaas qabu turan*. ³⁴Homtinuu isaan keessaa waa dhabee hin rakkanne, lafa yookiis mana warri qaban hundinuu, gurguranii horii isaa fidan. ³⁵Horiin isaan fidanii ergamootatti kennan sunis, adduma addaaf akka isa barbaachiseetti in hirma ture*. ³⁶Warra Lewwii keessaa, namni Yoseef jedhamu Qophrositti kan dhalate tokko ture; ergamoonni "Baarnaabaas" jedhanii isa waaman; kana jechuunis "Ilma jajjabeessu" jechuu dha*. ³⁷Namichi kun araddaa qabu gurguree, horii isaa fidee ergamootatti kenne.

*32 2:44-45; Yoh 17:21-22

*33 2:47; 4:2

*34-35 2:45; Luq 12:33; HoE 5:2;

2Qor 8:14

*36 11:22,24; 13:2; 15:39

Anaaniyaasii Fi Saffiraa

⁵¹Namichi Anaaniyaas jedhamu tokko ture; inni haadha manaa isaa Saffiraa wajjin walii galee, lafa qaban tokko gurgurate. ²Horicha irraa garuu dhokfatee, gar tokko fidee ergamootatti kenne; kanas immoo maree haadha manaa isaatiin waan godheef, isheen gaarii gootee beekti turte*. ³Phexros yommuu, "Anaaniyaas, akka ati hafuu-

ra qulqulluu sobduuf, horii araddaa kee itti gurgurte keessaas akka dhokfatuuuf, maaliif Seexanni yaada garaa kee keessa guute*? ⁴Qabeenyi kee kun utuu ati hin gurgurin kan kee ture, erga gurgurtees horichi harka kee keessa jira mitii ree? Attamitti garaa kee keessatti kana malte ree? Ati namoota sobde miti, Waaqayyoon sobde malee" jedheen. ⁵Anaaniyaas dubbii kana yommuu dhaga'e, lafa dha'ee du'e; warri kana dhaga'an hundinuus, guddaa sodaatan*. ⁶Dargaggoonni immoo dhufanii reeffa isaa kafananii, geessanii awwaalanis*.

*2 4:34-35,37

*3 Luq 22:3; Yoh 13:2; 8:44

*5 5:11; 19:17

*6 Luq 10:4-5

⁷Akka sa'aatii sadii kan ga'u turtee haati manaa isaa, waan abbaan manaa ishee ta'e utuu hin beekin dhufte. ⁸Phexros immoo, "Araddaa keessan dhuguma hamma kanatti gurguranii? Anatti himi!" jedhe; isheen, "Eyyee, nuyi hammasumatti gurgure" jetteen. ⁹Phexros garuu, "Hafuura gooftaa qoruudhaaf, kan isin walii galan kun maali? Warri abbaa manaa kee awwaalan kunoo, amma balbala dura jiru, sis immoo gad si baasu!" ittiin jedhe. ¹⁰Isheen yommuuma miilla isaa jalatti lafa dhooftee duute; dargaggoonni sun ol galanii akka duute yommuu argan, gad baasanii abbaa manaa ishee bukkeetti ishee awwaalan. ¹¹Waldaan amantootaa guutummaatti, warri kana dhaga'an hundinuus guddaa sodaatan.

Milikkitaa Fi Dinqii Garaa Garaa

¹²Yommuu milikkinnii fi dinqiin baay'een harka ergamootaatiin saba sana gidduutti in hojjetama ture, amantoonni hundinuus gardaafoo Solomoonitti wal ga'u turan*. ¹³Warra kaan keessaa garuu namni tokko illee dhimma isaaniif keessa lixuudhaaf ija hin jabaanne, saba durattis maqaa gaarii qabu turan. ¹⁴Kana hundumaa irrattis warri gooftaatti amanann, dhiirronnis dubartoonnis, ittumaa baay'atan*. ¹⁵Dhukkubsatoota baay'ee iyyuu, yommuu Phexros karaa sana irra darbu gaadidduun isaa isaan keessaa tokko tokko irra illee haa buufatuuf

sireedhaan, muka wasaasaatiinis fidanii karaa irra in kaa'u*. ¹⁶ Mandaroota naanna'aa Yerusaalemiis namoonni danuun dhukkubsatootaa fi warra hafuuronni hamoonni² rakkisan fidanii in dhufu; warri geeffaman hundinuus in fayyifamu turan*.

*12 2:43; 4:30; 6:8; 14:3; 15:12; 3:11;

Yoh 10:43

*14 2:41,47; 4:4; 6:7; 21:20

*15 19:11-12; Mar 6:56

*16 8:7; Mar 16:17-18

Ari'atamuu Ergamootaa

¹⁷ Angafni lubootaa garuu garee Saduqootaa keessaa warra isa gargaaranii wajjin, hinaaffaan isaan keessa guutee, isaan irratti ka'an*; ¹⁸ ergamoota qabani manaa hidhaatti galchan*. ¹⁹ Ergamaan Waaqayyoo gooftaa garuu halkan balbaloota mana hidhaa sana bane, isaan dura bu'ee, fuudhee ba'ee*, ²⁰ "Dhaqaatii mana qulqullummaa keessatti waa'ee dubbii jireenyaa isa haaraa kana hundumaa, sabatti himaa!" isaaniiin jedhe*. ²¹ Isaan dubbii kana fudhatanii, akkuma bari'een mana qulqullummaatti ol galanii barsiisan.

Angafni lubootaa warra isa gargaaranii wajjin dhufee, yaa'ii maanguddoota ijoollee Israa'el walitti waamee, ergamoota warra hidhaman sana fichisiisuudhaaf gara mana hidhaa sanatti erge. ²² Warri ergaman dhufanii mana hidhaa sana keessaa isaan dhabnaan, deebi'anii warra isaan ergetti himan. ²³ "Manni hidhaa karaa hundumaa akkuma jabaatee cufametti jira, warri eeganis balbala hundumaa dura dhaabatani jiru; yeroo nuyi manicha banne garuu, nama tokko illee keessatti hin argine" jedhan.

*17 4:1,6

*18 4:3

*19 12:7-10

*20 Yoh 6:68; Filp 2:16

²⁴ Dura-buutuun eegduu mana qulqullummaa, luboonni warri angafoonnis kana dhaga'anii, maal ta'an laata jechuu irraa kan ka'e waan godhan wallaalan. ²⁵ Ergasii namni tokko dhufee, "Namoonni isin mana hidhaatti galchitan sun, kunoo, mana qulqullummaa keessatti, saba barsiisaa jiru" jedhee isaanitti hime. ²⁶ Yommuu du-

ra-buutuun eegduu mana qulqullummaa, namoota isaa wajjin dhaqee gara yaa'ichaatti isaan fide; garuu sabni dhagaadhaan sun rukuta jedhanii waan sodaataniif, hammina isaan irratti hin hojjenne.

²⁷ Ergamoota sana fidanii yaa'ii sana dura dhaabachiisan. Angafni lubootaas gaaffiidhaan isaan qoree, ²⁸ "Nuyi maqaa kanaan akka hin barsiifne cimsinee isin abboomneerra, isin garuu kunoo, barsiisa keessaniin Yerusaalemin waliin geessaniittu; akkasumas dhiiga namicha kanaa nu irratti fiduu yaaddu" jedhan*. ²⁹ Phexrosii fi ergamoonni warri kaan garuu deebisani, "Nuyi namaaf abboomamuu irra, Waaqayyoo abboomamuutu nu irra jira". ³⁰ Waaqayyoo abboota keenyaa, Yesusin, isa isin mukatti fanniftanii ajjeefan, du'aa kaaseera*. ³¹ Waaqayyoo geddarannaa yaada garaatii fi dhiifamuu cubbuu Israa'eliif kennuudhaaf, abboomaa fayyisaas godhee gara mirga isaatti ol isa fuudheera*. ³² Nu immoo dubbii kana hundumaaf dhuga-baatu dha, hafuurri qulqulluun, inni Waaqayyoo warra isaa abboomamaniif kennes, akkasuma dhugaa in ba'a" jedhan*.

*28 4:18; Mat 27:25

*29 4:19

*30 3:15; 4:10; 10:39-40

*31 2:33,36,38; Luq 22:69; 24:47

*32 1:8; 3:15; Luq 24:48; Yoh 15:27

³³ Warri yaa'ii taa'an kana dhaga'anii, garaan isaanii waan gubateef, ergamoota ajjeesuudhaaf barbaadan*. ³⁴ Isaan keessaa Fariisichi, barsiisaa seeraas kan ture, maqaan isaa Gamaali'el kan jedhamu, saba hundumaa birattis kan ulfaate ka'ee, ergamoonni sun yeroo xinnoodhaaf ala akka tursiifaman abboome*. ³⁵ Warra yaa'iitiin immoo, "Yaa namoota Israa'el, waan jarreen kana irratti hojjechuuf jettan keessatti of eeggadhaa! ³⁶ Kanaan dura Toyidaas ka'ee, ani nama jabaa dha ofiin jennaan, akka namoota dhibba afurii kan ta'an duukaa bu'an; garuu inni in ajjeefame, warri yaada isaa duukaa harkifamanis in badan, ka'i isaas homaattuu hin galle*. ³⁷ Akkasumas Yihudaan namichi Galiilaa, bara lakkoobsa sabaa ka'ee, namoota baay'ee wallaalchisee of duukaa

buusee ture; innis immoo harka namaatti duunaan, warri duuka-buutuu isaatiis in bittimmaa'an*. ³⁸ Akkasuma jara ammaa kana irrattis waan tokko illee hamaa akka hin goone isinittan hima; isaan gad dhiisaa! Akeeka kanaa fi hojii isaa namatu yaadee qopheesse yoo ta'eef, baduuf jira. ³⁹ Waaqayyoo biraa yoo dhufe garuu, jara kana balleessuu hin dandeessan; ofii keessanii iyyuu immoo Waaqayyoon utuu loltanii akka hin argamne isinan yaadachiisa" ittiin jennaan, yaa'ichi gorsa Gamaali'el dhaga'e*. ⁴⁰ Kana irratti warri yaa'ii taa'an ergamoota ol waamanii reebanii, maqaa Yesusiin akka hin dubbanes dhowwanii, gad isaan dhiisan*. ⁴¹ Ergamoonni yommuu, ulfinni maqaa kanaaf salphachuu waan isaaniif ta'eef, gammadaa yaa'icha biraa gad ba'an*. ⁴² Ergamoonni guyyuma guyyaatti mana qulqullummaatti, mana manattis, barsiisuudhaaf Yesus, Maasihi akka ta'e misraachoo himuuttii gargar hin kunne*.

*33 7:54

*34 22:3; 4:15

*36 21:38

*37 Luq 2:2; 13:1-2

*39 2Sen 13:12

*40 4:18

*41 Luq 6:22-23; 1Phe 4:13

*42 2:46; 17:3; 18:5,28

Gargaartoonni Torban Fo'amuu Isaanii

⁶ Bara sana lakkoobsi warra Yesusitti amananii baay'atee, Yihudoonni warri afaan Griikii dubbatan warra afaan Yihudootaa dubbatan irratti guunguman; kun immoo haadhootiin hiyyeessaa isaanii gargaarsa guyyaa guyyaatti in argatu kan turan, waan dagatamaniif ta'e*. ² Yommuu warri kudha lamaanuu tuuta amantootaa walitti waamanii, "Nuyi soora jara kanaaf kurkuruudhaaf jennee, dubbii Waaqayyoo lallabuutti hir'isuun nuuf hin ta'u. ³ Yaa obbolootaa, namoota hojii kana itti kenninu torba, warra maqaa gaarii qaban, warra hafuurri qulqulluunii fi ogummaan keessa guute, of keessaa barbaadaa*! ⁴ Nuyi garuu kadhataa fi lallaba dubbii Waaqayyoo ergamuutti in qabamna" jedhanii yaadachiisan*. ⁵ Tuuti

sun guutummaatti dubbii ergamoonni dhi'eesan jaallatanii, Isxifaanos kan jedhamu amantii isaatti jabaa kan ta'ee fi hafuurri qulqulluun kan keessa guute, dhi'eesan; akkasumas Filiphosii fi Phrokorosin, Niqaanooraadhaa fi Ximoonaa, Phamenaa, Niqolaawosin nama biyya Anxokiyyaa isa amantii warra Yihudootaa fudhateetures*. ⁶ Isaan kana hundumaa ergamoota dura dhaabachiisan; ergamoonni yommuu Waaqayyoon kadhatanii, harka isaanii mataa tokkon tokkon isaanii irra kaa'an*.

*1 2:45; 4:35

*3 6:10; 16:1-2; 1Xim 3:7-10

*4 2:42; Luq 1:2

*5 11:24; 8:5; 21:8

*6 1:23-24; 13:3; 1Xim 4:14; 5:22

⁷ Dubbiin Waaqayyoo itti fufee bal'achaa, baay'inni amantoota Yerusaalemitti argamaniis ittuma dabalamaa adeeme; luboota keessaas baay'een amanticha fudhatan*.

*7 12:24; 19:20

Qabamuu Isxifaanos

⁸ Isxifaanos ayyaanaa fi humna Waaqayyootiin guutee, dinqiidhaa fi milikkita gurguddaa namoota keessatti argisiise. ⁹ Yommuu jarreen Qareneeti fi Iskindriiyyaa tokko, warra "Mana sagadaa warra hurrii ba'anii" jedhamu tokkoo wajjin akkasumas biyya Qilliqiyaatii fi Asiyaatii kan dhufan tokko ka'anii Isxifaanositti falman. ¹⁰ Haa ta'u iyyuu malee, ogummaa fi hafuura isa Isxifaanos ittiin dubbateen mormuu hin dandeenye*. ¹¹ Kanaafis, "Musee fi Waaqayyoon utuu arrabsuu isa dhageenyeera" akka jedhaniif namoota itti kaasan*. ¹² Isaan akkasitti namootaa fi maanguddoota, barsiisota seeraas isatti aarsanii, Isxifaanosin qabatanii, harkisanii yaa'iitti dhi'eesan*. ¹³ Namoota sobaan isa irratti dhugaa ba'uuf jedhanis fidan; warri sobduun kun immoo, "Namni kun yeroo hundumaa iddoo qulqullaa'aa kanaa fi seera Museetiin mormuu hin dhiisu*. ¹⁴ Yesus namni Naazireet kun iddoo kana balleessuuf, wanta amala ta'e isa Museen nutti dabarses geddaruuf jira" jedhee utuu inni dubbatuu dhageenyeerra" jedhan*. ¹⁵ Yaa'icha keessa kan turan

² HoE 5:16 "Hafuuronni hamoonni" yookiis "Hafuuronni xuraa'oon".

hundinuu fajajanii Isxifaanosin yommuu ilaalan, fuulli isaa akka fuula ergamaa Waaqayyoo ta'ee argan*.

*10 6:3; Luq 21:15

*11 Mat 26:59-66; Mar 14:55-58

*12 Mat 10:17

*13 7:48-49; 21:28

*14 21:21; Mat 24:2; 26:61

*15 Mat 13:43

Deebii Isxifaanos Yaa'ii Duratti Kenne

7 ¹Angafni lubootaa yommuu, "Kun dhuugumaan akkasii?" jedhee Isxifaanosin in gaafate. ²Isxifaanos immoo deebisee, "Obbolootaa fi abboota nana, na dhaggeeffadhaa! Abrahaam abbaan keenya Kaaraan dhaqee utuu hin taa'in, utuma inni Mesophotaamiyaa jiruu, Waaqayyoo ulfina gooftummaa isaatiin itti mul'atee*, ³'Biyya kee keessaa lammii kee keessaas ba'itti, gara biyya ani si argisiisuu dhaqi!' ittiin jedhe*. ⁴Kana irratti biyya Kaldootaa dhiisee, ba'ee biyya Kaaraan taa'e. Erga abbaan isaa du'ee immoo Waaqayyoo achii isa baasee, gara biyya isin amma keessa jiraattanitti isa dabarse*. ⁵Waaqayyoo egaa Abrahaamiif lafa faana tokkittii illee dhuunfaa hin kennineef, garuu Abrahaam yeroo sanatti dhala yoo qabaachuu dhaabaate iyyuu, 'Lafa kana siif, si booddees dhala dhala keetiif nan kenna' jedhee abdachiise*. ⁶Waaqayyoo waa'ee kanaatiif Abrahaamiin, 'Ijoolleen ijoollee keetii biyya ormaatti galaa in ta'u, achittis garbummaatti waggaa dhibba afuriif in cunqurfamu. ⁷Ani immoo saba warra isaan garbummaatti hojjechiifatu sanatti nan farada; kana booddees isaan biyya sanaa ba'ani, iddoo kanatti anaaf in sagadu' jedhee ture*. ⁸Waaqayyoo yeroo sanatti milikita walli galteetiif, kakuu dhagna-qabaa Abrahaamiif kenne. Kanaafis Abrahaam ilma isaa Yisihagin, dhalatee guyyaa saddeettaffaatti dhagna qabe; Yisihagis ilma isaa Yaaqoobiif, Yaaqoobis ilmaan isaa kudha lamaan, warra abboota gosa sanaa ta'aniif akkasuma godhe*.

*2 22:11; Uma 11:31—12:1

*3 Uma 12:1

*4 Uma 12:4-5; 15:7

*5 Uma 12:7; 13:15; 15:18; 17:8

*6-7 Uma 15:13-14; Bau 3:12

*8 Uma 17:10-14; 21:2-4; 25:26; 29:31—35:18

9 "Warri abboota gosaa ta'an sun, Yoseeffitti hinaafanii gara biyya Gibxiitti isa gurguran. Waaqayyoo garuu isaa wajjin ture*; ¹⁰rakkina isaa hundumaa keessaa isa oolchee fuula Fara'oon mootii Gibxii durattis simboodhaa fi ogummaa kenneef; mootichi immoo bulchaa biyya Gibxii fi abbootamaa qabeenya mana isaa hundumaa isa godhate*. ¹¹Bara sanatti biyya Gibxii hundumaa fi Kana'aan irratti beellii fi rakkinni guddaan in bu'e; abboonni keenyas waan nyaatan argachuu hin dandeenye*. ¹²Garuu Yaaqoob biyya Gibxii midhaan akka jiru dhaga'ee, yeroo jalqabaa abboota keenya erge*. ¹³Ala lammaffaatti garuu Yoseef obboloota isaatti of mul'ise, horteen Yoseef, Fara'oon mooticha duratti beekaman*. ¹⁴Kana booddee Yoseef itti ergee, Yaaqoobii fi firoota isaa warra hafan lubuu torbaatamii shan waamsise*. ¹⁵Akkasitti Yaaqoob biyya Gibxiitti gad bu'ee achitti in du'e; abboonni keenyas akkasuma achitti in du'an*. ¹⁶Lafeewan isaanis Shekemitti geffaman, achitti iddoo Abrahaam, ijoollee Hamoor nama biyya Shekem irraa, meetiidhaan bitee turetti in awwaalaman*.

*9 Uma 37:11,28; 39:2,21

*10 Uma 41:37-44; Far 105:21

*11 Uma 41:54; 42:5

*12 Uma 42:1-2

*13 Uma 45:1,16

*14 Uma 45:9-11,17-19; 46:27

*15 Uma 46:1-7; 49:33; Bau 1:6

*16 Uma 23:2-20; 33:19; 50:7-13; Iya 24:32

17 "Yeroon abdii Waaqayyoo Abrahaamiif kenne dhi'aachaa adeemnaan, sabni keenya biyya Gibxiitti guddatee, lakkoobsaanis baay'atee ture. ¹⁸Kun immoo hamma mootiin Yoseefin hin beekne haaraan tokko ka'ee, biyya Gibxiitti mo'etti ta'e*. ¹⁹Inni sanyii keenya haxxummaadhaan qabee, daa'imoonni isaanis akka hin jiraanneef, bakkeetti akka gatan abboota keenya rakkise*. ²⁰Bara sanatti Museen dhalate. Inni mucaa Waaqayyoo itti gammadu ture; hamma ji'a sadiittis mana abbaa isaa keessatti in cegama ture*. ²¹Yeroo bakkeetti baafametti immoo intalli Fara'oon isa fudhattee, akka ilma isheetti isa guddifte*. ²²Museen ogummaa warra Gibxii hundumaa barsiifame;

offii isaatiis dubbiitti hojiittis nama danda'aa ture.

*17-18 Bau 1:7-8

*19 Bau 1:10-11,22

*20 Bau 2:2; Ibr 11:23

*21 Bau 2:3-10

23 "Nama waggaa afurtamaa yommuu ta'e, akka obboloonni isaa namoonni Israa'el itti jiraatan ilaaludhaaf, yaadni garaa isaa keessaa ka'e. ²⁴Yeroo sanatti namni tokko, harka namicha Gibxiitti utuu miidhamuu argee, isa miidhame sana namicha harkaa baasuudhaaf gara isaa goree, namicha Gibxii sana rukutee ajjeese*. ²⁵Innoo, Waaqayyoo harka isaatiin furii akka isaaniif kennu, obboloonni isaa waan isa hubatan se'ee ture, isaan garuu hin hubanne. ²⁶Borumaas utuu isaan walli isaanii wal qoccolanii, Museen itti dhufee, 'Jara nana, isinoo obbolootaa, maaliif walitti darbitu?' jechuudhaan isaan aarsuu barbaade. ²⁷Namichi inni hiriya isaatti darbe sun garuu, of irraa achi isa darbatee, 'Nu irratti immoo eenyutu seerrattuudhaa fi abbaa firdii si godhe? ²⁸Akka kaleessa namicha Gibxii sana rukuttee ajjeefte, anas ajjeesuu kajeeltee?' ittiin jedhe*. ²⁹Dubbii kana irratti Museen baqatee, biyya Miidiyaanitti galaa ta'ee jiraate; achitti ilmaan lama in godhate*.

*23-24 Bau 2:11-12

*26-28 Bau 2:13-14; Luq 12:14; HoE 7:35

*29 Bau 2:15,21-22; 18:3-4

30 "Waggaa afurtama booddee kunoo, lafa onaa gaara Siinaatti, huuxxii qoraattii akka ibiddaa boba'u tokko keessatti, ergamaan Waaqayyoo Museetti in mul'ate. ³¹Museen yommuu isa arge mul'ata kana dinqifatee, ilaaluufis itti dhi'atee, sagalee gooftaa dhaga'e, ³²'Waaqayyoo ana! Kan abboota keetii, Waaqayyoo isa kan Abrahaam, kan Yisihag, kan Yaaqoobis' ittiin jedhe. Museen in rom'e, gara isaa ilaaluufis ija hin jabaanne. ³³Gooftichi yommuu, 'Iddoon ati dhaabattu kun lafa qulqullaa'aa waan ta'eef, kophee miilla keetii baasi! ³⁴Ani miidhama saba koo warra Gibxi jiranii argeera, aadnaa isaanii dhag'era, isaan furuudhaafis gad bu'eera; ammas kottu gara Gibxitti

sin erga' ittiin jedhe*. ³⁵Museen kun, isuma isaan gananii, 'Eenyutu seerrattuudhaa fi abbaa firdii si godhe?' ittiin jedhanii dha; Waaqayyoo harka ergamaa isaa isa huuxxicha qoraattii keessatti itti mul'ateetiin, akka seerratuutti akka furuttis isa ergeera*. ³⁶Inni kun biyya Gibxiitti isaan baase. Gibxiidhaa yeroo baasetti, galaana Ertiraatti, waggaa afurtama yeroo lafa duwwaa keessa isaan gegeessettis dinqiidhaa fi milikkita godhe*. ³⁷Museen inni namoota Israa'eliin, 'Waaqayyoo anaan akkuma kaase, obboloota keessan keessaa raajii tokko isiniif in kaasa' jedhe isuma kana*. ³⁸Ergamaa Waaqayyoo isa gaara Siinaa irratti isatti dubbate sanaaf, abboota keenya warra lafa duwwaatti walitti qabaman gidduu kan dhaabate, isuma kana; isumatus dubbii jiraataa nutti kennuudhaaf fudhate*.

*30-34 Bau 3:1-10

*35 Bau 2:14; 3:2

*36 Bau 7:5; 14:21; Lak 14:33

*37 3:22; Kes 18:15,18

*38 7:53; Bau 19:1—20:17;

Kes 5:1-33; 9:10

39 "Abboonni keenya garuu Museef abboomamuu hin jaallanne, of irraa isa darbatanii yaadaan gara Gibxiitti deebi'an*. ⁴⁰Isaan yommuu Aaroniin, 'Ka'ii, waaqayyolii dura-buutuu nuuf ta'an nuuf tolchi! Museen inni biyya Gibxiitti nu baase silaa, waan inni ta'e hin beeknu' jedhan*. ⁴¹Isaan yeroo sanatti waan akka jabbii tolchanii, waaqayyicha tolfame sanaafis aarsaa dhi'eessan; ulfina hojii harka isaanii kanas in ayyaaneffatan*. ⁴²Waaqayyoo garuu isaan irraa garagalee, urjoota waaqa keessaatti akka sagadaniif dabarsee isaan kenne. Macaafa raajotaa keessatti akkuma caafame,

'Yaa namoota Israa'el, waggaa afurtama lafa duwwaa sana keessatti

horii qalma fi aarsaa anaaf dhi'eessitaniituu moo ree?

⁴³Isinoo godoo Molok isa uffata irraa hojjetamee fi bifa urjii waaqayyicha:- Reefa jedhamu baattan; isin isaaniif sagaduudhaaf

waaqayyolii tolfaman
hojjetattan;
anis immoo isin baasee,
biyya Baabilon irra fagaatutti
isin nan dabarsa' jedhe*.

*39 Lak 14:3

*40 Bau 32:1,23

*41 Bau 32:2-6

*42-43 Amo 5:25-27

44 "Abboonni keenya lafa duwvaa sana keessatti 'Godoo dhaabaa' of biraa qabu turan; godoon sunis akka isa Waaqayyoo Museetti argisiisee, 'Akka-sitti qopheessi' ittiin jedhetti, kan hojjetame ture*." 45 Abboonni keenya warri isaan booddees godicha fudhatanii, Iyaasuudhaa wajjin biyya saba warra Waaqayyoo isaan duraa oofee baaseetti galan; godichis hamma bara Daawititti isaan gidduu ture*. 46 Daawit yommuu Waaqayyoo duratti ayyaana argatee, Waaqayyoo isa kan Yaaqoobiif mana ijaaruudhaaf gaafate*. 47 Waaqayyoof mana kan ijaare garuu Solomoon ture*.

*44 Bau 25:9,40

*45 Ilya 3:14-17

*46 2Sam 7:1-6; 1Sen 17:1-14; Far 132:5

*47 1Mot 6:1-38; 2Sen 3:1-17

48 "Waaqayyoo inni hundumaa gararraa jiru immoo, manneen harka namootaatiin hojjetaman keessa hin jiraatu. Raajichi akkuma jedhu iyyuu, 49 'Bantiin waaqaa teessoo koo ti, laftis ejjeta miilla kootii ti. Mana attamii anaaf ijaartu ree? Yookiis iddoon boqonnaa kootii isa kam? 50 Isaan kana hundumaas harka kootu hojjetite mitii ree? jedha gooftichi'".

*49-50 Isa 66:1-2

51 "Isin mata-jabeeyyii nana, gaaran keessan akka garaa warra Waaqayyotti hin amaninii ti, gurri keessan akka gurra warra Waaqayyoon hin dhaga'inni ti. Akkuma abboonni keessan gochaa turan, isinis yeroo hundumaa hafuura qulqulluu jalaa diddu*. 52 Raajota keessa immoo kan abboonni keessan hin ari'atin jira turee ree? Inni qajeelaan sun dhufuuf akka jiru, warra raajii dubbatan ajjeesaniiru; inni isuma isin amma dabarsitanii kennitan, isa isin ajjeefanis*. 53 Isinuma warri akka ergamoonni Waaqayyoo isinitti kennanitti seera fudhattanii, eegu immoo diddan" jedhe*.

*51 Er 9:26; Isa 63:10

*52 2Sen 36:16; Mat 23:31

*53 7:38; Gal 3:19; Ibr 2:2

Isxifaanos Dhagaadhaan Rukutamee Du'uu Isaa

54 Isaan kana hundumaa yommuu dhaga'an aarii guddaa irraa kan ka'e, isatti in ciniinatu turan*. 55 Isxifaanos garuu hafuura qulqulluudhaan guutamee, utuu ija irraa hin buqqifatinis waaqa keessa ol ilaalee, ulfina Waaqayyoo, Yesusinis gara mirga Waaqayyoo dhaabatee arge*. 56 "Kunoo, ani bantiwwan waaqaa banamanii, ilmi namaas gara mirga Waaqayyoo dhaabatee nan arge" jedhe*. 57 Isaan garuu gurra isaanii cuqqaallatanii, guddisanii itti wacaniis, erga-takkaa itti fiigan. 58 Mandara keessaa daddarbachaa gad baasanii, dhagaadhaan in rukutan; warri dhuga-baatuunis uffata isaanii miilla dargaggeessa Saa'ol jedhamu tokkoo jala naqatanii turan*. 59 Utuma isaan dhagaadhaan isa rukutaa jiranii, Isxifaanos, "Gooftaa Yesus, hafuura koo fudhadhu!" jedhee kadhate*. 60 Jil-beenfatee sagalee guddaadhaan, "Yaa gooftaa, cubbuu kana isaanitti hin lakkaa'in!" jedhee iyye; kana jedhees kufee in obbaafate*.

*54 5:33

*55 6:5; Luq 22:69

*56 Mat 26:64

*58 22:20

*59 Far 31:5; Luq 23:46

*60 Luq 23:34

Saa'ol Waldaa Amantootaa Ari'achuu Isaa

8 ¹ Saa'ol ajjeefamuu Isxifaanositti walii galee ture. Kana irratti immoo guyyuma sana waldaa amantoota Yerusaaalem keessa jirtu irratti ari'atamuu guddaatu ka'e; ergamoota irraa kan hafe amantoonni hundinuu kutaa biyya Yihudaatii fi Samaariyaa keessa bittimfaman*. ² Jarreen Waaqayyoof bulan tokko Isxifaanosiiif boo'icha guddaa isaa boo'anii, reeffa isaa awwaalan. ³ Saa'ol garuu waldaa amantootaa lafa irraa balleessuudhaaf manneen keessa adeemee, dhiirotaa fi dubartoota amantoota ta'an harkisee, mana hiddhaatti in kenna ture*.

*1 7:58; 11:19

*3 9:1; 22:4-5; 26:9-11

Biyya Samaariyaatti Wangeelli Lallabamuu Isaa

4 Amantoonni warri bittimmaa'an biyya keessa naanna'anii, dubbicha in lallaban. ⁵ Filiphos gargaartota keessaa tokko, mandara Samaariyaa tokkotti gad bu'ee, namoota mandarichaatti Kristosin lallabe. ⁶ Tuuti jaraas gurra qeensanii, dubbii Filiphos dubbate dhaggeeffatan; milikkita inni hojjetes in argan. ⁷ Hafuuronni hamoonni sagalee guddaadhaan caraananii, namoota baay'ee keessaa ba'an; namoonni baay'een dhagni isaanii gar tokko kan du'e, warri hokkolaniis in fayyifaman*. ⁸ Kanattis warri mandara sanaa guddaa in gammadan.

*7 Mar 6:7; 16:17

9 Mandara sana namichi Simoon jedhamu, qoricha namatti gochuu isaatiin namoota Samaariyaa dinqisiisee, nama guddaa kan ofiin jedhe tokko jira ture. ¹⁰ Namoonni mandara sanaa hundinuu xixinnayyootaa hamma gurgud-dootaatti dubbiin isaa dhugaa dha jedhanii fudhatanii, "Namichi kun, humna Waaqayyoo isa guddaa jedhamee waamamu, of keessaa qaba" jedhan. ¹¹ Isaan, Simoon kun yeroo dheeraadhaa jalqabee qoricha namatti gochuu isaatiin waan isaan dinqifachiiseef, isa duukaa rarra'aa turan. ¹² Amma garuu namoonni kun, Filiphos waa'ee mootummaa Waaqayyootii fi, waa'ee maqaa Yesus Kristos misraachoo yommuu isaanitti lallabe amananii, dhiironnis dubartoonnis in cuuphaman*. ¹³ Simoon ofii isaatii iyyuu amanee, erga cuuphamee milikkita fi dinqii gurgud-daa, Waaqayyoo harka Filiphosiin hoj-jete arginaan dinqifatee Filiphos biraa adeemuu jibbe.

*12 Mat 28:19

14 Yommuu ergamoonni Yerusaa-lem jiran warri Samaariyaa dubbii Waaqayyoo fudhachuu isaanii dhaga'anii, Phexrosii fi Yohannisin erganiif. ¹⁵ Isaan Samaariyaatti gad bu'anii, hafuura qulqulluu akka argataniif amantootaaf kadhahan. ¹⁶ Maqaa gooftaa Yesus duwwaatti cuuphamanii turan malee, hafuuri qulqulluun isaan keessaa nama tokko irratti illee hin buune. ¹⁷ Ergamoonni harka isaanii isaan irra kaa'an, isaan immoo hafuura qulqulluu argatan*.

*17 19:6

18 Simoon yommuu harki ergamootaa nama irra kaa'amuudhaan, hafuuri-chi akka kenname arginaan, horii ergamootaaf fidee, ¹⁹ "Harka koo kanan irra kaa'u hundinuu hafuura qulqulluu haa argatuuf; humna akkasii anaafis immoo kennaa!" jedhe. ²⁰ Phexros garuu deebiseefi, "Kennaan Waaqayyoo horiidhaan in bitama jettee waan yaadeef, horiin kee sii wajjin haa badu!" ²¹ Yaadni garaa kee Waaqayyoo duratti qajeelaa waan hin ta'iniif, ati dubbii kana keessaa hin qabdu, qoodas hin qabdu. ²² Kanaafis hamma kanattii yaada garaa kee geddaradhu, gooftichas kadhahu, hamaa yaaduu kee kana dhiifamuu siif godha ta'a. ²³ Yaadni hadhaa'aan akka si keessa guutee fi cubbuun akka si hidhate nan arge" jedhe*. ²⁴ Kana irratti Simoon deebisee, "Hadaraa jecha isin anaan jettan keessaa, tokko illee ana irra akka hin geenyeef gooftaa anaaf kadhadaa!" jedhe. ²⁵ Ergamoonni sun waa'ee Yesus dhugaa ba'anii, dubbii gooftaas dubbatanii, gandeem warra Samaariyaa baay'eetti wangeela lallabaa Yerusaalemitti deebi'an.

*23 Kes 29:18

Filiphosii Fi Namicha Itoophiyaa

26 Ergasii ergamaan Waaqayyoo Filiphosiin, "Ka'ii, waareetti gara mirgaa gara karaa onaa, isa Yerusaalemii Gaazaatti geessuu dhaqi!" jedhe. ²⁷ Filiphos yommuu ka'ee dhaqe. Kunoo, namichi xu'aashiin tokko itti dhufe; namichi kun qabeenya "Kandaakee" mootittii warra Itoophiyaa hundumaa irratti abbootaa ture; inni Waaqayyoof sagaduudhaaf Yerusaaalem dhaqee ture. ²⁸ Utuu achii galuus konkolaataa kotte duudaadhaan harkifamu irra taa'ee, macaafa raajicha Isaayaas dubbisaa in adeema. ²⁹ Hafuuri qulqulluun yommuu Filiphosiin, "Konkolaataa kanatti dhi'aadhuutti, isa duukaa adeemi!" jedhe. ³⁰ Filiphosis konkolaataa sanatti fiigee, namichi macaafa raajicha Isaayaas utuu dubbisuu dhaga'e, "Waan dubbisuutti jirtu kana in hubattaa?" jedhee isa gaafate. ³¹ Namichi immoo, "Utuu namni anaaf hin ibsin, attamittan hubachuu danda'a?" jedhee deebise; akka Filiphos konkolaataa yaabee isa bukkee taa'uufis in kadhate.

³² Dubbiin macaaficha inni dubbisaa ture,
 "Inni akka hoolaa qalamuudhaaf geeffame, akka ilmoon hoolaa, namni rifeensa ishee yommuu muru sagalee ishee hin dhageessifne, akkasuma innis afaan isaa hin saaqqatu.

³³ Nama gad deebi'aa waan ta'eef, dhugaan isaa hin ilaalamne; hidda dhala dhala isaas eenyutu hima ree?

Jireenyi isaa lafa irraa in fuudhama" kan jedhu ture*.

³⁴ Namichi Itoophiyaa sun yommuu Filiphosiin, "Raajichi waa'ee eenyuutiif kana dubbata? Hadaraa anatti himi! Waa'ee ofii isaatii moo yookiis waa'ee nama biraa ti?" jedhee gaafate. ³⁵ Filiphos kutaa macaafa kanaatii jalqabee, waa'ee Yesus misraachoo itti himuutti ka'e. ³⁶ Utuma karaa sana adeemanii, bishaan tokko bira ga'an; namichi immoo Filiphosiin, "Bishaan kunoo ti, akka ani hin cuuphamneef maaltu na dhowwa?" jedhe*.

*32-33 Isa 53:7-8

*36 10:47

[³⁷ Filiphos yommuu, "Garaa kee hundumaan yoo amanteef, siif in danda'ama" jedheen; kana irratti inni, "Yesus Kristos ilma Waaqayyoo akka ta'e nan amana" jedhee deebise.] ³⁸ Namichi immoo konkolaatichi akka dhaabatuuf abboome; Filiphosii fi namichi bishaan keessa lixanii, Filiphos isa in cuuphe. ³⁹ Bishaanicha keessaa yommuu ba'an, hafuurri gooftaa Filiphosin butee, fuudhee adeeme. Namichi deebi'ee isa hin argine; haa ta'u iyyuu malee, karaa isaa itti fufee gammadaa adeeme*. ⁴⁰ Filiphos garuu Azoxonitti argamee, biyyicha keessa naanna'ee, mandara hundumaatti wangeela lallabaa mandara Qiisaariyaa dhufe*.

*39 1Mot 18:12

*40 21:8

Saa'ol Yesusitti Amanuu Isaa
 (HoE 22:6-16; 26:12-18)

9 ¹ Saa'ol amma illee bartoota gooftaa doorsisuudhaaf ajjeesuutti banbanaa gara angafa lubootaa dhaqee*,

² warra daandii wangeelaa irra adeeman yoo arge, dhiirrotas ta'u dubartootas ta'u, hidhee gara Yersaaleemitti fiduudhaaf barbaade. Kanaafis ajaja manneen sagadaa Damaasqootti akka isaaf caafuuf, angafa lubootaa gaafate*. ³ Utuu adeemuus Damaasqootti dhi'aate, kunoo, dingata ifni waaqa irraa naannoo isaatti balaqqeessa'e*. ⁴ Lafa dha'ees sagalee, "Saa'ol, Saa'ol, maaliif na ari'atta?" jedhuun dhaga'e. ⁵ Inni immoo, "Eenyu ati yaa gooftaa?" jedhe. Sagalichis deebisee, "Ana, Yesus, kan ati ari'attu; 'garuu, ka'ii, gara mandaraatti lixi! Waan gochuun siif ta'us sitti in himama" jedheen. ⁷ Namoonni warri isaa wajjin adeemaa turan, calluma jedhanii dhaabatan malee, waa dubbachuu hin dandeenye; isa dubbatus sagalee isaa dhaga'uu irraa kan hafe, nama tokko illee hin argine. ⁸ Saa'ol lafaa ka'ee ija isaa yommuu bane, waan tokko illee arguu hin dandeenye; kanaafis harka isaa qabanii Damaasqootti galchan. ⁹ Hama guyyaa sadiittis waa arguu hin dandeenye; yeroo sanatti homaa hin nyaanne, hin dhugnes.

*1 8:3; 9:13

*2 9:14

*3 1Qor 15:8

¹⁰ Bartuun Ananiyaas jedhamu tokko immoo Damaasqoo ture. Gooftaan mul'atatti, "Ananiyaas!" ittiin jennaan, inni immoo, "Kunoo, asan jira, yaa gooftaa!" jedhe. ¹¹ Gooftaan, "Ka'ii, gara karaa 'Sirrii' jedhamuu dhaqi! Nama biyya Xarsees maqaan isaa Saa'ol jedhamu tokko, mana Yudaasitti iyyaafadhu; kunoo inni kadhattatti jira". ¹² Innumtuu ati, Ananiyaas, isa bira dhuftee, akka agartuun isaa isaaf deebi'uuf harka kee utuu isa irra keessuu mul'atatti argeera" jedheen. ¹³ Ananiyaas garuu deebisee, "Yaa gooftaa, namichi kun Yersaaleemitti warra siif qulqullaa'an attam akka miidhaa ture, waa'ee isaa nama baay'ee irraa dhaga'eera. ¹⁴ Asittis warra maqaa kee waammatan hundumaa qabee hidhuudhaaf, luboota warra angafootaa biraa aboo argateera" jedhe*. ¹⁵ Gooftichi garuu, "Dhaqi, inni mi'a hojii kootii isa warra saba Waaqayyoo hin ta'in duratti, mootota duratti, namoota Israa'el durattis maqaa koo beeksisuudhaaf ani fo'adhee dha*.

¹⁶ Maqaa koo mul'isuudhaaf jedhees hammam dhiphachuuf akka inni jiru, ani ofii kootii isa nan argisiisa" jedhe*.

*11 21:39

*14 9:1-2; 1Qor 1:2

*15 26:1; 27:24; Rom 1:5

*16 2Qor 11:23-28

¹⁷ Ananiyaas ka'ee dhaqee manichas lixee, harka isaa mataa Saa'ol irra kaa'ee, "Obboleessa ko Saa'ol, gooftichi, Yesus inni karaa ati irra dhufte irratti sitti mul'ate, waa'ee kee anatti himeera; akka agartuun kee siif deebi'uuf, hafuura qulqulluudhaan akka guutamtuufis gara keetti na ergeera" ittiin jedhe. ¹⁸ Achumaanis waan akka qolaa ija isaa lachuu irraa buunaan, agartuun isaa deebi'e; inni achumaa ka'ee cuuphame. ¹⁹ Nyaata nyaatees jabaate; bartoota warra Damaasqoo biras bubbule.

Saa'ol Damaasqootti Lallabuu Isaa

²⁰ Saa'ol ergasii utuu hin turin manneen sagadaa keessatti, "Yesus kun ilma Waaqayyoo ti" jedhee lallabe. ²¹ Warri isa dhaga'an hundinuu garuu dinqifatanii, "Namichi kun, isa Yersaaleemitti warra maqaa Yesus waammatan balleessuuf dhama'aa ture mitii? Addana iyyuu isaanuma hidhee luboota warra angafootatti geessuudhaaf dhufee ture mitii?" jedhanii gaafatan*. ²² Saa'ol garuu lallabi isaa humna argachaa adeeme, Yesus Masihi ta'uu isaa kan inni ittiin hubachiises amansiisaa waan tureef, Yihudoonni warri Damaasqoo jiraatan walii isaa wallaalan*.

*21 8:1; 9:1,14; 26:10

*22 18:28

²³ Guyyaa baay'ee erga Saa'ol kana hojjechaa bubbulee immoo, Yihudoonni walitti dacha'anii isa ajjeesuudhaaf mari'atan. ²⁴ Mareen isaanii kun garuu Saa'ol bira ga'e; isaan immoo isa ajjeesuudhaaf, halkanii fi guyyaa balbala kellaa mandarichaa in eegu turan. ²⁵ Warri garee isaatii garuu gaaf tokko halkan geessanii, guuboo keessa kaa'anii masaraa gubbaadhaan gad isa buusan*.

*23-25 23:12,16; 2Qor 11:32-33

Saa'ol Mandara Yersaaleemitti Lallabuu Isaa

²⁶ Saa'ol ergasii gara Yersaaleem dhaqee, bartootatti dabalammu yaale; isaan garuu akka inni dhuguma bartuu ta'e hin amanne waan turaniif, hundumti isaanii isa sodaatan. ²⁷ Baarnabaas garuu fuudhee ergamootatti isa geessee; karaatti attamitti gooftaa akka inni arge, gooftaanis akka isatti dubbate isaanitti mul'ise; Damaasqootti immoo Saa'ol attamitti ija jabinaan maqaa Yesusiin akka dubbate, isaanitti hime*. ²⁸ Saa'ol isaanii wajjin Yersaaleem keessa deddeebi'aa bubbule; maqaa gooftaa Yesusiin ija jabinaan lallabe. ²⁹ Warra Yihudoota afaan Griikii haasa'anii wajjinis dubbatee, isaanin morkachaa ture; isaan garuu isa ajjeesu yaalan. ³⁰ Obboloonni immoo yeroo kana baranitti, gara Qiisaariyaatti geessanii, Xarseesitti isa in ergan*.

*26-27 9:20; Gal 1:18

*30 11:25

Waldaan Amantootaa Nagaa Argachuu Ishee

³¹ Yeroo sana keessa waldaan amantootaa Yihudaa, Galiilaa, Samaariyaa hundumaa keessatti nagaa argatee, ijaaramte; sodaa gooftaatti jiraachaa, jajjabina hafuura qulqulluutiinis baay'achaa turte.

Phexros Liidaatti Eneyaasin Fayyisuu Isaa

³² Phexros iddoo hundumaa in naanna'a ture; al tokkos warra Waaqayyoo qulqullaa'anii mandara Liidaa³ keessa jiraatan ilaaluudhaaf gad bu'e. ³³ Achitti nama maqaan isaa Eneyaas jedhamu tokkoo wajjin wal arge; inni dhagni isaa gar tokko duunaan, waggaa saddeet guutuu siree isaa irraa hin buune ture. ³⁴ Phexros, "Eneyaas, Yesus Kristos si fayyisa, ka'ii afata kee dachaasi!" ittiin jedhe; achumaan Eneyaas in ka'e*. ³⁵ Namoonni Liidaa fi bakkee Saaron keessa jiraatan hundinuu immoo namicha arganii, gara gooftaatti deebi'an.

*34 3:6,8; 14:10

³ HoE 9:32 "Liidaa" Ib "Lood" kanaaf kakuu moofaa keessatti "Lood" jedhame (1Sen 8:12).

Phexros Yopheetti Xaabiitaa Du'a Keessaa Jireenyatti Deebisuu Isaa

36 Mandara Yophee keessas bartuun Xaabiitaa jedhamtu tokko turte; maqaan ishee afaan Griikiitti "Dorkaas" ture, hiikuun isaa immoo "Kuruphee" jechuu dha. Isheen yeroo ishee hundumaa hojii gaarii hojjechuudhaaf hiyyeessota gargaaruudhaan in dabarsiti turte. ³⁷Gidduu tokko dhukkubsattee duunaan, dhagna dhiqanii kutaa isa mana gubbaa keessa ciibsan. ³⁸Liidaan Yopheetti dhi'oo ture iyyuu, bartoonni, Phexros achi akka jiru dhaga'anii, "Hadaraa ammaaf ammatti nu bira ga'ii" jedhanii akka isa waamaniif namoota lama itti ergan. ³⁹Phexros ka'ee isaanii wajjin dhaqe; akka inni achi ga'eenis gara kutaa mana gubbaatti isa geessan. Achitti haadhonni hiyyees-saa hundinuu isa naanna'anii boo'aa, uffata jalaa fi irraan uffatan kan "Kurupheen" fayyaatti isaaniiif hojjette, isatti in argisiisu turan. ⁴⁰Phexros garuu hunduma isaanii ala baasee, ofii isaatii jilbeenfatee kadhate; ergasii gara reeffichaatti garagalee, "Xaabiitaa, ka'ii" jedheen. Isheen ija ishee banattee, Phexrosin yommuu argite ol jettee teesse*. ⁴¹Phexros immoo harka isaa itti hiixatee, harka ishee qabee ol ishee kaase; kana booddees amantoota, haadhotii hiyyees-saas waamee, fayyaa ishee isaan gidduu dhaabachiise. ⁴²Kunis Yophee hundumaatti beekame, namoonni baay'een gooftaatti aman. ⁴³Phexros namicha gogaa duugu maqaan isaa Simoon jedhamu tokko biratti hafee, guyyaa baay'ee dhaaf Yophee ture*.

*40 Mar 5:40-41

*43 10:6,32

Phexrosii Fi Qorneelewos

10 ¹Namichi Qorneelewos jedhamu tokko mandara Qiisaariyaa keessa jira ture; inni kutata waraana warra Roomaa "Ixaaliqaa" jedhamee waamame irratti angafa dhibbaa ture. ²Inni nama Waaqayyooof bule, maatii isaa hundumaa wajjinis Waaqayyoon kan sodaate ture; warra Yihudootaa keessaa dadhaboota kan turan baay'ee in gargaare; yeroo hundumaattis dadhabbi malee Waaqayyoon in kadhata ture. ³Gaaf tokko akka sa'aatii salga-faatti mul'ata arge; mul'atichattis ergamaan Waaqayyoo tokko iddoo inni jiru

dhufee, "Yaa Qorneelewos!" jedhee itti dubbate. ⁴Qorneelewos yommuu fajajee isa ilaalee sodaachaa, "Maal inni yaa gooftaa?" jedhee gaafate. Ergamichi immoo deebiseefii, "Waaqayyo kadhata kee dhaga'eera, dadhaboota gargaaruu kees yaadateera. ⁵Ammas namoota Yopheetti ergiitii Simoon isa Phexros jedhamu waamsisi. ⁶Innoo Simoon isa gogaa duugu bira keessumummaa buufatee jira; manni Simoon immoo isa galaana qarqaraa ti" jedheen. ⁷Ergamichi isatti dubbatee erga adeemee booddee, hojjetoota mana isaa keessaa nama lama, warra loltuu isaaf amanaman keessaa immoo, nama Waaqayyoon sodaatu tokko ofitti waamee, ⁸waan hundumaa isaanitti himee, Yopheetti isaan erge*.

*1-8 10:30-33; 27:1; Luq 7:1-5; 3:1; 9:43; 11:13,14

⁹Borumtaas warri ergaman utuu adeemanii mandara Yopheetti dhi'aatan. Phexros immoo akka sa'aatii ja'af-faatti kadhachuudhaaf bantii mana isaanii isa diriiraatti ol ba'e. ¹⁰Inni yommuu beela'ee, waan nyaatu barbaade; garuu utuu nyaanni isaaf qophaa'uutti jiruu, of wallaalee mul'ata arge. ¹¹Bantiin waaqaa banamee wanti akka baallee uffata guddaa mataa afuriin hidhamee, gara lafaatti utuu gad buufamuu arge. ¹²Bineensonni miilla afur qaban, lafa irra kan munyuqan, qilleensa keessa kan balali'anis hundinuu uffata sana keessa turan. ¹³Sagaleen immoo, "Phexros ka'ii, qaliitii nyaadhu!" jedhee itti dubbate. ¹⁴Phexros garuu, "Matumaa kun hin ta'u, yaa gooftaa, waan ciiggaasisaadhaa fi xuraa'aatti ilaalamu takkaa nyaadhee hin beeku" jedheen*. ¹⁵Ammas sagalichi si'a lam-maffaa itti dubbatee, "Waaqayyo kan qulleesse, ati xuraa'aatti hin ilaalin!" jedheen*. ¹⁶Kun immoo si'a sadii ta'e, wanti akka baallee uffataa sunis achumaan gara waaqaatti deebi'ee ol fuudhame.

*11-16 11:5-10

*14 Lew 11:1-47; His 4:14

*15 Mar 7:15,19; Rom 14:14,20

¹⁷Phexros waa'ee hiikaa mul'aticha argee sanaaf yaada isaatti utuu dhiphatuu, kunoo, namoonni Qorneelewos biraa ergaman, mana Simoon iyyaafachaa dhufanii, balbala dura ga'an.

¹⁸"Keessummaan, Simoon inni Phexros jedhamu tokko, mana kana jiraa laata?" jedhanii waamanii gaafatan*. ¹⁹Phexros amma iyyuu waa'ee hiikaa mul'ata argeetiif utuu yaadaa jiruu, hafuurri qulqulluun, "Kunoo, jarri tokko alaa si barbaadu"; ²⁰kanaafis ka'ii, gad bu'ii! Anatu isaan erge waan ta'eef, utuu hin mamin isaan duukaa dhaqi!" ittiin jedhe. ²¹Phexros gara jaraatti gad bu'ee, "Inni isin barbaaddan ana; eessaa dhufan?" jedhee isaan gaafate. ²²Isaan immoo, "Namicha qajeelaa Qorneelewos jedhamu Waaqayyoon kan sodaatu warra Yihudootaa hundumaa biraas maqaa gaarii kan qabu, angafa dhibbaa immoo kan ta'e tokkotu, nu erge; ergamaan Waaqayyoo inni qulqulluun, Qorneelewos mana isaatti si waamsisee, kan ati itti himtu akka si irraa dhaga'uuf isa abboomee ture" jedhanii deebisan. ²³Phexros ol isaan waamee keessumsiise.

*18 10:5,32; 11:13

*19 11:12; 13:2

Borumtaas jarreen gara isaatti ergamanii wajjin ka'ee adeeme; obbolloota Yophee jiran keessaa jarreen tokko isaa wajjin dhaqan. ²⁴Guyyaa itti aanutis Qiisaariyaatti galan; Qorneelewos immoo aantii isaatii fi michoota isaa waammatee, isaan eeggate. ²⁵Phexros utuu ol lixuuf jedhuu, Qorneelewos isa simuuf ba'ee, miilla isaatti kufee sagadeef. ²⁶Phexros immoo ol isa qabee, "Ka'ii, anis akkuma kee nama'ol!" jedheen*. ²⁷Inni Qorneelewosii wajjin haasa'aa manatti ol galee, namoota baay'ee achitti walitti qabamanii argate. ²⁸Jaraan, "Yihudii kan ta'e hundinuu, nama qomoo biraa wajjin walitti firoomuunii fi mana wali dhaquun seera akka hin ta'in, isin iyyuu gaarii gootanii beektu; Waaqayyoo garuu cenyummaan iyyuu, ciigga'amaa yookiis xuraa'aa akkan hin jenneef anatti mul'iseera. ²⁹Kanaafan yommuu isin na waamsifan utuun ittiin hin mormin dhufe; ammas maaliif akka anatti ergitan baruu nan barbaada" jedhe.

*25-26 14:13-15; Mul 19:10

³⁰Qorneelewos deebisee, "Bultii afur dura yeroodhuma ammaa kanatti,

mana kootti kadhata sa'aatii salgaaffaa kadhachaa utuun jiruu, namni tokko uffata adii qaanqee uffatee ana dura dhaabatee*, ³¹"Qorneelewos, Waaqayyoo kadhata kee siif dhaga'eera, dadhaboota gargaaruu kees siif yaadateera. ³²Ammas Yopheetti nama ergi, Simoon isa Phexros jedhamu, waamsisi; inni Simoon isa gogaa duugu, manni isaa galaana qarqaraa bira keessumummaa buufatee jira" anaan jedhe. ³³Kanaaf ani achumaanan sitti erge, dhufuun kees ba'eessa ta'e; ammas nuyi hundumti keenya waan gooftichi sitti nuuf hime hundumaa si irraa dhaga'uudhaaf, fuula Waaqayyoo duratti walitti qabamnee jirra" jedheen.

*30 1:10; 3:1

Waan Phexros Mana Qorneelewositti Dubbate

³⁴Yommuu Phexros jaratti dubbatee, "Waaqayyoo akka nama wal hin caalchifne amma hubadheera*. ³⁵Saba biyya lafaa hundumaa keessaa namni isa sodaatu, inni waan qajeelaa hojjetus isa biratti fudhatamaa dha*. ³⁶Waaqayyoo dubbii isaa namoota Israa'elitti ergees isaa, misraachoo nagaa Yesus Kristosiin lallabuu isaa, Yesus Kristos kun immoo gooftaa namoota hundumaa ta'uu isaa, gaarii gootanii in beektu*. ³⁷Cuuphaa Yohannis lallabe booddee Galiiladhaa jalqabee, biyya Yihudaa hundumaa keessatti kan raawwatames in beektu. ³⁸Waaqayyoo, Yesus nama Naazireet kana hafuura qulqulluudhaan dibee humnaan akka isa guute, inni naanna'ee hojii gaarii akka hojjete, Seexanaan kan cunqurfaman akka fayyise, Waaqayyoo isaa wajjin akka tures beekamaa dha*. ³⁹Nuyi biyya Yihudootaati fi mandara Yersaaleemitti, waan Yesus hojjete hundumaaf dhuga-baatu isaa ti; jarris isuma mukatti fannisanii ajjeesan. ⁴⁰Waaqayyoo garuu guyyaa sadaffaatti du'aa isa kaasee, akka inni mul'atu godhe. ⁴¹Haa ta'u iyyuu malee, nama hundumaatti utuu hin ta'in, nuyi warra dhuga-baatu isaa akka taanuuf fo'amnee, du'aa ka'uu isaa booddee isaa wajjin nyaannee dhugnetti mul'ateera*. ⁴²Inni wangeelicha namootatti akka lallabuuf, warra jiranii fi warra

*HoE 10:19 "Jarri tokko" "Namoonni lama, sadii" kan jedhan jiru.

du'an irratti abbaa firdii ta'ee moosifamuu isaas, akka dhugaa baanuuf nu abboomeera*. ⁴³Raajonni hundinuu, namni isatti amanu hundinuu maqaa isaatiin dhiifamuu cubbuu akka argatu, isaaf dhugaa ba'aniiru" jedhe*.

*34 Kes 10:17; 1Sam 16:7

*35 Yoh 9:31

*36 Isa 52:7

*38 Isa 61:1; Luq 4:18; Yoh 3:2

*40-41 Yoh 14:19,22; Luq 24:30,42

*42 17:31; 2Xim 4:1

*43 Isa 33:24; 53:5-6; Er 31:34;

Dan 9:24

Hafuurri Qulqulluun Saba Waaqayyoo Warra Hin Ta'iniif Kennamuu Isaa

44 Utuu Phexros dubbii kana itti himaa jiruu, hafuurri qulqulluun warra dubbicha dhaga'an hundumaa irratti bu'e*. ⁴⁵Warra Yihudootaa keessaa amantoonni Phexrosii wajjin Yopheedhaa dhufan, kennaan hafuura qulqulluu saba Waaqayyoo warra hin ta'iniif kennamuu isaa arganii, akka abjuu ta'an. ⁴⁶Warri hafuura qulqulluu fudhatan sun utuu isaan afaan dur hin beekneen dubbatanii, guddina Waaqayyoo mul'isanii, isaan dhaga'an*. ⁴⁷Phexros kana irratti, "Jarreen amma hafuura qulqulluu, akkuma nuyi arganetti argatan kun, akka hin cuuphamneef eenyutu bishaan dhowwachuu danda'a ree?" jedhe*. ⁴⁸Isaan maqaa Yesus Kristositti akka cuuphamaniif abboome; jarri ergasii Phexros isaan bira akka turuuf in kadhahan*.

*44 11:15; 15:8

*46 2:4; 19:6; Mar 16:17

*47 8:36; 11:17; 2:38

*48 Yoh 4:40

Phexros Waan Hojjetame Waldaa Yerusaalemitti Himuu Isaa

11 ¹Ergamoonnii fi obbloonni Yihudaa jiranis, warri saba Waaqayyoo hin ta'in iyyuu dubbii Waaqayyoo akka fudhatan dhaga'an*. ²Kanaaf yeroo Phexros gara Yerusaalemitti ol ba'etti, Yihudoota keessaa amantoota kan ta'an, isaan morkatanii, ³"Ati immoo mana warra dhagna hin qabatanii dhaqxee isaanii wajjin nyaatte iyyuu mitii?" jedhaniin*. ⁴Kana irratti Phexros waan ta'e hundumaa, jalqabaa jalqabee tarreedhaan isaanitti

hime. ⁵"Mandara Yophee keessatti kadhata godhachaa utuun jiruu, of wal-laaleen mul'ata arge. Kunoo, wanti akka baallee uffata guddaa, mataa arfaniin hidhamee, waaqa irraa gad buufamee, dhufee ana bukke bu'e. ⁶Hu-badhee yommuun ilaales bineensa lafa irraa miilla afur qaban, bineensota wal nyaatan, kan munyuuqan, qilleensa keessa kan balali'anis isa keessatti nan arge. ⁷Sagalee, 'Ka'i Phexros, qaliitii nyaadhu!' naan jedhuun immoo dhaga'e. ⁸Ani immoo deebisee, 'Matumaa kun hin ta'u, yaa gooftaa, wanti ciigaasisaanii fi xuraa'aatti ilaalamu takkaa afaan koo lixee hin beeku' nan jedheen. ⁹Sagalichi waaqa irraa ammoo deebisee, 'Waaqayyoo kan qulleesse, ati xuraa'aatti hin ilaalin!' jedhe. ¹⁰Kun si'a sadii ta'e, kana booddee akkuma jirutti deebi'ee gara waaqaatti ol fuudhame.

*1 10:44-48

*3 10:28; Gal 2:12

11 "Yommuuma jarri sadii warri Qiisaariyaadhaa gara kootti ergaman, mana ani ture sana dhufan. ¹²Hafuurri qulqulluun garaagarummaa tokko illee utuu hin argisiisin, isaanii wajjin akkan dhaqu anatti hime. Obbloonni ja'a as na bira jiranis anaa wajjin dhaqan; hundumti keenyas mana Qorneelewoositti galle*. ¹³Qorneelewoos immoo ergamaa Waaqayyoo mana isaa keessatti akka arge, ergamichi, 'Yopheetti nama ergi, Simoon isa Phexros jedhamu waamsisi; ¹⁴inni dubbii atii fi warri mana kee hundinuu ittiin fayyitan sitti in hima' akka ittiin jedhe nutti hime*. ¹⁵Yeroo ani dubbachuu jalqabetti hafuurri qulqulluun, akkuma jalqaba nu irratti bu'etti, isaan irra bu'e. ¹⁶Yommuu isa gooftaan, 'Yohannis bishaaniin cuuphe, isin garuu hafuura qulqulluudhaan in cuuphamtu' jedhe nan yaadadhe*. ¹⁷Egaa isaan akkuma keenya gooftaa Yesus Kristositti yeroo amanan, Waaqayyoo kennaa hafuura isa nuuf kenne, isaan kanaafis erga kennee, ani eenyuun ta'eetan Waaqayyoon dhowwuu danda'a ree?" jedhe.

*5-12 10:9-20

*14 16:30-31

*16 1:5; 2:4

18 Isaan kana hundumaa erga dhaga'anii, morkiin isaanii gab jedhe.

Kana irratti isaan, "Egaa'oo, yaada garaa isaanii geddaratanii akka ittiin jiraataniif, Waaqayyoo warra saba isaa hin ta'iniifis karaa kenneera kaa" jechaa Waaqayyoon galateeffatan*.

*18 13:48; 14:27

Waa'ee Bal'achuu Waldaa Anxokiya

19 Ari'atamuu yeroo Isxifaanos du'e waldaa irratti ka'e sana keessa, amantoonni hamma Finiiqeetti hamma Qophrositti akkasumas hamma Anxokiyaatti bittimmaa'anii turan; lafa dhaqanitti immoo dubbii gooftaa Yihudoota duwwaatti in himu turan*. ²⁰Isaan keessaa warri Qophrosii fi warri Qareenee garuu, Anxokiya yommuu dhufan dubbii gooftaa warra Griikotaattis immoo dubbatanii, gooftaa Yesusin misraachoo himan. ²¹Ireen gooftaa isaanii wajjin ture, namoonni baay'eenis amananii gara gooftichaatti in deebi'an*.

*19 8:1-4

*21 2:41,47; 4:4; 5:14; 6:7; 11:24; 21:20

22 Oduun kun waldaa amantootaa Yerusaalem bira ga'e, achii Baarnaabaasin Anxokiyaatti ergan. ²³Inni dhufee, ayyaana Waaqayyoo isaanii kenne yommuu argetti, in gammade; gooftaatti amanamanii garaa isaanii guutuudhaan akka itti cimaniif, isaan in gorse*. ²⁴Innoo nama gaarii, hafuura qulqulluudhaan guutuu, amantii isaattis jabaa ture; namoonni baay'eenis gara gooftaa dhufan*.

*23 13:43; 14:22

*24 6:5; 5:14

25 Baarnaabaas yommuu Saa'olin barbaaduudhaaf gara Xarsees dhaqe*. ²⁶Yeroo isa argatettis gara Anxokiyaatti isa fide; waggaa sana guutuu waldaa sanaa wajjin wal arganii, namoota dhanu barsiisaa turan. Bartoonni jalqaba duraa Anxokiyaatti "Kristiyaanota" jedhamanii waamaman*.

*25 9:30

*26 26:28

27 Gidduu sanatti raajonni tokko Yerusaaleemii gara Anxokiyaatti gad bu'an*. ²⁸Isaan keessaa tokkos Agaabos kan jedhamu ka'ee, lafa hundumaa irratti beelli jabaan akka bu'u, hafuuraan raajii dubbate; kunis bara mo'icha Klaawudiiyositti raawwata-

me*. ²⁹Bartoonni kana irratti adduma addaan hamma danda'an obboloota warra Yihudaa jiraatan gargaaruu-dhaaf ofitti muran. ³⁰Akkuma yaadanis godhanii, gargaarsicha harka Baarnaabaasii fi Saa'olitti gara maanguddoota waldaatti ergan*.

*27 13:1; 15:32

*28 21:10

*30 12:25

Ajjeefamuu Yaaqoobii Fi Hidhamuu Phexros

12 ¹Bara sanas Herodis mootichi, namoota bu'aa waldaa kristiyaanaa turan tokko miidhuudhaaf ciqilee irra dhaabbate; ²Yaaqoobin obboleessa Yohannis billaadhaan morma isaa irraa kuchisiise. ³Kun warra Yihudootaa akka garaa ciibse yommuu arge, itti dabalee Phexrosin immoo qabsiise; yeroon isaas yeroo namoonni ayyaana Maxinoos itti ayyaaneffatan ture. ⁴Herodis yommuu Phexrosin qabsiisee mana hidhaatti galchisiisee, darabee isa haa eeganiifis loltoota kutata afuritti hirananii, tokkon tokkon isaa nama afur afur qabutti kenne. Ayyaana Faasiikaa booddee garuu saba duratti akka qoramuuf isa dhi'eessuu barbaade*. ⁵Yeroo Phexros mana hidhaa keessatti eegamaa turetti, waldaan kristiyaanaa immoo utuu gargar hin kutin Waaqayyoon in kadhattiif turtu*.

*4 4:3; Bau 12:1-27

*5 Yaq 5:16

Ergamaan Waaqayyoo Phexrosin Mana Hidhaatii Baasuu Isaa

6 Edumtii guyyaa itti Herodis Phexrosin akka qoramuuf dhi'eessuudhaaf jedhe sanatti, Phexros fuuncaa lamaan hidhamee, loltuu lama gidduu in rafa ture; eegduun immoo balbala manicha hidhaa dura dhaabatanii in eegu turan*. ⁷Kunoo, ergamaan gooftichaa Phexros bukke dhaabate; golli manicha hidhaa inni keessa tures ifa waaqa irraatiin guute. Ergamaan sun cinaacha Phexros rurruktee dammaqsee, "Dafii ka'ii!" ittiin jedhe; achumaan fuuncaan inni ittiin hidhame harka isaatii bu'e. ⁸Ergamichi immoo, "Hidhadhu, kophee kees kaa'adhu!" jedheen. Phexros ka'ee hidhatee, kophee isaas kaa'ate; ergamichi ammas,

"Wayyaa kee uffadhuu ana duukaa bu'i!" ittiin jedhe. ⁹Phexros manicha hidhaa keessaa ba'ee, ergamicha duukaa bu'e. Garuu ergamaan gooftaa kan hojjeteef kun dhugaa itti hin fakkaanne; innoo mul'ata waan arge se'e. ¹⁰Ergamichaa wajjin eegduu warra duraa, warra lammaffaa biras darbanii, balbalicha sibiilaa isa mandaratti baasu bira ga'an. Balbalichi utuu namni itti hin bu'in isaaniif baname, isaanis gad in ba'an; karaa tokko irra takka erga adeemanii, ergamichi achumaan Phexros biraa sokke*. ¹¹Phexros yommuu of bare, "Gooftichi ergamaa isaa ergee, harka Herodisii fi harka Yihudoota warra hamaa na irratti yaadan hundumaa akka na oolche, amma dhu-guma beekera" jedhe.

*6 5:23

*10 5:19

12 Phexros kana hubatee, gara mana Maariyaam haadha Yohannis isa Maarqos jedhamuu dhaqe; achitti namoonni baay'een walitti qabamanii kadhachaa turan*. ¹³Phexros immoo balbala kelliichaa rukunnaan, intalli Roodaa jedhamtu tokko gara balbalichaa dhuftee owwaatte. ¹⁴Isheen Phexros ta'uu isaa sagalee isaatiin bartee, waan gammaddeef utuu balbala hin baniniif ol fiig-dee, "Phexros balbala dura in dhaabata" jettee himte. ¹⁵Warri kana dhaga'an immoo, "Ati in maraatte fakkaata" isheedhaan jedhan. Isheen garuu, "Lakkii isuma" jettee falmite. Kana irratti isaan, "Egaa'oo ergamaa isaa isa isa eegu ta'inna" jedhan*. ¹⁶Inni garuu ittuma fufee balbalicha rukute; balbalicha yommuu banan Phexrosin arganii, akka abjuu ta'an. ¹⁷Calluma jedhanii akka dhaggeeffataniif harkaan milikkitaa isaaniif kenne; gooftichi mana hidhaa keessaa attamitti akka isa baase, isaanitti odeesse, "Dubbii kana Yaaqoobii fi obbolootatti himaa!" jedhee, ba'ee iddoo biraa dhaqe.

*12 12:25; 15:37

*15 Luq 24:37; Mat 18:10

18 Lafti bariinaan warri loltuu, "Phexros attam ta'e?" jedhanii, waan godhanis wallaalanii rakkatan. ¹⁹Herodis Phexrosin barbaachisee argachuu dadhabnaan, loltuu isa eeguudhaaf kennamanii turan sanas qoree, akka ajjeefamaniif abboome; kana

booddees Herodis Yihudaadhaa Qisaariyaatti gad bu'ee, takka achi taa'e*.

*18-19 5:21-24

Du'uu Herodis

20 Herodis warra Xiirsoosii fi Sidoonitti dallanee ture; isaan garuu walii galteedhaan gara mana isaa dhaqanii, Bilaasxos abboomaan mana mootichaa, Herodisitti dhi'aatee araara akka isaaniiif gaafatuuf, tole isa jechisiifatan; isaan kutaa biyya Herodis bulchu keessaa midhaan in argatu turan*. ²¹Guyyaa dhaaba isaaniitti Herodis uffata mootummaa uffatee, iddoo ol jedhaa isaa qophaa'e irra taa'ee, isaanitti dubbate. ²²Namoonni yommuu sagalee isaanii ol fudhatanii, "Kun sagalee namaa miti, sagalee Waaqayyoo ti malee" jedhanii isa jajan*. ²³Ulfina kana dabarsee Waaqayyooftaan hin kenniniif, achumaan ergamaan gooftichaa isa dha'e; kana irratti Herodis raamma'ee du'e*.

*20 1Mot 5:11; His 27:17

*22 His 28:2,6-10

*23 Dan 5:20

24 Dubbiin Waaqayyoo garuu gudadhaa, bal'achaas in adeeme*. ²⁵Baarnaabaasii fi Saa'ol Yersaaleemitti hojii gargaarsaa isa itti ergaman sana raawwatanii, Yohannis isa Maarqos jedhamu, fudhatanii deebi'an*.

*24 6:7; 19:20

*25 11:29-30; 12:12; 15:37

Baarnaabaasii Fi Saa'ol Fo'amanii Ergamu

13 ¹Waldaa kristiyaanaa Anxokiya keessa raajonnii fi barsiisoonni turan; isaanis Baarnaabaas, Simi'oon "Isa gurraachicha" isa jedhamu, Luukiyoos nama biyya Qareence, Maanaa'en isa Herodis abbaa biyyaa wajjin guddate, Saa'olis turan*. ²Isaan kun gooftaadhaaf hojjechaa, soomaas utuu jiranii, hafuurri qulqulluun, "Baarnaabaasii fi Saa'olin hojii ani itti isaan waameef, addaan anaaf baasaa" jedheen*. ³Yommuu itti dabalani soomanii erga kadhatanii booddee, warri hafan harka isaanii mataa jara lamaan irra kaa'anii, hojjichaaf isaan ergan*.

*1 11:20-27

*2 9:15; Gal 1:15-16

*3 6:6; 14:23

Baarnaabaasii Fi Saa'ol Qophrositti Lallabuu Isaanii

4 Baarnaabaasii fi Saa'ol hafuura qulqulluudhaan ergamanii mandara Seluqiyaatti gad bu'an; achiis markabaan gara Qophros, biyya bishaan keessaa dhaqan*. ⁵Mandara Salaamiis yommuu ga'an, manneen sagadaa warra Yihudootaatti dubbii Waaqayyoo lallaban; Yohannis isa Maarqos jedhamus isaan haa gargaaruuf, fudhatanii dhaqan*.

*4 15:39

*5 12:25; 13:13; 15:39

6 Biyya galaana keessaa sanas gar tokkoo hamma gara kaaniitti adeemanii, mandara Phaafos ga'an. Achitti namicha qoricha namatti godhu tokko argan, maqaan isaa Baaryesus jedhama; inni Yihudii, "Ani raajii dha" ofiin jedhu tokko ture. ⁷Namichi qoricha namatti godhu kun namicha biyya bishaan keessaa bulchu sanaa wajjin ture; maqaan namichaa Sergiyoos Phaawulos jedhama, inni nama hubataa ture. Biyya bulchaan sun dubbii Waaqayyoo isaan irraa dhaga'uudhaaf Baarnaabaasii fi Saa'olin ofitti waame. ⁸Namichi qoricha namatti godhu inni afaan Griikiitti "Eliimaas" jedhamu garuu, biyya bulchaan sun akka hin amanne gochuu waan yaaleef, isaaniin morme*. ⁹Yeroo sanatti Saa'ol inni "Phaawulos" jedhame, hafuura qulqulluudhaan guutamee, ija namicha qoricha namatti godhu sanaa keessa ilaalee, ¹⁰"Ati ilma Seexanaa, diina waan qajeelaa hundumaa, ati haxxummaa fi hamma hundumaattiin guutteetta; ati yeroo hundumaa dhugaa gooftichaa sobatti geddaruu kana hin dhiiftuu? ¹¹Ammas harki gooftichaa si dha'a, jaamaa in taata, hamma yeroottis ifa hin argitu" ittiin jennaan, achumaan hurriin itti marame, dukkannis ija isaatti uffise, nama harka qabee isa geggeessu barbaaddachuudhaaf qaqqabachuutti ka'e*. ¹²Biyya bulchaan sun waan ta'e yommuu arge dinqifatee, barsiisa gooftaatti amane.

*8 2Xim 3:8

*11 9:8; 22:11

Phergee Fi Anxokiyaatti Lallabuu Isaanii

13 Ergasii Phaawulosii fi miiltoon isaa mandara Phaafosii markabaan ka'anii kutaa biyya Phamfiliyaa keessaa gara mandara Phergee dhaqan; Yohannis inni Maarqos jedhamu immoo achitti isaan dhiisee Yersaalemitti deebi'e*. ¹⁴Warri kaan garuu achumaan darbanii, Phergeedhaa kutaa biyya Phisiidiyaa keessaa mandara Anxokiya ga'an; guyyaa Sanbataattis mana sagadaa lixanii taa'an. ¹⁵Macafa seeraa fi macaafa raajotaa keessaa erga dubbifamee, warri geggeessituu mana sagadaa sanaa isaanitti erganii, "Obbolootaa, dubbii gorsaa namootatti himtan yoo qabaattan dubbadhaa!" ittiin jedhan*. ¹⁶Yommuu Phaawulos ka'ee, harkaan ofitti isaan hawwatee, "Isin warra Israa'el, isinis saba garaa garaa keessaa dhuftanii Waaqayyoon kan sodaattan hundumti keessan dhaggeeffadhaa!" jedhee lallabuutti ka'e*. ¹⁷"Waaqayyoo gooftaan saba Israa'el kanaa, abboota keenya fo'atee, yeroo isaan biyya Gibxiitti galaa turanittis saba guddaa isaan godhe; booddees irree jabaadhaan achii isaan baase*. ¹⁸Waggaa afurtamas lafa onaa keessatti obsee isaaniif danda'e*. ¹⁹Biyya Kana'aan keessaa immoo saba biyya torbaa balleessisee, lafa isaanii saba isaa kanaaf hire*. ²⁰Akka kanatti hamma waggaa dhibba afurii fi shanta maatti turan.

*13 12:25; 15:37-39

*15 15:21

*16 21:40

*17 Bau 1:7; 6:1,6; 12:51

*18 Bau 16:35; Lak 14:34; Kes 1:31

*19 Kes 7:1; Iya 14:1-2

"Isa booddee garuu hamma bara Saamu'el raajichaatti abboota biyyaa isaaniif kenne*. ²¹Yeroo isaan mootii nuuf kenni jedhanii gaafatanittis, Waaqayyoo gosa Beniyaamin keessaa Saa'olin ilma Qiish isaaniif kenne; inni immoo waggaa afurtama mo'e*. ²²Saa'olin mootummaa irraa buusee immoo, Waaqayyoo, Daawitin isaaniif moosise. Waa'ee isaatiifis, 'Ani, Daawitin ilma Iseyi nama akka garaa koo argadheera, inni jaalala koo hundumaa in raawwata' jedhee dhugaa ba'e*. ²³Akkuma abda-chiisettis sanyii namicha kanaa keessaa

Waaqayyo saba Israa'eliif fayyisaa kaa-seera; inni immoo Yesus*. ²⁴ Dhufa Yesus fuul dura Yohannis, yaada garaa isaanii geddaratanii akka cuuphamaniif saba Israa'el hundumaatti lallabee ture*. ²⁵ Yohannis hojii isaa raawwachuu isaa jala, saba sanaa, 'Aanaa, eenyu na seetu? Anoo isa isin eeggachaa jirtan miti; inni garuu na booddee in dhufa; ani immoo hidhaa kophee isaatii illee hiikuudhaaf nama ta'u miti' jedheen*.

*20 Abo 2:16; 1Sam 3:20

*21 1Sam 8:5; 10:21

*22 1Sam 13:14; 16:12; Far 89:20

*23 2Sam 7:12; Isa 11:1

*24 Mar 1:4; Luq 3:3

*25 Mat 3:11; Mar 1:7; Luq 3:16;

Yoh 1:20,27

26 "Obboloota ko, isin hortee ijoollee Abrahaam, isin warri kan biraa warri Waaqayyoon sodaattanii as jirtan, sagaleen fayyinaa kun nuuf ergamee dhufeera. ²⁷ Warri Yersaalem jiraatanii fi warri isaan geggeessanoo akka inni fayyisaa ta'e hin beekne, sagalee raajotaa isa Sanbatuma dhufu dubbifamus hin hubanne; utuma ta'uu iyyuu immoo Yesusitti faraduu isaanii tiin isa raajonni dubbatan raawwatanii ru. ²⁸ Sababii du'a isatti farachiisu hin arganne; utuma kana beekanii garuu akka inni ajjeefamuuf Philaaxosin in gaafatan*. ²⁹ Waa'ee isaatiif kan caafame hundumaa erga raawwatanii, muka fannoo irraa gad buusanii awwaala keessa kaa'an*. ³⁰ Waaqayyo garuu warra du'an keessaa isa kaase*. ³¹ Inni guyyaa baay'ee warra isaa wajjin Galilaadhaa gara Yersaalem dhufanitti mul'achaa ture; namoonni isa argan kun amma saba Waaqayyootti isaaf dhugaa ba'u*. ³² Ammas Waaqayyo waan abaabilii keenya abdachiise akka raawwate misraachoo isinitti in himna; ³³ inni Yesusin du'aa kaasuu isaatiin nuyi ijoollee ijoollee isaanii tiifis kunoo, abdii isaa nuuf raawwateera.

Faarfannaa isa lammaffaa

keessatti,

'Ati ilma koo ti, ani har'an si dhalche'

kan jedhu caafameera*.

³⁴ Waa'ee du'aa isa kaasuu isaatiif, gonkumaas

awwaalatti akka inni hin deebine gochuu isaatiif immoo,

'Ayyaana isa qulqullaa' aadhaa fi isa amanamaa, isa ani Daawitin abdachiise isiniif hin kenna' in jedha*.

³⁵ Kanaafis iddoo biraatti immoo, 'Ati isa qulqulluu kan keetii tortoratti dabarsitee hin kennitu' in jedha*.

*28 Mat 27:22-23; Mar 15:13-14;

Luq 23:21-23; Yoh 19:15

*29 Mat 27:57-61; Mar 15:42-47;

Luq 23:50-56; Yoh 19:38-42

*30 3:15

*31 1:3; 10:40-41

*32-33 13:23; Far 2:7

*34 Isa 55:3

*35 Far 16:10

36 "Daawit bara isaatti akka jaalala Waaqayyootti hojjetee, yommuu du'e abboota isaa biratti awwaalamee, tortores*. ³⁷ Inni Waaqayyo du'aa kaase garuu tortoratti hin kennamne. ³⁸ Kanaafis karaa Yesus isa du'aa ka'e kanaan dhiifamuun cubbuu isinitti in lallabama*. ³⁹ Irra-daddarbaa seera Mu-seetiin itti hiikamuu hin dandeenye, hundumaattiis hiikamuun isumaan akka argamu isin biratti haa beekamu, yaa obboloota ko! Yesusitti kan amanu hundinuu hiikama in argata*. ⁴⁰ Kanaafis wanti raajonni dubbatan isin irratti akka hin raawwatamneef of eeggadhaa!

⁴¹ 'Ilaa isin yaa warra ga'iftuu, dinqifadhaa, badaas!

Hojii ani bara jireenya

keessaniitti hojjechuudhaaf jiru,

yoo namni isinitti hime iyyuu hin amantan' jedha*." jedhe.

*36 1Mot 2:10; Abo 2:10

*38 10:43

*39 Rom 10:4

*41 Anb 1:5

42 Yeroo Phaawulosii fi Baarnaabaas mana sagadaa keessaa ba'anii adeeman, Sanbata itti aanutti immoo dhufanii dubbii kana dabalani akka itti himaniif namoonni isaan kadhatan. ⁴³ Sagada booddee immoo Yihudoonni baay'een akkasumas saba garaa garaa keessaa barsiisa Yihudootaa kan fudhatan, Phaawulosii fi Baarnaabaas duukaa bu'an. Phaawulosii fi Baarnaabaas isaan gorsanii, ayyaana isa Waaqayyo isaaniif kennetti qabamanii akka jiraatan, cimsanii isaan yaadachiisan*.

*43 11:23; 14:22

44 Sanbata itti aanuttis namoonni mandara sanaa garri caalan dubbii Waaqayyoo dhaga'uudhaaf dhufan. ⁴⁵ Warri Yihudootaa baay'ina namootaa yommuu argan hinaaffaan isaan keessa guutee, waan Phaawulos jedheen kan mormu dubbachuudhaan arrabsan*. ⁴⁶ Phaawulosii fi Baarnaabaas garuu caalchisanii ija jabinaan dubbatanii, "Dubbiin Waaqayyoo dura isin saba Israa'elitti himamuun in barbaachisa ture. Amma garuu erga isa fudhachuu diddanii, jireenya bara baraatti galuudhaafis 'Warra hin mallee dha' erga ofiin jettanii, nuyi gara saba warra kaanii dhaquu keenya*." ⁴⁷ Gooftaan akkasuma,

'Ani saba koo warra hin ta'iniif ibsaa,

biyya lafaa hundumaafis fayyisaa akka taatuuf si kenneera' jedhee nu abboomeera" jedhan*.

⁴⁸ Saba Waaqayyoo warri hin ta'in kana dhaga'anii gammadan; dubbii Waaqayyoo isin jajan; warri mootummaa Waaqayyootti galuudhaaf yaadatan hundinuu amantoota ta'an*. ⁴⁹ Naanna'aa sana hundumaattis dubbiin gooftaa in bal'ate. ⁵⁰ Warri Yihudootaa garuu Griikota keessaa dubartoota beekamoo warra amantii Yihudootaa fudhatan akkasumas durabuutuu mandara sanaa isaanitti tuqan. Kanaanis Phaawulosii fi Baarnaabaas irratti ari'atamuu kaasanii, biyya naannoo sanaa keessaa isaan in baasan*. ⁵¹ Isaan immoo kana gochuu isaanii tiin mormuudhaaf awwaara miilla isaanii ti qabate dhadha'atanii, gara mandara Iqoniium dhaqan*. ⁵² Haa ta'u iyyuu malee, amantoonni mandara Anxokiyaa gammachuudhaa fi hafuura qulquludhaan guutamani turan.

*45 14:2; 17:5

*46 3:26; 18:6; Mat 10:6

*47 Isa 42:6; 49:6

*48 11:18

*50 17:4-5

*51 Mat 10:14; Mar 6:11; Luq 9:5; 10:11

Phaawulosii Fi Baarnaabaas Iqoniiumitti Lallabuu Isaanii

14 ¹ Phaawulosii fi Baarnaabaas mandara Iqoniiumittis akka summa mana sagadaa warra Yihudootaatti lixanii akki isaan itti lallaban

kophaa ture; kanaaf namoonni baay'een warra Yihudootaa fi warra Griikotaa keessaa amantoota ta'an. ² Yihudoonni warri dubbichatti hin amanne garuu namoota warra saba Waaqayyoo hin ta'initti yaada hamaa galchani obboloota irratti kaasan*. ³ Utuma ta'uu iyyuu, ergamoonni yeroo dheeraadhaaf achi taa'anii, ija jabummaadhaan gooftaa Yesusin lallaban; gooftaan milikkinnii fi dinqiin adda addaa karaa isaanii akka raawwatamu gochuu isaatiin dubbii ayyaana isaatiif dhugaa ba'e*. ⁴ Namoonni mandariichaa garuu wal hiran; kaan gara Yihudootaa, kaan immoo gara ergamootaa goran. ⁵ Yommuu warri saba Waaqayyoo hin ta'iniif fi warri Yihudootaa, warra biyya bulchani wajjin ergamoota sana loluudhaaf dhagaadhaanis rukutuudhaaf qophaa'an*. ⁶ Ergamoonni garuu kana yommuu baran mandaroota kutaa biyya Liqaa'oniya Lixiraadhaa fi Derbeetti biyya naannoo isaa jiruttis baqatanii*, ⁷ achittis wangeela lallabaa turan.

*2 13:45

*3 19:11; 1Ibr 2:4

*5 14:19; 2Xim 3:11

*6 Mat 10:23

Lixiraadhaa Fi Derbeetti Lallabuu Isaanii

8 Mandara Lixiraa keessa namni naafti tokko ture. Namichi kun miilli isaa lawwaasa'aa waan tureef, dhalachuu isaatii jalqabee takkaa hin adeemne*. ⁹ Inni achi ciisee waan Phaawulos jedhu dhaggeeffachaa ture; yommuu Phaawulos ija isaa keessa ilaalee, fayyifamuudhaaf amantii akka inni qabu arge*. ¹⁰ Achumaanis sagalee guddadhaan, "Ka'ii qajeelii, miilla keetiin dhaabadhu!" jedheen, namichi utaalee ka'ee asii fi achi adeeme. ¹¹ Namoonni baay'atanii achi turan waan Phaawulos hojjetee yommuu argan, sagalee isaanii ol fudhatanii afaan Liqaa'oniyaatiin, "Waaqayyoliin namoota fakkaatanii gara keenyatti gad bu'aniiru" jedhanii dubbatan*. ¹² Baarnaabaasin "Zeos" jedhan, Phaawulosin immoo kan dubbate isa waan tureef, akka ergamaa waaqayyolii isaanitti "Hermes" jedhanii moggaasan. ¹³ Lubni, galma Zeos isa mandariicha duubaa keessaa hojjetu

tuntunootaa fi daraaraa battee dha'ame gara kellaa mandarichaatti fide; lubichi jara achi turanii wajjin ergamoota sanaaf aarsaa dhi'eessuu barbaade.

*8 3:2; Yoh 9:1

*9 Mat 9:28

*11 28:6

14 Ergamoonni sun Baarnaabaasii fi Phaawulos waa'ee kanaa yommuu dhaga'an wayyaa isaanii tarsiisanii fiigichaan tuuta jara sanaa keessa lixanii itti iyyan. ¹⁵ "Jara nana, inni isin hojjetan kun maali? Nuyi waaqayyolii miti, akkuma keessan nama. Wanta waa'ee hin baafne waaqessuutii gara Waaqayyoo isa jiraataatti akka deebitaniif dubbii gammachiisaa isinitti in himna; Waaqayyoo inni jiraataan waaqichaa fi laficha, galaanicha, isaan kana keessa kan jiraatan hundumaas uumeera". ¹⁶ Bara dhaloota darbaniiitti sabni biyya lafaa irraa hundinuu karaa isaanii haa adeemaniif isaan dhiise". ¹⁷ Haa ta'u iyyuu malee, waaqa irraa bokkaa isiniif roobsee, ija midhaaniis yeroo isaatti guuttachiise. Soora isiniif kennene garaa keessanis gammachuudhaan guute; waan gaarii kana hundumaa gochuu isaatiinis gooftummaa isaa mul'iseera" jedhaniin". ¹⁸ Kana hundumaa irratti iyyuu ergamoonni rakkina baay'eedhaan aarsaa akka isaaniif hin dhi'eessine jara dhowwan. ¹⁹ Gaafas Yihudoonni mandaroota Anxokiyaatii fi Iqoniiumii dhufan tokko tuuta jaraa sana sossobanii, Phaawulosin dhagaadhaan rukutan; du'eera se'aniis mandaricha keessaa gad gototan". ²⁰ Amantoonni garuu dhufanii isatti naanna'anii dhaabannaan, Phaawulos lafaa ka'ee mandaratti ol deebi'e; borumtaa immoo Baarnaabaasii wajjin mandara Derbee dhaqe.

*15 10:26; Bau 20:11

*16 17:30

*17 Er 5:24; Far 147:8

*19 17:13; 2Qor 11:25; 2Xim 3:11

Anxokiya Mandara Biyya Sooriyaatti Deebi'uu Isaanii

21 Phaawulosii fi Baarnaabaas mandara Derbeetti wangeela lallabanii, namoota baay'ee amantoota godhan; kana booddees mandaroota Lixiraatii fi Iqoniiumitti Anxokiya isa biyya Phisiidiyaattis deebi'an. ²² Isaan yaada

amantootaa jajjabeessanii, amantii isaaniitti akka cimaniif gorsan; "Gidira baay'ee keessa darbuudhaan mootummaa Waaqayyootti galuun nuuf in ta'a" jedhaniin". ²³ Ergamoonni tokkoon tokkoon waldaa sanaaf jaarsolii fo'an; soomanii erga kadhatanii booddee, amantoota sana hundumaa harka gooftaa isa isaan itti amananiitti hadaraa kennan". ²⁴ Isaan ergasii kutaa biyya Phisiidiyaa keessa darbanii kutaa biyya Phamfiliyaa dhufan. ²⁵ Phergeettis dubbicha lallabanii mandara Atalii'aatti gad bu'an. ²⁶ Achiis markabaan ka'anii Anxokiya biyya Sooriyaatti, hojii amma raawwatan kanaaf iddoo itti ayyaana Waaqayyootti kennamanii turanitti deebi'an". ²⁷ Erga Anxokiya ga'anii amantoota waldaa sanaa walitti waaman; Waaqayyoo inni isaanii wajjin ture kan hojijete hundumaa, attamittis karaa itti warri saba Waaqayyoo hin ta'in amanana, akka isaaniif bane itti himan". ²⁸ Yeroo dheeraas amantootaa wajjin turan.

*22 11:23; 13:43; 17:33

*23 13:3

*26 13:1-2, 15, 40

*27 15:4, 12; 11:18

Walga'ii Yerusaleemitti Ta'e

15 ¹ Jarreen kutaa biyya Yihudaatii, Anxokiya biyya Sooriyaatti gad bu'an tokko immoo, "Akka seerri Musee ajajutti yoo dhagna qabachuu dhaabaattan, fayyuu hin dandeesan" jedhanii kristiyaanota barsiisuutti ka'an". ² Kana irratti Phaawulosii fi Baarnaabaas jarreen sanaa wajjin wal didanii waliin morkatan. Kanaafis waldaan, morkii kana ergamootaa fi jaarsolii achi jiran biraan ga'uudhaaf, Phaawulosii fi Baarnaabaas, amantoota keessaas namoonni tokko, Yerusaleemitti akka ol ba'aniif murtoo goote". ³ Waldaan kristiyaanaas isaan geggeesitee karaa irra isaan buufte. Isaan immoo, warri saba Waaqayyoo hin ta'in gara Waaqayyootti deebi'uu isaanii odeessaa, Finiiqeedhaa fi Samaariyaa keessa darban; oduu kanaanis amantoota achi jiran baay'ee gammachiisan. ⁴ Yerusaleemitti yommuu galan, waldaa kristiyaanaatii fi ergamootaan, jaarsoliidhaanis in simataman; warri ergaman kun Waaqayyoo inni

isaanii wajjin ture kan hojjete hundumaa itti himan. ⁵ Garee warra Fariisootaa keessaa amantoota kan ta'an tokko ka'anii, "Dhagna qabachuudhaaf seera Museen kenne eeguu isaan barsiisuu in barbaachisa" jedhan.

*1 15:24; Lew 12:3; Gal 5:2

*2 11:30

6 Kanaaf ergamoonnii fi jaarsoliin dubbii kana ilaaluudhaaf walitti qabaman. ⁷ Yeroo dheeraa erga irratti dubbatanii booddee, Phexros isaanitti dubbachuudhaaf ka'ee, "Obboloota ko, Waaqayyoo warri saba isaa hin ta'in dubbii wangeelaa afaan koo irraa dhaga'anii haa amananiif, kanaan dura isin keessaa akka na fo'e, ba'eesa gootanii in beektu". ⁸ Waaqayyoo inni garaa namaa beeku, hafuura qulqulluu nuufis immoo akkuma kenne, isaaniif kennuu isaatiin, isaan simachuu isaa mul'iseera". ⁹ Inni amantiidhaan garaa isaanii qulleesse malee, nuu fi isaan gidduutti garaagarummaa hin argisiifne". ¹⁰ Amma'oo ba'aa abboonni keenya, nuyis baachuu hin dandeenye, gatiittii amantootaa irra kaa'uudhaan maaliif Waaqayyoon qortu"? ¹¹ Nuyi garuu ayyaana gooftaa keenyaa Yesusiin fayyuu keenya in amananna; isaan immoo akkuma kanatti in fayyuu" jedheen".

*7 10:1-43

*8 2:4; 10:44; 11:15

*9 10:34-35

*10 15:19; Gal 5:1

*11 Gal 2:16; Efe 2:5-8

12 Kana irratti namoonni hundinuu calluma jedhanii Baarnaabaasii fi Phaawulosin dhaggeeffatan; isaan laamaanis dinqiidhaa fi milikkita garaa garaa, Waaqayyoo harka isaaniitiin saba Waaqayyoo warra hin ta'in keessatti hojjete, itti odeessan. ¹³ Isaan dubbii isaanii afaanii yommuu fixan Yaaqoob ka'ee, "Obboloota ko, na dhaggeeffadhaa! ¹⁴ Simoon, Waaqayyoo attamitti dura warra saba isaa hin ta'in keessaa, saba ofii isaatii godhachuudhaaf akka dhimme, nutti himeera". ¹⁵ Dubbiin raajotaas akka caafamee jirutti, kanaa wajjin wal fudhata;

¹⁶ Isa kana booddee nan deebi'a, mana Daawit isa jiges deebisee nan ijaara, isa diigames haaressee nan dhaaba,

nan qajeelchas, ¹⁷ namoonni hafanis goofticha akka barbaadan, sabni biyya lafaa irraa maqaa kootiin waamaman hundinuu; gooftaan inni kana godhu akkas jedha' ¹⁸ kunis durii durii jalqabee beekamaa dha".

*14 15:7-9

*16-18 Amo 9:11-12

19 "Kanaafis akkan yaadutti yoo ta'e, warri saba isaa hin ta'in gara Waaqayyootti yommuu deebi'an, isaan rakkisuun nuuf hin ta'u. ²⁰ Garuu qalma isa xuraa'aa Waaqayyoo tolfamaadhaaf aarsaa dhi'aate irraa akka afaaniin hin qabne, halalummaa irraa akka of eeggatan, foon horii hudhamee du'ee irraa akka hin nyaanne, dhiigas akka hin nyaanne akka hin dhugnes, isaaniif caafuun nuuf in ta'a". ²¹ Durii durii jalqabanii seera Musee mandara mandaratti kan lallaban, manneen sagadaa keessattis Sanbata hundumaatti kan isa dubbisan jiru" jedhe".

*20 21:25; Uma 9:4; Bau 34:15-17;

Lew 17:10-16; 18:6-23

*21 13:15

Caaffata Warra Saba Biraa Keessaa Amananiif Caafame

22 Dubbii kana booddee ergamoonnii fi jaarsoliin, guutummaa waldaa kristiyaanaa sanaa wajjin of keessaa namoota fo'anii, Phaawulosii fi Baarnaabaas duukaa Anxokiyaatti erguudhaaf, walii galan; Yihudaa isa "Baarnaabaas" jedhamuu fi Siilaasin, warra dura-buutuu amantootaa keessaa turan, fo'anii ergamoota lamaani wajjin ergan. ²³ Ergaan caaffataan isaanitti kenname, kanatti fufee kan jiruu dha;

"Nuyi ergamoonnii fi jaarsoliin obboloonni keessan, isin saba garaa garaa keessaa obboloota keenya taatanii, mandara Anxokiya kutaa biyya Sooriyaatii fi Qiliqiya keessa kan jiraataniif, nagaa keenya isiniif in dhi'eessina.

24 "Nu keessaa jarreen tokko, kanaaf utuu hin ajajamin isin bira dhufanii, dubbiidhaan akka isin wallaalchisan,

yaada keessanis akka raasan dhagee-nyeer. ²⁵Kanaaf yaada tokkoon walii galtee, of keessaa namoota foonnee, Baarnaabaasii fi Phaawulos jaallatamoo wajjin, gara keessaniis erguun gaarii fakkaatee nutti mul'ate. ²⁶Akkuma beektan iyyuu, Baarnaabaasii fi Phaawulos warra jireenya isaanii gooftaa keenya Yesus Kristosiif dabarsanii kennanii dha. ²⁷Egaa isuma isinii caafne afaan isaanii immoo akka isinitti himaniif, Yihudaadhaa fi Siilaasin isiniif ergine. ²⁸Waan barbaachisu irra kan caalu ba'aa biraa isin irra akka hin keenyeef, hafuura qulqulluutti, nuttis gaarii fakkaateera. ²⁹Kunis immoo qalma waaqayyolii tolfamaniif dhi'aate irraa, dhiiga nyaachuu fi dhuguu irraa, foon horii hudhamee du'ee nyaachuu irraa, halalummaa irraas akka fagaattan; kana hundumaa irraa yoo of eeggattan gaarii dha; nagaatti jiraadhaa!"

³⁰Warri ergaman ka'anii, Anxokiyaatti gad bu'an; achitti tuuta amantootaa walitti qabanii caaffaticha kennaniif. ³¹Jarri immoo caaffaticha dubbisani, dubbii gorsa isaatti in gammadan. ³²Yihudaanii fi Siilaas lallaboota warri turan, dubbii baay'ee amantoota gorsanii isaan cimsan*. ³³Achi isaan bira erga takka turanii, amantoonni namoota sana nagaadhaan gara warra isaan ergeetti deebisan. [³⁴Siilaas garuu jaallatee achi ture.] ³⁵Phaawulosii fi Baarnaabaas Anxokiyaas takka taa'an; amantoota baay'ee wajjin dubbii gooftaa in barsiisan, in lallabanis.

*32 11:27; 13:1; 14:22; 18:23

Adda Adda Ba'uu Phaawulosii Fi Baarnaabaas

³⁶Erga takka achi bubbulanii booddee, Phaawulos, Baarnaabaasiin, "Kottu deebinee, mandara dubbii gooftaa itti lallabne hundumaa dhaqnee, akka amantoonni itti jabaatanii jiraatan in ilaalla" jedhe. ³⁷Baarnaabaas garuu, Yohannis isa Maarqos jedhamus, of duukaa fuudhanii akka adeemaniif barbaade*. ³⁸Phaawulos immoo, "Nama kanaan dura Phamfiliyaatti nu biraa hafee, hojichaaf nuu wajjin dhaquu dhiise, kana fuunee adeemuun nuuf hin ta'u" jedhe*. ³⁹Kanaafis hamma isaan gargar adeemanni, isaan lachuu gidduutti waliin mor-

kiin ka'e; Baarnaabaas, Maarqosin of duukaa fudhatee, markabaan Qophros dhaqe*. ⁴⁰Phaawulos immoo Siilaasin waammate, amantoonnis eegumsa ayyaana Waaqayyootti erga isaan kennatanii, lama ta'anii adeeman*. ⁴¹Phaawulos waldoota kristiyaanaa cimsaa, kutaa biyya Sooriyaa fi Qiliqiyaa keessa darbe.

*37 12:12,25

*38 13:13

*39 4:36; 13:4

*40 14:26

Ximotewos Phaawulosii Fi Siilaasii Wajjin Adeemuu Isaa

16 ¹Phaawulos karaa isaa itti fuufee mandara Derbee dhaqee, mandara Lisxiraattis darbe. Achi immoo Ximotewos kan jedhamu dargageessi amane tokko ture; haati isaa Yihudii wangeelatti amantee dha, abbaan isaa immoo Griikii dha*. ²Ximotewos amantoota Lisxiraadhaa fi Iqonniyum jiran biratti maqaa gaarii qabature. ³Phaawulos akka Ximotewos isa duukaa adeemu barbaadee, dhagna isa qabsiise. Kana gochuun isaas, Yihudoonni naannoo sana jiraatan hundinuu abbaan isaa nama Griikii ta'uu isaa beeku waan turaniif*. ⁴Kana booddees Phaawulosfaa karaa irra bu'an; seerrata ergamoonnii fi jaarsoliin Yerusaleem irratti walii galan, mandara keessa darban hundumaan ga'anii, akka eegaaniifis isaan gorsan*. ⁵Waldoonni kristiyaanaas amantichatti in cimu, lakkoobsaanis guyyaa guyyaatti in guddatu turan*.

*1 14:6; 2Xim 1:5

*3 Gal 2:3-5

*4 15:23-29

*5 2:47; 5:14; 6:7

Phaawulos Mul'ata Arguu Isaa

⁶Hafuurri qulqulluun kutaa biyya Asiyaatti dubbicha lallabuu waan isaan dhowweef, kutaa biyya Firiigiyaa fi Galaatiyaa gidduu darban*. ⁷Fuulle kutaa biyya Miisiyaas ga'anii kutaa biyya Bitiiniyaa dhaquu yaalan; hafuurri Yesus garuu achi dhaquu isaanii hin jaallanne. ⁸Kanaaf kutaa biyya Miisiyaas keessa darbanii, Xro'aasitti gad bu'an. ⁹Phaawulos halkan sanatti nama Maqedooniyaa tokko mul'atatti arge; namichi dhaabatee, "Maqedooniyaatti ce'ii, nu gargaari!" jedhee isa

kadhate*. ¹⁰Akkuma inni mul'aticha argeen, Waaqayyo akka wangeela isaaniiif lallabnuuf nu waamuu isaa ti, jennee waan fudhanneef, achumaan biyya Maqedooniyaatti ce'uu aballe.

*6 18:23

*9 9:10; 11:5; 18:9

Liidiyaa Kan Jedhamtu Tokko Wangeelatti Amanuu Ishee

¹¹Mandara Xro'aasii markaba yaabbanne, kallattiidhaan Saamotraqee biyya bishaan keessaa dhaqne; borumtaas mandara Ne'apholiisitti darbina. ¹²Achii immoo mandara Filiphiisiiyus geenye; isheen kutaa biyya Maqedooniyaa keessaa mandara beekamtu tokko turte, qabiyyee warra Roomaati. Nuyi mandara kana keessa takka bubbulle. ¹³Guyyaa Sanbataatti immoo mandaricha keessaa baanee, gara qargara lagaa, iddoo itti Yihudoonni kadhataaf walitti in qabamu seene, dhaqne; teenyees dubartoota achitti walitti qabamanitti dubbanne. ¹⁴Dubartiin uffata calaqqisaa gati-jabeessa gurgurtu, mandara Tiyaatiraatii kan dhufte, amantii warra Yihudootaas kan fudhatte tokko, achi turte; maqaan ishees Liidiyaa in jedhama. Gooftaan gurra qalbii ishee baneefii waan tureef, isheen waan Phaawulos dubbate dhimitee dhaggeeffatte. ¹⁵Isheen, warri mana ishee hundinuu in cuuphaman; ergasiis, "Gooftaatti amanuu koo yoo fudhattan, mana koo kottaa na biras buufadhaa!" jettee nu waamtee, akka nuyi dhaqnuufis nu giddisiifte*.

*15 16:33; 18:8

Phaawulosii Fi Siilaas Filiphiisiiyusitti Hidhamuu Isaanii

¹⁶Gaaf tokko nuyi gara iddoo kadhataatti utuu adeemaa jirruu, xomboreen hafuura "Hooda dubbachiisu" of keessaa qabdu tokko nutti dhufte; isheen hooda dubbachuu isheetiin horii baay'ee gooftota isheetiif in galchiti turte*. ¹⁷Isheen, "Namoonni kun hojjetoota Waaqayyoo aabbaa ti; karaa fayyinaa isinitti in himu" jettee iyyaa Phaawulosii fi nu duukaa in adeemti turte*. ¹⁸Kanas guyyaa baay'ee goote. Phaawulos garuu aaree itti garagalee hafuurichaan, "Maqaa Yesus Kristosiin akka ishee kees-

saa baatuuf, sin abboota!" jedhe; hafuurichi achumaan ishee keessaa ba'e*. ¹⁹Gooftoonni xomboree kanaa garuu, abdiin horii argannaa isaanii akka cite yommuu baratan, Phaawulosii fi Siilaasin qabanii daddarbachaa gara lafa gabaatti, fuula warra biyya seerrataniitti geessan. ²⁰Ergamoota sana fuula ajajjuu warra Roomaatti dhi'eessanii, "Jarreen kun mandara keenya raasaa jiru. Isaan Yihudoota*", ²¹amala nuyi warri Rooma fudhachuun, ittiin hojjechuunis, nuuf hin taane nu barsiisaa jiru" jedhan. ²²Kana irratti namoonni baay'een Phaawulosii fi Siilaasiin mormuudhaaf jara kanatti dabalatan; ajajjuuwwan warra Rooma sunis uffata isaanii irratti tarsiisaanii, uleedhaan akka reebaniif abbootan*. ²³Rukuttaa baay'eedhaanis erga isaan reebisani booddee, mana hidhaatti isaan galchisiisan; achittis jabeessee akka isaan eeguuf, eegduu mana hidhaa abbootan. ²⁴Eegduun sunis ajaja akkanaa fudhatee, kutaa mana hidhaa isa gara keessaatti isaan galchee, miilla isaaniis jirma ulfaataa lama gidduutti jabeessee hidhe.

*16 19:24

*17 Mar 1:24,34; Luq 4:34,41

*18 19:13; Mar 16:17

*20 17:6

*22 2Qor 11:25; 1Tas 2:2

²⁵Gara halkan walakkaatti Phaawulosii fi Siilaas Waaqayyoon kadhataani faarfatan; warri hidhaman immoo isaan in dhaggeeffatu turan. ²⁶Dingatasa hamma hundeen manicha hidhaa raafamutti socho'i lafaa guddaan ta'e; achumaan balbaloonni manicha hidhaa hundinuu banamanii, hidhaan warra hidhamanii hundinuu in hiikaman. ²⁷Namichi mana hidhaa eegu sun warreeree hirribaa dammaqqe, balbaloonni mana hidhaa banamuu yommuu argee, warri hidhaman waan sokkan se'e; kanaafis billaa isaa luqqifatee of ajjeesuu barbaade*. ²⁸Phaawulos garuu sagalee guddadhaan, "Waa of hin godhin! Nuyi hundumti keenya as jirra" jedhee itti iyye. ²⁹Inni mana hidhaa eegu sun ibsaa waammatee ol fiigee, rom'aa miilla Phaawulosii fi Siilaasitti kufe. ³⁰Gadis isaan baasee, "Ani akkan

fayyuuf maal gochuutu anaaf ta'a? gooftolii ko" jedhee isaan gaafate*. ³¹Isaan immoo, "Gooftaa Yesusitti amani, ati in fayyita, maatiin kees in fayyu" jedhanii deebisaniif*. ³²Isaan dubbii gooftaa namichatti, warra mana isaa keessa jiran hundumaattis in himan. ³³Halkanuma sanas ofitti isaan fuudhee madaa isaanii irraa dhiqe; inni yeroodhuma sanatti nama isaa hundumaa wajjin in cuuphame. ³⁴Phaawulosii fi Siilaasin mana isaatti geessee, nyaata isaaniif dhi'eessisiise; inni nama isaa wajjin Waaqayyotti waan amaneef, guddaa in gammade.

*27 12:18-19

*30 2:37; 9:6

*31 Mar 16:16; Yoh 3:16-17

³⁵Lafi bariinaan ajajjuun warra Roomaa, "Jara sana gad dhiisi!" jedhanii namicha mana hidhaa eegutti akka himaniif itti ergan. ³⁶Kana irratti namichi, "Ajajjuun warra Roomaa akka gad dhiifamtaniif nutti erganiiru; kanaafis amma gad ba'aatii karaa nagaa adeemaa!" jedhee, kana Phaawulositti beeksisse. ³⁷Phaawulos garuu, "Jarri kun nuyi warra Roomaa taanee utuma jirruu, firdii malee mul'inatti nu reebanii mana hidhaatti nu galchan; amma immoo dhoksaatti gad nu baasuu? Kun hin ta'u, isaanumti ofii isaanii dhufanii nu haa geggeessan malee" jedhe*. ³⁸Warri ergamanis yommuu, dubbii kana ajajjoota warra Roomaatti in himan; ajajjoonni warra Roomaa Phaawulosii fi Siilaas warra Roomaa ta'uu isaanii yommuu dhaga'an in sodaatan. ³⁹Kanaafis dhaqanii isaan sossobatan; takka isaan geggeessanii mandara isaaniitti akka ba'aniif isaan in kadhatan*. ⁴⁰Phaawulosii fi Siilaas mana hidhaatii erga ba'anii, mana Liidiyaa dhaqan; obbolootas arganii, dubbii jajjabinaatiin isaan gorsanii, achii adeeman.

*37 22:25

*39 Mat 8:34; Luq 8:37

Rakkina Tasaloniiqeetti Phaawulosii Fi Siilaasitti Dhufe

17 ¹Mandaroota Amfiipholiisii fi Apholonyaa darbanii, gara mandara Tasaloniiqee, iddoo manni sagadaa warra Yihudootaa ture dhufan*. ²Akkuma amala isaas Phaawu-

los mana sagadaa sanatti ol lixee, Sanbata sadiis dubbii macaafa qulqulluu isaaniiin dudubbachaa ture*. ³Achumaan dubbicha isaanii ibsaa, Masihiin dhiphachuun, warra du'an keessaas ka'uun, isaaf in ta'a akka ture, macaaficha keessaa dhugaa itti baase. Akkasumas, "Yesus inni ani isinitti labsu kun immoo, Kristos Masihiicha" in jedhaan ture*. ⁴Isaan keessaa kaan, Griikota warra Waaqayyoon sodaatan keessaa danuun, dubartoonni beekamoon mandara sanaas baay'een, dubbii isaa fudhatanii Phaawulosii fi Siilaas duukaa goraan*.

*1 1Tas 1:1; 2:1-2

*2 18:4; Luq 4:16

*3 3:18; 18:5,28; Luq 24:26,46

*4 13:43,50; 17:12

⁵Yihudoonni garuu isa kana hinaafanii, namoota hamoota hojii malee laban ofitti dabalaa; waca kaasanii mandaricha guutummaatti raasan. Phaawulosii fi Siilaasin tuuta jaraatti gad baasuudhaaf, mana namicha Yaason jedhamuu cabsan. ⁶Phaawulosii fi Siilaasin achii dhabnaan, Yaasonin amantoota keessaas kaan gara yaa'ii mandarichaatti harkisanii, "Jarreen kun lafa dhaqan hundumaatti biyya garagalchu; amma immoo mandara keenya dhufan". ⁷Yaason immoo mana isaatti isaan sime; hundumti isaanii 'Yesus kan jedhamu mootiin kan biraa jira' jedhanii, abboommii mootii warra Roomaa in cabsu" jedhanii iyyan*. ⁸Kana jechuudhaanis saba achitti walitti qabamee fi, yaa'ii mandarichaa warra kana dhaga'an, in raasan. ⁹Warri yaa'is Yaasonii fi warra isaa wajjin qabaman, qabsiisa harkaa fuudhanii gad isaan dhiisan.

*5-6 16:20; 1Tas 2:14,16

*7 Luq 23:2; Yoh 19:12

Rakkina Beriyaatti Isaan Argate

¹⁰Halkanuma sana, obboloonni Phaawulosii fi Siilaasin gara mandara Beriyaatti ergan; akkuma achi ga'aniinis gara mana sagadaa warra Yihudootaa dhaqan. ¹¹Yihudoonni warri kunis warra Tasaloniiqee caalaa, warra yaada gaarii turan; dubbicha fudhachuudhaaf qophaa'anii, waan dubbatame kun dhugaa ta'uu isaa baruudhaaf, guyyuma guyyaatti macaafota qulqulluu in qoru

turan*. ¹²Isaan keessaa baay'een, Griikota keessaas dubartoonni beekamoonii fi dhiironni baay'een in amanan. ¹³Yihudoonni Tasaloniiqee garuu, Phaawulos, Beriyaattis dubbii Waaqayyoo lallabuu isaa yeroo baran, achis dhaqanii namoota garaa nyaachisanii sochoosan*. ¹⁴Yommusumas obboloonni Phaawulosin hamma galaanaatti akka adeemuuf ergan, Siilaasii fi Ximotewos garuu Beriyaadhumatti hafan. ¹⁵Namoonni Phaawulosin geggeessan mandara Ateenaatiin isa ga'anii, Siilaasii fi Ximotewos ariitii guddaadhaan gara Phaawulos akka dhaqaniif dhaamsa isaa fuudhanii deebi'an*.

*11 Yoh 5:39

*13 14:19; 1Tas 2:14-16

*15 1Tas 3:1-5

Phaawulos Ateenaatti Lallabuu Isaa

¹⁶Phaawulos mandara Ateenaa taa'ee Siilaasii fi Ximotewosin eegaa yeroo turetti, fakkeenya waaqayyolii tolfamanii mandara sana keessa guutuu isaanii waan argeef, lubbuun isaa baay'ee dhiphatte. ¹⁷Mana sagadaa keessatti Yihudootaa fi Griikota warra amantii Yihudootaa fudhatanii wajjin, lafa gabaatti immoo guyyaa hundumaa namuma achitti argamee wajjin dudubbachaa ture*. ¹⁸Garee warra Ephequriyos akkasumas Istoyikos jedhaman keessaa, barsiisonni ogummaa biyya lafaa qoran tokko isatti falman. Kaan, "Funaantuun kun immoo maal jechuu kajeela?" jennaan, kaan immoo waan inni wangeela waa'ee Yesusii fi, waa'ee du'aa ka'uu lallabeef, "Innoo waa'ee waaqayyolii ormaa labsa fakkaata" jedhan. ¹⁹Isa qabaniis yaa'ii gaara Ariyophaagos irratti wal ga'u duratti geessanii, "Barsiifni haaraan ati fidde kun, maal akka ta'e baruu dandeenyaa? ²⁰Dubbiin ati fidde kun gurra keenyatti keessummaa dha; kanaafis maal akka inni ta'e baruu barbaanna" ittiin jedhan. ²¹Warri Ateenaa hundinuu, ormi achi jiraatanis, oduu haaraa odeessuu fi namoota irraas dhaga'uu malee, kan biraa yeroo isaanii kan itti dabarsan hin qaban turan.

*17 18:4,19

²²Phaawulos yommuu gaara Ariyophaagos walakkaa dhaabatee dub-

bate. Inni, "Yaa warra Ateenaa, isin karaa hundumaa warra amantii akka isin taatan nan arga. ²³Utuun darbuu iddoo sagada keessanii baay'ee yommuu ani do'adhetti, iddoo aarsaa 'Waaqayyoo isa hin beekamneef' jedhame irratti caafame tokko argeera; egaa isa isin utuu hin beekin itti sagaddan kana, isa isinittan lallaba. ²⁴Waaqayyoo, biyya lafaa, kan isa keessa jirus hundumaa kan uume, gooftaa waaqaatii fi lafaa ti; inni galma harki namaa ijaaretti hin galu. ²⁵Ofii isaatii sanyii namaa hundumaaf, jireenyaa fi qilleensa, kan isa barbaachisu hundumaas in kenna; kanaaf harki namaa kan isaaf hojjechuu danda'u, wanti isaaf barbaachisus hin jiru*. ²⁶Sanyiin namaa hundinuu namicha tokkicha irraa argamanii, irra lafaa hundumaa irra akka jiraatan godhe; bara isaaniitti iddoo taa'umsa isaaniittis daarii itti godhe*. ²⁷Kanas Waaqayyoon akka isaan barbaadaniif, qaqqabataniis akka isa argataniif godhe; amma illee Waaqayyoo hunduma keenyattii fagoo miti*. ²⁸Nuyi isatti in jiraanna, in sochoona, in argamnas; isin keessaa iyyuu warri walleen akkuma jedhan, 'Nuyi immoo sanyii isaa ti'.

*24-25 Isa 42:5; 1Mot 8:27; Far 50:12; HoE 7:48

*26 Kes 32:8

*27 Isa 55:6; Er 23:23; Far 145:18

²⁹"Egaa sanyii Waaqayyoo erga taanee, Waaqayyoo akka yaada namaatti harka nama ogeessaatiin, bifa isa warqee irraa yookiis meetii irraa yookiis dhagaa irraa hojjetame fakkaata jennee yaaduun nuuf hin ta'u*. ³⁰Bara wallaaluma isaanii Waaqayyoo namootatti lakkaa'uu dhiiseera; amma garuu namni hundinuu iddoo hundumaatti yaada garaa isaa akka geddaratu abboomeera*. ³¹Guyyaa itti harka nama fo'ate sanaatiin, biyya lafaatti qajeeltootti faraduuf jedhu, mu-ree kaa'eera; namicha fo'ate sana du'aa kaasuu isaatiin, kana nama hundumaaf cimseera" jedhe*.

³²Phaawulos waa'ee du'aa ka'uu dubbachuu isaa yommuu dhaga'an, kaan itti ga'isan, warri kaan garuu, "Nuyi waa'ee kanaa itti dabaltee si irraa dhaga'uu barbaanna" ittiin jedhan*. ³³Phaawulos garuu, yaa'icha

keessaa ba'ee adeeme. ³⁴Jarreen tokko immoo gara Phaawulos goran, in amananis; isaan keessaa Diyyoniisiyos kan jedhamu bu'aa yaa'ii Aariyophaagos akkasumas dubartiin Damaariis jedhamtu tokko, namoonni kan biraas isaanii wajjin turan.

*29 Isa 40:18-20; HoE 19:26

*30 14:16; 17:23

*31 10:42; Far 9:8; 96:13; Yoh 5:27

*32 24:25

Phaawulos Qorontositti Hojjichuu Isaa

18 ¹Kana booddee Phaawulos mandara Ateenaa dhiisee adeemee, gara mandara Qorontos dhaqe*. ²Achittis Yihudii biyya Phonxositti dhalate, maqaan isaa Aqiilaa jedhamu tokkoo wajjin wal arge. Klaawudiyoos mootichi warra Roomaa, Yihudii kan ta'e hundinuu mandara Roomaa keessaa akka ba'uuf abboomnaan, namichi kun dhi'oo haadha manaa isaa Phrisqiilaa wajjin biyya Ixaaliyaatii dhufe; Phaawulos immoo isaan bira dhaqe*. ³Hojiin isaanii tokko waan ta'eeffis isaan bira taa'ee hojjete; hojiin isaaniis dunksaana hodhuu ture*. ⁴Sanbata Sanbata immoo mana sagadaa Yihudootaa dhaqee, Yihudootaa fi Griikota amansiisuudhaaf isaanii wajjin dubbate.

*1 1Qor 1:2

*2 18:26; Rom 16:3

*3 20:34; 1Qor 4:12

⁵Siilaasii fi Ximotewos biyya Maqedooniyaatii erga Qorontositti galanii, Phaawulos immoo kan bira dhiisee dubbicha lallabuutti qabamee, Yesus Masihiicha akka ta'e Yihudootatti dhugaa ba'e*. ⁶Jarri isaan mormanii, yommuu isa arrabsan immoo isaanitti gargar ba'uudhaaf uffata isaa hurgufatee, "Dhiigni keessan mataa keessanitti in deebi'a, ani kanattii qulqullaa'aa dha; ammaa kaasee gara warra saba Waaqayyoo hin ta'iniin nan dhaqa" isaaniin jedhe*. ⁷Inni achii ka'ee mana Tiitoos Yuxxos, isa amantii Yihudootaa fudhate dhaqe; manni isaa immoo mana sagadaa Yihudootaa bukkee ture. ⁸Kriisphos dura-buutuun mana sagadaa sanaas, nama isaa hundumaa wajjin gooftaatti amane; warra Qorontos keessaas baay'een lallaba Phaawulos dhaga'anii in amanani, in cuuphamanis*. ⁹Gooftaan gaaf tokko

halkan mul'ataan Phaawulositti dubbaatee, "Hin sodaatin dubbadhu malee, calluma hin jedhin*! ¹⁰Ani sii wajjin nan jira, homtinuus sitti bu'ee si hin miidhu, anoo mandara kanaa namoota baay'ee qaba" jedheen. ¹¹Kanaaf Phaawulos dubbii Waaqayyoo isaan keessatti barsiisaa, waggaa fi ji'a ja'a isaan bira taa'e. ¹²17:14-15; 17:3

*6 13:45-46; 13:51; 20:26

*8 1Qor 1:14

*9 Isa 41:10; 43:5; 1Qor 2:3

¹²Bara Gaalii'on bulchaa biyya Akaayyaa ta'etti, warri Yihudootaa walii galanii Phaawulosin qaban. Yaa'iitti isa dhi'eessanii, ¹³"Namni kun, karaa seeraan walii hin galleen Waaqayyoo akka sagadan, namoota karaa irraa kaachisa" jedhanii isa hadheessan. ¹⁴Phaawulos utuu dubbachuuf jedhuu, Gaalii'on warra Yihudootaatiin, "Dubbiin kun waa'ee bal'eessaa hojjechuu yookiis hamaa gochuu utuu ta'ee, isin warra Yihudootaa, akka ta'utti isin nan dhaggeeffadhan ture*. ¹⁵Amma garuu waliin morkiin keessan waa'ee dubbii namni dubbatee, waa'ee namootaa fi waa'ee seera keessanii erga ta'ee, isin ofii keessanii fixaa, ani dubbii kanatti firdii kennuu hin barbaadu" jedhee*. ¹⁶yaa'ii duraa isaan ari'e. ¹⁷Warri achi turan hundumtinuus, Sosteneesin isa dura-buutuu mana sagadichaa qabanii, yaa'ii duratti reeban; Gaalii'on garuu kana hundumaatti dhimma hin godhanne.

*14 25:18-19

*15 Yoh 18:31

Phaawulos Anxokiyaatti Deebi'uu Isaa

¹⁸Phaawulos guyyaa baay'ee amantoota Qorontos bira erga bubbulee booddee, nagaa isaanitti dhaamee, Phrisqiilaadhaa fi Aqiilaa wajjin markabaan Sooriyaa dhaquudhaaf ka'e; Phaawulos wareega waan qabuuf, Kanchre'aa lafa buufata markabaatti rifeensa mataa isaatii murmurate*. ¹⁹Mandara Efesoon yommuu ga'an, Phrisqiilaa fi Aqiilaa iddoo tokkotti dhiisee, ofii isaa mana sagadaa dhaqee Yihudootaa wajjin dubbate. ²⁰Phaawulos yeroo dheeraa akka isaan bira turuufis in kadhatan; inni garuu tole

hin jenneen. ²¹"Jaalala Waaqayyoo yoo ta'e deebi'ee nan dhufa" isaaniin jedhee, nagaa isaanitti dhaamee markabaan Efesoonii ka'ee adeeme*.

*18 21:23-27; Lak 6:18

*21 Rom 1:10; 1Qor 4:19

²²Mandara Qiisaariyaatti bu'ee, kana booddee Yersaaleemitti ol ba'ee, waldaa kristiyaanaa nagaa gaafate; darbee Anxokiya isaa Sooriyaa keessaatti gad bu'e. ²³Achis erga takka turee, ka'ee kutaa biyya Galaatiyaatii fi Firiigiyaa keessa tarreetti naanna'ee, aman-toota hundumaa jajjabeesse.

Apholos Efesoonitti, Biyya Akaayyaattis Barsiisuu Isaa

²⁴Yeroo sana Yihudiin mandara Iskindriyaatti dhalate, Apholos kan jedhamu tokko mandara Efesoon dhufe; inni nama arraba qajeelu, macaafatas gaarii godhee kan beeku ture. ²⁵Inni cuuphaa Yohannis duwwaa beeke, dubbii gooftaas waa barsiifame, hafuura gubaadhaan waa'ee Yesus qajeeltootti in lallaba, in barsiisas ture*. ²⁶Ija jabummaadhaan mana sagadaa keessatti dubbachuutti ka'e. Phrisqiilaanii fi Aqiilaan dubbachuu isaa dhaga'anii, ofittis isa fudhatanii, caalchisanii karaa Waaqayyoo isa hubachiisan. ²⁷Apholos biyya Akaayyaatti ce'uu yommuu barbaade, amantoonni Akaayyaa akka isa simataniif, obbolooni caaffataan kadhataniif. Inni achi erga ga'ee, ayyaana isa argateen, warra amananii turaniif baay'ee gargaarsa ta'e. ²⁸Yesus Masihiicha akka ta'e, macaafota keessaa dhugaa itti baasisuudhaan mul'inatti afaan Yihudootaa cufe*.

*25 19:1-3; Rom 12:11

*28 9:22; 17:3

Phaawulos Efesoonitti Barsiisuu Isaa

19 ¹Apholos amma illee Qorontos utuu jiruu, Phaawulos kutaa biyya gara olii keessa darbee, Efesoon dhufe. Achitti immoo bartoota gooftaa tokko argatee, ²"Yeroo amantan hafuura qulqulluu fudhattaniittuu?" isaaniin jedhe. Isaan immoo, "Hafuurri qulqulluun akka jiru iyyuu nuvi hin dhageenye" jedhanii deebisan*. ³Kana irratti Phaawulos, "Yoos immoo isin maallitti cuuphamtan ree?" jedhe; isaan

immoo, "Cuuphaa Yohannisitti" jedhan. ⁴Phaawulos yommuu, "Yohannis isa booddee isa dhufuuf turetti, kana jechuunis Yesusitti, akka amanani saba barsiisee, cuuphaa geddarananaa yaada garaa cuuphe" jedhe*. ⁵Jarri kana dhaga'anii maqaa gooftaa Yesusitti cuuphaman. ⁶Yeroo Phaawulos harka isaa isaan irra kaa'etti hafuurri qulqulluun isaan irratti bu'e; isaan afaan hin beekamneen haasa'an, raajiis in dubbatan*. ⁷Isaan walumatti akka namoota kudha lamaa turan. ⁸Phaawulos immoo hamma ji'a sadiitti mana sagadaa warra Yihudootaatti deddeebi'ee, ija jabiinaan barsiise; yeroo kanattis wajjin dudubbachaa akka isaan amansiisuufis waa'ee mootummaa Waaqayyoo hubachiisaa ture*. ⁹Isaan keessaa kaan garuu mata-jabeeyyii waan turaniif, namoota sana keessatti barsiisa karaa kristiyaanaa irratti waan hamaa in dubbatu turan malee, hin amanne. Akkasitti Phaawulos warra amanani of duukaa fudhatee jara sana keessaa ba'e; guyyaa guyyaatti mana barumsaa Xiiraanos keessatti warra amantootaa wajjin dudubbachaa ture*. ¹⁰Kunis akka waggaa lamaa itti fufnaan, namoonni kutaa biyya Asiyaa keessa jiraatan hundinuu Yihudoonnii fi Griikonni dubbii gooftaa in dhaga'an.

*2 2:38; 8:15-16; Yoh 7:39

*4 Mat 3:11; Mar 1:4,7-8; Luq 3:3-4,16; Yoh 1:26-27

*6 2:4; 8:17; 10:44-46

*8 18:26

*9 2Qor 6:17

Ilmaan Iskoyaas, Warra Hafuura Hamaa Baasuu Yaalan

¹¹Waaqayyoo dinqii takkaa hin beekamin harka Phaawulosiin in raawwata ture*. ¹²Kanaafis erbeen inni ittiin dafqa isaa haxaa'atu yookiis marati isaa warra dhukkubsatanitti yommuu geeffamu, dhukkubni isaanii isaan in dhiisa, hafuuronni hamoonnis keessaa in ba'u turan*. ¹³Yihudoonni warri asii fi achi adeemanii hafuurota hamoota baasanis turan; isaan immoo namoota hafuurota hamoota qabanitti maqaa gooftaa Yesus itti waamuu yaalani, hafuurota sanaanis, "Maqaa Yesus isa Phaawulos lallabuutiin abboomamaa!" jedhan*. ¹⁴Ilmaan Iskoyaas, angafa

lubootaa warra Yihudootaa, torbanuu kana gochaa turan. ¹⁵ Hafuurri hamaan garuu deebisee, "Yesusin beeka, Phaawulosinis bareera; isin garuu eenyufa'i?" jedhee gaafate*. ¹⁶ Namichi hafuurri hamaan keessa tures isaanitti utaa'ee, humna isaan caalee uffata irratti cire; jarris mammadaa'anii qullaa isaanii harkaa ba'anii mana sanaa baqatan. ¹⁷ Kunis Yihudootaa fi Griikota Efesoon jiraatan biratti in beekame. Kana irratti isaan guddaa na'an; maqaan gooftaa Yesus garuu ulfina guddaa argate*. ¹⁸ Warra aman keessaas baay'een dhufanii, cubuu isaanii mul'inatti himatanii, waan hojjechaa turan beeksisan. ¹⁹ Isaan keessaas warri qoricha namatti gochaa turan macaafota ittiin hojjechaa turan walitti guuranii, fuula hunduma isaanii duratti guban; gatiin macaafota sanaa hamma meetii kuma digdamii shaniitti shallagame. ²⁰ Akkasitti dubbiin gooftaa humna isaa argisiisee, bal'achaa, guddachaas in adeeme*.

*11 14:3
*12 5:15-16
*13 Luq 9:49; 11:19
*15 Mar 1:34; Luq 4:41
*17 5:5,11
*20 6:7; 12:24

Goolii Efesoonitti Ka'e

²¹ Dubbii kana booddee Phaawulos biyya Maqedooniyaa fi Akaayyaa keessa ba'e Yerusaleem dhaquudhaaf, murtoo godhate; "Ergan achi ga'ee immoo Roomaas arguun ana irra jira" jedhee ture*. ²² Gargaartota isaa keessaa lama Ximotewosii fi Erasxosin gara Maqedooniyaatti ergee, ofii isaatii kutaa biyya Asiyaa keessa takka ture.

*21 23:11; Rom 1:13

²³ Yeroo kana keessa waa'ee barsiisa karaa kristiyaanaatiif mandara Efesoonitti gooliin guddaan in ka'e*. ²⁴ Namichi tokko maqaan isaa Demeexros kan jedhamu meetii baqsa ture; bifa galma waaqayyittii tolfamtee, Arxemiis jedhamtu meetii irraa baqsee, namoota hojicha beekaniif karaa hojii baay'ee baneef*. ²⁵ Demeexros jarreen kana, warra hojii kana keessaa qabanii wajjin, iddoo tokkotti walitti qabee, "Jarana, soorumni keenya hojii kana irraa akka dhufu hundumti keessan in beek-

tu. ²⁶ Waan namichi Phaawulos jedhamu kun hojjechaa jiru immoo, isin ofii keessanii arguu dhaga'uus in dandeesu. "Waaqayyoliin harka namaatiin tolfaman, homaa miti" jedhee, addana Efesoonitti duwaa utuu hin ta'in, kutaa biyya Asiyaa gara caalutti namoota baay'ee amansiisee yaada isaanii geddarsiiseera*. ²⁷ Ammas hojiin keenya maqaa gadhee argachuu isaa duwaa utuu hin ta'in, galmi Arxemiis waaqayyittii guddittii, akka waan gatii hin qabneetti lakkaa'amuun isaa in sodaachisa; guddinni waaqayyittii, ishee warri Asiyaa keessaa, warri biyya lafaa keessa jiranis hundinuu itti sagadan, baduuf jedha" isaaniiin jedhe.

*23 2Qor 1:8

*24 16:16

*26 17:29

²⁸ Yeroo kana dhaga'anittis baay'ee aaranii, "Arxemiis warra Efesoon, guddittii dha" jedhanii iyyan. ²⁹ Waci kun mandaricha keessa guute. Warri wacan kunis Gaayosii fi Arisxaarkos kan jedhaman, jarreen Maqedooniyaa warra Phaawulosii wajjin adeemaa turan, butanii gara mana walga'iitti fiigan. ³⁰ Phaawulos ofii isaatii tuuta namoota walitti qabaman sana keessatti argamuu barbaade; amantoonni garuu gad isa dhiisuu didan. ³¹ Geggeessituu kutaa biyya Asiyaa sanaa kan ta'an keessaas, warri fira Phaawulos ergaa itti erganii, akka inni lafa walga'ii sana hin dhaqneef isa gorsan. ³² Kana gidduutti walga'iin sun hundinuu in huursa ture; kaan waan tokkotti wacu; warri kaan immoo waan biraatti wacu; baay'een isaanii maaliif akka walitti qabaman iyyuu hin beekne turan. ³³ Warri Yihudootaa namicha Iskindir jedhamu tokko tuttuqanii waan kaasaniif, tuuta jaraa keessaa gar tokko immoo gara fuula duraatti isa waaman. Iskindir akka falmannaa, jaratti waa dubbachuu barbaadee, calluma haa jedhaniif harkaan isaan hawwate. ³⁴ Isaan garuu, inni Yihudii ta'uu isaa hubatanii ergaan-takkaa, "Arxemiis warra Efesoon, guddittii dha" jedhanii hamma sa'aatii lamaa kan ga'us isuma irra deddeebi'anii iyyan. ³⁵ Booddees cafaan mandara sanaa saba sana calluma jechisiisee, "Yaa namoota Efesoon! Mandarri Efesoon, galma Arxemiis guddittii fi dhagaa bifa fakkeenya ishee,

isa waaqa irraa gad bu'e, akka isheen eegdu, kan hin beekne jiraa laata? ³⁶ Kanas namni falmu erga hin jirree, isin gab jechuutu isiniif ta'a; waan tokko illees, utuu itti hin yaadin hojjechuun isiniif hin ta'u. ³⁷ Ammas isin jarreen kana as fiddaniittu; isaan garuu mi'a galma ishee hin saamne yookiis waaqayyittii hin arrabsine. ³⁸ Demeexrosii fi hojjetoonni isaa wajjin jiran waan ittiin nama tokko illee hadheessan yoo qabaatan, guyyaan yaa'ii jira, warri biyya seerratanis jiru, achitti walitti haa falman! ³⁹ Kana malee, waan isin barbaaddan yoo jiraate immoo, kora mandara kanaa isa tooraan waamame keessatti ilaalamuutu ta'a. ⁴⁰ Goolii har'a ta'e kanatti itti gaafatamuun keenya hin oolu; gooliin kun ka'uu isaatiif sababiin hin jiru, nus immoo waa'ee isaatiif deebii ga'u kennuu in dadhabna" jedhe. ⁴¹ Kana dubbattee, walga'ii sana gargar deebise.

Phaawulos Biyya Maqedooniyaa Fi Biyya Griikii Dhaquu Isaa

20 ¹ Wacichi qabbanoofnaan Phaawulos amantoota ofitti waamsiisee, erga isaan jajjabeessee booddee, nagaa isaanitti dhaamee biyya Maqedooniyaa dhaquudhaaf ka'e. ² Amantootas lafa jiran hundumaatti dubbii baay'eedhaan jajjabeessaa, kutaa biyya sanaa keessa darbee biyya Griikii dhufe. ³ Ji'a sadii achi taa'ee markabaan Sooriyaa dhaquudhaaf utuu qophaa'uu, warri Yihudootaa isa irratti mari'atan; kanaaf Maqedooniyaa keessa karaa lafaa deebi'uudhaaf murtoo godhe. ⁴ Sophaaxros ilmi Phiros namni Beriyyaa, Arisxaarkosii fi Sekundos warri Tasaloniiqee, Gaayos namni Derbee, Ximotewosis, Xikiqoosii fi Xrofimoos warri Asiyaa, Phaawulosii wajjin turan. ⁵ Jarri kun nu dura bu'anii Xro'aasitti nu eegan. ⁶ Nuyi immoo, guyyaa ayyaana Maxinoo booddee Filiphisiyusii markabaan kaanee, guyyaa shan booddee Xro'aasitti isaan qaqqabnee, guyyaa torbas achi teenye.

Phaawulos Xro'aasitti Dheeressee Lallabuu Isaa

⁷ Galgala Sanbata guddaatti bari'u, buddeena cabsachuudhaaf walitti qabamnee turre. Phaawulos borumtaa isaa adeemuu waan yaadeef, dubbii

isaa dheeressee hamma halkan walakaatti namootatti dubbate*. ⁸ Kutaa mana gubbaa isa nuyi itti walitti qabamne keessa, ibsaa baay'etu ture. ⁹ Dargaggeessi Oyxikoos jedhamu tokko hulaa irra taa'a ture. Phaawulos ittuma fufee dubbannaan dargaggeessicha hirribni fudhatee sokke. Inni hirriba keessa utuu jiruu hulaa mana gubbaa isa sadaffaa irraa lafa dha'ee, namoonni du'aa isaa lafaa fuudhan. ¹⁰ Yommuus Phaawulos manicha keessaa gad bu'ee irratti lafa dha'ee ammaatee, "Hin raafaminaa! Lubbuun isaa keessa jirti" jedhe*. ¹¹ Ergasii kutaa mana gubbaa sanatti ol deebi'ee, buddeena cabsee nyaatec, hamma lafti bari'uttis namootaa wajjin haasa'e; kana booddee in adeeme. ¹² Dargaggeessichas fayyaa isaa manatti galchanii baay'ee jajjabaatan.

*7 2:42,46; 1Qor 16:2

*10 1Mot 17:21

Phaawulos Xro'aasii Miilexos Dhaquu Isaa

¹³ Kana booddee Phaawulos karaa lafaa irra mandara Asos dhaquu yaade; nu immoo isa dura buunee markabaan Asos geenyee, achii akka markabicha isa yaabsifnuuf nu abboomee ture. ¹⁴ Asositti wal arginee, nuyi isa fudhannee mandara Mixileeneetti darbine. ¹⁵ Borumtaa isaa markabaan achii kaanee, qixa Kiyyos biyya bishaan keessaa geenye. Guyyaa lammaffaattis Saamos biyya bishaan keessaa in dhaqne, [mandara Troogilii'on takka dhaabannee] borumtaa isaa Miilexositti galle. ¹⁶ Phaawulos kutaa biyya Asiyaa keessa turuu hin barbaanne. Kanaaf Efesoonitti goruu dhiisee, markabaan darbuudhaaf murtoo godhe; ayyaana guyyaa shantammaffaa isa "Phenxeqostee" jedhamee beekameef, Yerusaleem ooluun danda'ama yoo ta'e jedhee, ariifatee ture.

Phaawulos Jaarsolii Waldaa Efesoonitti Nagaa Dhaamuu Isaa

¹⁷ Phaawulos Miilexoosii nama ergee jaarsolii waldaa Efesoon ofitti waamsise. ¹⁸ Jaarsoliin sunis gara isaa dhufnaan, "Ergan gaafa kutaa biyya Asiyaa kana dhufetiij jalqabee, yeroo hundumaa attamitti akkan isin gidduu

jiraadhe, ofii keessanii beektu*. ¹⁹Karaa hundumaan of gad deebisuudhaan, imimmaaniin, qoramsa Yihudoonni anatti malan keessattis gooftaadhaaf hojjechaan ture*. ²⁰Kamiin illee taanaan waan waa'ee isiniif baasu hundumaa, waldaatti, mana manattis isinitti lalla-buudhaaf isin barsiisuu irraa ani of hin qusanne. ²¹Yaada garaa geddaratanii gara Waaqayyootti akka deebi'an gooftaa keenya Yesusittis akka amanan Yihudootaa fi Griikotatti dhugaa ba'eera. ²²Ammas kunoo, achitti waan anatti dhufu utuun hin beekin, hafuura qulquludhaan qabamee Yerusaleem dhaquu koo ti*. ²³Hafuurri qulqulluun garuu, hidhamuunii fi dhiphachuun akka ana eeggatu, mandara ani ga'e hundumaatti anatti mul'iseera*. ²⁴Haa ta'u iyyuu malee, hojiin wangeela ayyaana Waaqayyooof dhugaa ba'uu, gooftaa Yesus biraa anatti kennameera. Ani immoo ergaa koo fi hojii koo kana raawwachuu duwwaa nan barbaada; kana irraa kan hafe jireenya koo akka waan gatii anaaf qabuutti hin lakkaa'u*.

*18 18:18-19; 19:10

*19 20:3

*22 19:21

*23 9:16; 21:4,11

*24 21:13; 2Xim 4:7

²⁵“Ammas isin, warri ani isin gidduu deddeebi'ee waa'ee mootummaa Waaqayyoo isinitti lallabaa ture hundinuu, si'achi akka ana hin argine ani beeka. ²⁶Kanaafis isin keessaa tokko karaa irraa yoo bade, akka ani itti hin gaafatamne har'a guyyaa kanatti isinitti dhugaa ba'uu koo ti*. ²⁷Anoo fedha Waaqayyoo hundumaa isinitti labsuudhaaf hin seesne. ²⁸Of eeggadhaa, karra hoolota Waaqayyoo warra hafuurri qulqulluun akka eegdanii⁵ isin dhaabeefis, eeggadhaa! Waldaa kristiyaanaa isa Waaqayyoo dhiiga tokkicha ilma isaatiin kan isaa godhate eegaa*! ²⁹Erga ani adeemee immoo warri akka yeeyyii sodaachisoon, hoolota karra keessatti kan hin hambifne akka isin gidduu galan ani beeka*. ³⁰Isinuma keessaa iyyuu namoonni dubbii dhugaa jal'isuudhaan amantoota garagalchanii of duukaa buusan in ka'u*. ³¹Kanaafis dammaqaa! Waggaasadii halkanii fi guyyaa utuu gargar

hin kutin imimmaaniin akkan tokkon tokkon keessan gorsaa ture yaada-dhaa*! ³²Ammas harka Waaqayyoo isa isin jabeessu, qulqulloota isaa hundumaa jadduudhaas dhaala isiniif kennuu danda'utti, dubbii ayyaana isaattis isin nan kennadha*. ³³Tokkon keessan irraa warqee yookiis meetii yookiis uffata argachuu hin kajeelle*. ³⁴Anaa fi warra na duukaa jiraniif waan barbaachise argachuudhaaf harka kootiin hojjechaa akkan ture, isin ofii keessanii iyyuu beektu*. ³⁵Akka kanatti dhaamnee hojjechuudhaan dadhaboota gargaaruun, isa gooftaa Yesus ofii isaatii, 'Fudhachuu irra kennuutu caalaa nama gammachiisa' jedhes yaadachuun nuuf in ta'a; anis immoo karaa kana hundumaan fakkeenya isiniif ta'eera" jedhe.

*26 18:6

*28 1Xim 4:16; 1Phe 5:2

*29 Mat 7:15; Yoh 10:12

*30 1Yoh 2:18-19

*31 19:10; 1Tas 2:11

*32 26:18

*33 ISam 12:3; 1Qor 9:11

*34 18:3; 1Qor 4:12; 1Tas 2:9

³⁶Phaawulos kana erga dubbatee booddee, hunduma isaani wajjin jilbeenfatee Waaqayyoon kadhate*. ³⁷Hundumti isaaniis boo'aa morma isaatti marmanii dhungatan*. ³⁸Dubbii inni si'achi akka isaan isa hin argine dubbate immoo, caalaa isaan gaddisiise; akkasitti isaan hamma lafa markabaatti isa geggeessan*.

*36 21:5

*37 Rom 16:16; 1Phe 5:14

*38 20:25

Phaawulos Yerusaleem Dhaquu Isaa

21 ¹Akka kanatti nagaa isaanitti dhaamnee gidduutti gargar baanee, utuu hin jal'atin markabaan ceene, Qos biyya bishaan keessaa dhufne; borumtaa isaa immoo Roodoos biyya bishaan keessaa geenye, achii immoo kaanee mandara Phaaxaraa dhaqne. ²Achitti markaba kutaa biyya Finii-geetti ce'u argannee, yaabbannee ittiin adeemne. ³Qophrosin fuulleetti arginee, harka bitaatti hambifnee Sooriyaatti darbinee, Xiirros iddoo itti markabichi mi'a buusuun ta'utti buufanne.

⁴Amantoota achi jiranis argannee, torban tokko isaan bira turre; amantoonni kunis hafuura qulqulluutiin geggeeffamanii, akka inni Yerusaleem hin dhaqne Phaawulositti himan*. ⁵Yeroon nuyi isaan biraa adeemuuf jenne geenyaan, isaan biraa kaanee, karaa keenya irra buune; hundumti isaaniis haadha manaa isaanitti fi ijoollee isaanii wajjin hamma nuyi mandara keessaa baanutti nu geggeessan. Hundumti keenya qarqara bishaanichaatti jilbeenfannee Waaqayyoon kadhane*. ⁶Nagaa walitti dhaamnee, nuyi markabicha yaabbanne, isaan immoo deebi'anii gara mana isaanitti galan.

*4 20:23; 21:11-12

*5 20:36

⁷Nuyi isa Xiirrosii kaane immoo mandara Phitoleemesitti galtee, markabaan adeemuu raawwanne; achittis amantoota nagaa gaafannee, guyyaa tokko isaan bira oolle. ⁸Borumtaas achii kaanee mandara Qiisaariyaa dhufnee, mana Filiphos lallabaa wangeelaa dhaqne. Inni immoo warra torban Yerusaleemitti fo'aman keessaa tokko ture; isa biras takka bubble*. ⁹Filiphos ijoollee durbaa afur qaba ture; ijoolleen kun hafuura qulqulluudhaan wanta Waaqayyoo isaanitti mul'ise in himu turan*. ¹⁰Erga guyyaa danuu Qiisaariyaa teenyee raajiin Agaabos jedhamu tokko biyya Yihudaatii achi dhufe*. ¹¹Raajiin kunis nu bira ga'ee sabbata, Phaawulos ittiin hidhatu fuudhee, sabbatichaanis harka ofii isaatii fi miilla ofii isaa walitti hidhee, "Yihudoonni Yerusaleem jiraatan abbaa sabbata kanaa akkasitti akka hidhan, harka warra saba Waaqayyoo hin ta'inittis dabarsanii akka kennan hafuurri qulqulluun in dubbata" jedhe*.

*8 6:5; 8:5,40

*9 2:17

*10 11:28

*11 20:23; 21:13,33

¹²Nuyi, namoonni achi turanis dubbii kana dhageenyee, Yerusaleemitti akka ol hin baane Phaawulosin in kadhane*. ¹³Inni garuu, "Maaliif boossanii, yaada garaa koo dhiphifu? Anoo hidhamuu duwwaa utuu hin ta'in, maqaa gooftaa Yesusiiif jedhee Yerusaleemitti du'uuf iyyuu qophaa'aa dha" jedhee nuuf deebise*. ¹⁴Inni nuuf sarmuu dinnaan, "Jaalalli gooftichaa

haa ta'u" jennee dhiifne*. ¹⁵Guyyoota kana booddees qophoofnee, Yerusaleemitti ol baane. ¹⁶Amantoonni Qiisaariyaa tokkos immoo nu duukaa dhufanii, mana Minaason nama Qophros, isa duraan gooftaatti amane bira akka buufannuuf nu geessan.

*12 Mat 16:22

*13 20:24

*14 Luq 22:42

Phaawulosii Fi Yaaqoob Wal Arguu Isaanii

¹⁷Yommuu nuyi Yerusaleem geenye, amantoonni gammachuudhaan nu simatan. ¹⁸Borumtaas Phaawulos nu wajjin Yaaqoob bira dhaqe; jaarsoliin waldaa kristiyaanaa hundumti isaaniis achitti argaman*. ¹⁹Phaawulos erga nagaa isaan gaafatee booddee, waan Waaqayyoo warra saba isaa hin ta'in gidduutti hojii isaa keessaan raawwate, tokko tokkoon tarree galchee isaanitti in odeesse*. ²⁰Yommuu warri kana dhaga'an Waaqayyooof hooqubaa dhi'eessan; Phaawulosiin immoo komatanii, "Ilaa obboleessaa! Yihudoonni aman kumaatama meeqatti kan lakkaa'aman akka jiran atumtuu in argita; hundumti isaaniis seera Waaqayyootiif in hinaafu*. ²¹Yihudoonni warri biyya ormaa keessa jiraatan hundinuu, seera Musee akka gan'an, ijoollee isaanii akka dhagna hin qabne, wanta amala ta'e duukaa akka hin buune, barsiisuun kee isaanitti himameera*. ²²Isaanoo akka ati dhufte in dhaga'u; egaa maal gochuu wayya ree? ²³Amma waan nuyi sitti himnu godhi! Namoota wareega of irraa qaban afur qabna. ²⁴Ati isaaniin fuudhii dhaqi, isaanii wajjin of qulleessi, mataa isaanii haaddachuu akka danda'anifis, gatii isaan of qulleessuudhaaf baasan ati baasiif! Kanaan namoonni hundinuu, waa'ee keetiif kan isaanitti himame kun waan dhimma hin baafne ta'uu isaa, atis ofii keetii seeratti qabamuu kee, isas eeguu kee beekuu in danda'u*. ²⁵Saba Waaqayyoo warra hin ta'in keessaa kan amanan immoo, qalmaa waaqayyolii tolfamaniif dhi'aate irraa, dhiiga nyaachuu fi dhuguu irraa, foon horii hudhamee du'ee nyaachuu irraa, halalummaa irraas, akka of eegatan duraan dursinee murtoo goonee

⁵ HoE 20:28 "Egdota" Grii "Ephisqophos".

isaaniif caafneerra" ittiin jedhan*. ²⁶Phaawulos borumtaa namoota sana geessee isaanii wajjin of qulleesse. Guyyaan qullaa'ummaa isaanii yoom akka raawwatamu, guyyaa kamittis tokko tokkon isaaniitiif aarsaan akka dhi'aatu beeksisuudhaaf, mana qulqullummaatti gale*.

*18 12:17; 15:2,13; Gal 1:19

*19 15:12

*20 11:18; 15:1,5

*21 16:3; 21:28

*23-24 18:18; Lak 6:5,13-18

*25 15:19-20,28-29

*26 1Qor 9:20; Lak 6:2-5,13-21

Phaawulos Mana Qulqullummaa Keessatti Qabamuu Isaa

²⁷Guyyaa torbaffaan isaanii raawwatamuu geenyaan, Yihudoonni kutaa biyya Asiyaatii dhufan Phaawulosin mana qulqullummaa keessatti arganii, tuuta jaraa hundumaa itti kaasanii, isa qabatan. ²⁸Jarri kun sagalee isaanii ol fudhatanii, "Yaa warra Israa'el, kottaa nu gargaaraa! Isa kana namichi nama keenya, seera Musee; mana qulqullummaa kanas tuquudhaan, iddoo halle dhaqee barsiisu, ammuma iyyuu Grii-kota tokko fidee mana qulqullummaatti galchuudhaan, iddoo qulqulluu kanas xureesseera" jedhanii itti iyyan*. ²⁹Duraan Xrofimoos nama Efesoon isaa wajjin mandara keessatti waan arganiif, Phaawulos mana qulqullummaatti isa geessee ta'a jedhanii yaadaniituran*. ³⁰Kana irratti mandarichi guutummaatti socho'e, namoonni walitti dacha'an Phaawulosin butanii dad-darbachaa mana qulqullummaa keessaa baasan; achumaanis balbaloanni mana qulqullummaa in cufaman. ³¹Isaan Phaawulosin ajjeesuuf utuu yaalanii, Yerusaleem guutummaatti goolamuun isaa kutata waraana Roomaa irratti angafa kumaa isa turetti himame. ³²Angafichi kumaa sun achumaan loltootaa fi angafoota dhibbaa fudhatee, namoota Phaawulosin qabatan irra ba'e. Isaan angaficha kumaatii fi loltoota yommuu argan, Phaawulosin rukutuu dhiisan. ³³Yommuu angafichi kumaa Phaawulositti dhi'aatee isa qabsiisee, "Fuuncaa lamaan hidhaa!" jedhee abboome. Kana booddee immoo, "Namichi kun eenyu jedhama? Maal balleesses?" jedhee, jara gaafate*.

³⁴Tuuta sana keessaa kaan waan tokko jedhee iyya, kaan immoo waan biraa jedha. Angafichi garuu waca jaraatiif akka isaa hubachuu waan dadhabeeff, Phaawulosin iddoo buufata loltuutti akka geessan abboome. ³⁵Phaawulos buusaa ittiin ol yaaban bira ga'ee, wal dhiibuu namootaatiif akka itti adeemu dhabnaan, warri loltuu ol fuudhanii isa baatan. ³⁶Yommuu tuuti jaraa "Balleessi!" jedhaa iyyaa duukaa bu'an*.

*28 6:13; 21:21; His 44:7

*29 20:4

*33 20:23; 21:11

*36 22:22; Luq 23:18; Yoh 19:15

Phaawulos Falmachuu Isaa

³⁷Yeroo warri loltuu iddoo buufata isaaniitti isa galchuuf jedhanitti Phaawulos, "Waa sitti dubbachuun in danda'amaa?" jedhee angafa kumaa gaafate. Kana irratti angafichi, "Afaan Griikii iyyuu beektaa? ³⁸Yoos ati Gibxicha isa kanaan dura, warra kuma arfan godduu hidhatanii, hinaaffaa biyya isaaniif nama ajjeesuu barbaadan, geggeessee lafa onaatti galche sana miti kaa?" jedheen*. ³⁹Phaawulos garuu deebisee, "Ani Yihudii dha, Xarsees mandara biyya Qiliqiyaattan dhaladhe, ani nama mandara beekamaa tokkoo ti; hadaraa namoota kanatti akkan dubbadhuuf sin kadhada" jedhe*. ⁴⁰Yommuu angafichi kumaa, "Haa ta'u dubbadhu!" ittiin jedhe. Phaawulos buusaa irra dhaabatee, har-kaan isaan hawwate; namoonni gab jennaan, afaan warra Yihudootaatiin isaanitti dubbachuutti ka'e*.

*38 5:36-37

*39 9:11; 22:3

*40 13:16

Falmata Phaawulos

22 ¹"Yaa obboloota nana, abboota nanas, falmata ani isin duratti dhi'eeffadhu kana anaaf dhaggeeffadhaa!" jedhe*. ²Afaan Yihudootaatiin isaanitti dubbachuu isaa yommuu dha-ga'an, caalaatti calluma jedhan. Phaawulos itti fufee, ³"Ani Yihudii dha; Qiliqiya keessaa Xarseesittan dhaladhe, addana Yerusaleemittan guddadhe. Gamaali'el birattis seera abaabilii keenyaaf kenname hundumaa ija irratti eegee bareera; akkuma keessan har'aa kanas Waaqayyoof nan hinaafan ture*.

⁴Namoota karaa barsiisa haaraa kana irra adeemanis hamma du'aatti nan ari'adhan ture, warra dhiiraas warra dubartiis qabeetan mana hidhaatti galchisiisan ture. ⁵Angafni lubootaa, yaa'iiin maanguddootaas guutummaatti waa'ee kanaaf dhugaa anaaf ba'u. Isaanuma biraa caaffata gara Yihudoota obboloota Damaasqoo jiraataniitti caa-fame baafadhee, jarreen kana qabee, akka isaan adabamanitti hidhee gara Yerusaleemitti fiduudhaaf, Damaasqoo nan dhaqan ture*.

*1 7:2

*3 21:39; 5:34-39; Rom 10:2

*4-5 8:3; 26:9-11

Phaawulos Akka Itti Amane Himuu Isaa

(HoE 9:1-19; 26:12-18)

⁶"Karaa irra adeemaa Damaas-qootti yommuu ani dhi'aadhe, waa-reetti dingata ifni humna-qabeessi naannoo kootti balaqqeessa'e. ⁷Lafatti kufeen sagalee, 'Saa'ol, Saa'ol, maaliif na ari'atta?' jedhu dhaga'e. ⁸Eenyu ati yaa gooftaa?' jedheetan deebise; inni immoo, 'Ana, Yesus nama Naazi-reet, kan ati ari'achaa jirtu' anaan jedhe. ⁹Namoonni anaa wajjin turan ificha arganiiru; sagalee isa anatti dubbachaa ture garuu hin dhageenye. ¹⁰Ani immoo, 'Maal godhu, gooftaa?' jedheen gaafadhe; gooftaan immoo, 'Ka'ii, mandara Damaasqootti lixi, akka ati gootuuf waan Waaqayyo murtoo godhe, achitti sitti in himama' anaan jedhe. ¹¹Calaqqisa ifichaa irraa kan ka'es iji koo arguu dhabnaan, warri anaa wajjin jiran harka qabanii mandara Damaasqootti na galchan. ¹²Namichi, Waaqayyoof buluu isaa seerri dhugaa ba'eef, Yihudoota Damaasqoo jiran hundumaa birattis maqaa gaarii kan qabu tokko achi ture; maqaan isaas Ananiiyaas jedhama. ¹³Inni gara koo dhufee, na bukkee dhaabatee, 'Obboleessa ko Saa'ol, agartuun kee siif haa deebi'u!' anaan jedhe; achumaanis agartuun koo anaaf deebi'e, isas nan arge. ¹⁴Ananiiyaas yommuu, 'Waaqayyo gooftaan abaabilii keenyaa, waan gochuun siif ta'u akka beektuuf, isa qajeelaa tokkicha isaa argitee, sagalee isaas akka dhageessuuf, si fo'ateera. ¹⁵Waan argitee fi waan dhageesse hun-

dumaa namoota hundumaatti in himta, isaafis dhuga-baatu in taata. ¹⁶Am-mas maaliif lafa irra harkifta ree? Ka'ii, maqaa gooftaa waammadhuu cuuphami! Cubbuu kees of irraa dhiq-siisi!' anaan jedhe*.

*16 2:21; Rom 10:13

Phaawulos Warra Saba Waaqayyoo Hin Ta'initti Lallabuudhaaf Akka Ergame Himuu Isaa

¹⁷"Yerusaleemitti ergan deebi'ee, mana qulqullummaa keessatti kadha-tatti utuu ani jiruu, of wallaalce mul'a-ta nan arge. ¹⁸Isa keessatti gooftaa argee, 'Warri mandara kanaa isa ati waa'ee kootiif dhugaa baatu hin fudha-tanii, ariifadhuutii Yerusaleemii ba'ii!' utuu inni anaan jedhuu nan dhaga'e*. ¹⁹Ani immoo, 'Yaa gooftaa akka ani mana sagadaa hundumaa keessatti, warra sitti amanani hiisissaa, reebisaa ture isaanumtuu in beeku*. ²⁰Yeroo dhiigni dhuga-baatu kee Isxifaanos dhangalaafames, ajjeefamuu isaatti walii galee, achi dhaabadhee uffata warra isa ajjeesee nan eegan ture' jedheetan itti dubbadhe*. ²¹Gooftaan yommuu, 'Adeemi, ani fagootti, warra saba koo hin ta'initti sin erga' anaan jedhe" jedhee isaanitti hime*.

*18 9:28-30

*19 8:3; 22:4-5

*20 7:58; 8:1

*21 9:15; 13:2; Gal 2:7-9

Phaawulos Buufata Warra Loltuutti Galfamuu Isaa

²²Namoonni hamma inni dubbii kana irra ga'utti, Phaawulosin dhag-geeffachaa turan; isa booddee garuu sagalee isaanii guddisanii, "Nama akasii lafa irraa balleessuun in ta'a, inni jiraachuun hin ta'uuf" jedhan*. ²³Isaan yeroo sana in caraanu, wayyaa isaanii in daddarbatu, awwaaras gara waa-qaatti in bittimsu turan. ²⁴Angafichi kumaa, Phaawulosin lafa buufata loltuutti geessanii, warri Yihudootaa sababii akkas isatti caraananiif baasuudhaaf, qacceedhaan reebanii akka isa qoran abboome. ²⁵Yeroo isa reebuudhaaf teephaan hidhanitti Phaawulos angafa dhibbaa isa achi dhaabatuun, "Nama Roomaa tokko, firdiinis kan itti hin faradamin reebuun seeraa ree?"

jedhe*. ²⁶ Angafni dhibbaa sun kana yommuu dhaga'e, gara angaficha kumaa dhaqee, "Maal gochuuf jetta? Namichi kunoo nama Roomaa ti!" ittiin jedhe. ²⁷ Kanaafis angafni kumaa sun gara isaa dhaqee, Phaawulosiin, "Anatti himi, ati dhuguma nama Roomaa ti?" ittiin jennaan, inni immoo deebisee, "Eyyee" jedhe. ²⁸ Angafichi kumaa sun dabalee, "Nama Roomaatti lakkaa' amuu koo kana ani horii dheeraadhaan nan bitadheem" jennaan, Phaawulos immoo, "Ani garuu ittan dhaladhe" jedhe. ²⁹ Yommuu warri isa qoruuhaaf turan achumaan isa irraa deebi'an; angafni kumaa sun Phaawulos nama Roomaa ta'uu isaa erga hubatee, waan isa hiisiseef in sodaate*.

*22 21:36; 25:24

*25 16:37; 23:27

*29 16:38

Phaawulos Yaa'ii Dura Dhaabachuu Isaa

30 Borumtaas angafichi kumaa, warri Yihudootaa sababii maaliitiif Phaawulosin akka hadheessan dhugaa isaa baruu barbaade; kanaaf luboonni warri angafoonnii fi maanguddoonni warri biyya seerratan hundinuu akka walitti yaa'aniif ajaje. Phaawulos irraa fuuncaa hiiksisee, geessee isaan dura isa dhaabachiise.

Phaawulos Yaa'ii Dura Dhaabatee Dubbachuu Isaa

23 ¹ Phaawulos ija warra yaa'ii keessa ilaalee, "Jarreen obboloota nana! Ani hamma guyyaa har'aatti garaan koo utuu ana hin ceepha'in fuula Waaqayyoo dura jiraadheera" jedhe*. ² Kana irratti Ananiyaas angafichi lubootaa warra Phaawulositti dhi'oo jiraaniin, "Afaan isaa rukutaa!" jedhee ajaje*. ³ Phaawulos yommuu deebiseefii, "Waaqayyoo si rukutuuf jira, ati 'Alaa gaarii' akka keenyan nooraa dibamaa nana. Akka seeraatti anatti faraduuf achi teessa, ofii keetii immoo seera irra darbitee akkan rukutamuuf abbootaa?" jedheen*. ⁴ Kana booddee warri achi dhaabatan Phaawulosiin, "Angafa lubootaa Waaqayyoo arrabsitaa?" jedhan. ⁵ Phaawulos immoo deebisee, "Obboloota nana! Akka inni angafa lubootaa ta'e ani hin beekne; 'Angafa

saba keetti hamaa hin dubbatin!' kan jedhu caafamee jira" jedheen*. ⁶ Phaawulos yommuu warra achi turan keessaa gar tokko Saduqoota gar kaan immoo Fariisota ta'uu isaanii hubannaan, yaa'ii sana keessatti sagalee isaa ol fudhatee, "Jarreen obboloota nana, ani Fariisota keessaa tokko, sanyii Fariisotaa tis; sababii abdiin nuuf kennameef, sababii ka'uu warra du'aniitiif yaa'ii duratti gaafatamaan jira" jedhee dubbate*. ⁷ Akkuma inni kana dubbateen warra Fariisotaa fi warra Saduqootaa gidduutti gooliin ka'e, yaa'ichis gargar hirame. ⁸ Warri Saduqootaa, du'aa ka'uun hin jiru, ergamoonni Waaqayyoo, hafuuronnis hin jiran jedhu; warri Fariisotaa garuu kun hundinuu jira jedhu*. ⁹ Waci guddaanis ka'e; kutata warra Fariisotaa keessaa warri seera barsiisan tokko dhaabatanii, "Nuyi nama kana irratti balleessaa hin argine, tarii hafuurri yookiis ergamaan Waaqayyoo itti dubbateera ta'a" jedhanii falman*. ¹⁰ Wal gooluunis baay'annaan angafichi kumaa, jarri kun Phaawulosin in caccabsu jedhee sodaate. Kanaaf loltoonni dhaqanii Phaawulosin yaa'ii sana gidduudhaa baasanii, iddoo buufata loltuutti akka geessan abboome.

¹¹ Gooftichi gaafasuma halkan Phaawulositti dhi'aatee, "Laphee jabaa-dhu! Yerusaalemitti anaaf akkuma dhugaa baate akkasuma mandara Roomaattis anaaf dhugaa ba'uun siif in ta'a" jedheen*.

*1 24:16

*2-3 Yoh 18:22-23

*3 Mat 23:27-28

*5 Bau 22:28

*6 24:15-21; 26:5; Filp 3:5

*8 Mat 22:23; Mar 12:18; Luq 20:37

*9 25:25; Luq 23:4

*11 18:9; 19:21; 27:24

Maree Phaawulos Irratti Mari'atame

¹² Lafti yommuu bari'e warri Yihudootaa walitti koratani, Phaawulosin hamma ajjeesanitti waa akka hin nyaanne akka hin dhugnes wal kakan. ¹³ Mala kana kan qopheessan immoo namoota afurtama irra in caalu turan. ¹⁴ Isaan yommuu luboota warra angafootaatii fi maanguddoota bira dhaqanii, "Phaawulosin hamma ajjeefnutti akka waa afaaniin hin qabne

kakanneerra. ¹⁵ Kanaafis, egaa akka waan dhimma Phaawulos caalchiftanii qoruuhaaf, yaa'icha biyya seerratu wajjin, itti walii galtaniitti angaficha kumaatti beeksisaa! Inni Phaawulosin gara keessanitti gad haa fidu; nuyi immoo utuu inni hin dhi'aatin isa ajjeesuudhaaf qophoofnee eegna" jedhaniin*. ¹⁶ Ilmi obboleettii Phaawulos garuu, akka jarri riphanii Phaawulosin eeggachuuf mari'atan dhaga'ee, dhaqee lafa buufata loltuutti ol lixee, kana Phaawulositti hime. ¹⁷ Phaawulos kanaaf angafoota dhibbaa keessaa tokko ofitti waamee, "Dargaggeessa kana angaficha kumaatti geessi, innoo waan itti himu qaba" jedheen. ¹⁸ Angafichi dhibbaa kana irratti dargaggeessicha fuudhee, gara angaficha kumaatti geessee, "Phaawulos inni hidhamaan ofitti na waamee dargaggeessa waan sitti himu qabu kana, gara kee akkan fiduuf na kadhate" jedhe. ¹⁹ Angafichi kumaa dargaggeessicha harka qabatee kophaatti baafatee, "Maal inni, ati anatti himtu?" jedhee isa gaafate. ²⁰ Dargaggeessichi immoo, "Yihudoonni akka waan yaa'ichi dhimma Phaawulos caalchisee qoruu yaadeetti, bor Phaawulosin yaa'iiitti akka dhi'eessituuf, si gaafachuudhaaf walii galaniiru. ²¹ Ati garuu tole hin jedhiniif. Isaan keessaa namoonni afurtama irra caalan riphanii Phaawulosin eeggachaa jiru; jarri kun Phaawulosin hamma ajjeesanitti waa akka hin nyaanne akka hin dhugnes, cimsanii ofitti qorobaniiru. Ammas tole jechuu kee qophaa'anii eeggatu" jedhee itti hime. ²² Angafichi kumaa, "Dubbi kana akka anatti himte nama tokkotti illee hin himin" jedhee abboomee, dargaggeessicha gad dhiise. ²³ *14-15 25:3

Phaawulos Gara Qiisaariyaatti Dabarfamuu Isaa

²³ Angafichi kumaa yommuu angafoota dhibbaa keessaa lama waamee, "Halkan keessaa sa'aatii sadaffaadhaa jalqabanii loltuun dhibbi lama, abbootni fardeenii torbaatamani, warri eeboo dhibbi lama Qiisaariyaa dhaquudhaaf akka qophaa'an godhaa! ²⁴ Phaawulosin irra teessiftanii utuu hin miidhamin Feeliks abbaa biyyaa biraan ga'uudhaafis, horii yaabbii qopheessisaa!"

jedheen. ²⁵ Ofii isaatii immoo caaffata kanatti fufee jiru caafe.

²⁶ Inni immoo, "Ani Klaawudiiyos Liisiiyaas, ulfaatoo Feeliks abbaa biyyaatiif nagaa koo nan dhi'eessa. ²⁷ Warri Yihudootaa nama kana qabatanii ajjeesuuf jedhan; nama Roomaa ta'uu isaa bareen, loltuu fuudhee dhaqee, harka isaanii keessaa baase*. ²⁸ Warri Yihudootaa sababii maaliitiif nama kana akka hammeessan, gad fageessee baruu barbaadeetan, namiicha gara yaa'ii isaaniitti geessee*. ²⁹ Namni kun waa'ee waliin morkii seera isaanii irratti hammeeffame malee, yakka du'aan yookiis hidhaadhaan isa ga'u of irraa akka inni hin qabne, qoree bira ga'eera*. ³⁰ Yihudoota keessaa jarri tokko namicha kana ajjeesuudhaaf akka mari'atan anatti himameera. Kanaafan achumaan gara keetti isa erge; warra isa hammeessanittis, waan isa irraa qaban fuula kee duratti akka dhi'eeffataniif itti himera" kan jedhu ture*.

*27 21:30-33; 22:25-27

*28 22:30

*29 18:14-15; 25:18-19; 23:6,9; 26:31

*30 24:1-8

³¹ Warri loltuu akkuma abbootamanitti, halkanuma gaafasii Phaawulosin fuudhanii Antiiphaaxriisitti geessan. ³² Lafti bariinaan loltuun warri lafoo iddoo buufata isaaniitti deebi'an; warri fardeenii garuu Phaawulosii wajjin in adeeman. ³³ Jarri Qiisaariyaa ga'anii, caaffaticha abbaa biyyaatti kennanii, Phaawulosin immoo isa dura dhaabachiisan. ³⁴ Abbaan biyyaa sun caaffaticha dubbisee, nama biyya kamii akka inni ta'es gaafatee, Phaawulos nama Qiliiqiya ta'uu isaa bare*. ³⁵ "Warri si hammeessan erga as ga'anii, dubbii kee nan ilaala" ittiin jedhee, mana Herodis ijaarsise keessatti akka eegamu abboome. ³⁶ *34 22:3

Yihudoonni Feeliks Duratti Phaawulosin Hadheessuu Isaanii

24 ¹ Guyyoota shan booddee Ananiyaas angafni lubootaa, maanguddootaa fi nama seera falmuuf Xerxilos jedhamu tokkoo wajjin gara Qiisaariyaatti gad bu'e. Isaan fuula abbaa biyyaa Feeliksitti dhi'aatanii,

hadheessa Phaawulos irratti qaban in dhi'ceffatan*. ²Yeroo Phaawulos ol waamametti Xerxilos himata isaa jalqabee, "Yaa ulfaataa Feeliks, nagaa yeroo dheeraadhaaf hin boora'in kana argachuun keenya maqaa keetiif, karaa argachiisuu keetiinis geddaramni baay'een saba kanaaf ta'aa jira. ³Karaa hundumaa iddoo hundumaattis isa kana galata guutuudhaan fudhanna. ⁴Kana caalaa garuu si dadhabsiisuu hin barbaadu; haa ta'u iyyuu malee, himata gabaabduu nuyi qabnu, gara laafinaan akka nuuf dhageessuuf sin kadhada. ⁵Namichi kun sodaachisaa akka dhukkuba darbuu ta'uu isaa, Yihudoota biyya lafaa irra jiraatan hundumaa gidduutti immoo goolii qaqabsiisuu isaa, garee warra Naazireet warra amantii keenya irraa addaan cabsate sanaaf immoo, dura-buutuu ta'uu isaa bira geenyeerra*. ⁶Mana qulqullummaa iyyuu xureessuudhaaf yaa'eera, nuyi garuu [akka seera keenyaatti isatti faraduudhaaf] qabannee turre*. ⁷Liisiyaas angafni kumaa immoo dubbii kanatti dhufee, humnaan isa nu harkaa baafate. ⁸Booddee immoo warri Phaawulosin hadheessan fuula kee duratti akka dhi'aatan abboome;] atis ofii keetii qortee, isa nuyi ittiin namicha kana hadheessinu hundumaa, isa irraa baruu in dandeessa" jedhe. ⁹Warri Yihudootaas, "Wanti kun akkuma inni amma dubbatee dha" jechaa hadheessa inni Phaawulos irratti dhi'cessetti walii galan.

*1 25:2

*5 17:6; 24:14

*6 21:28-30

Phaawulos Falmachuu Isaa

¹⁰Yommuus abbaan biyyaa akka inni dubbatuuf Phaawulosin hawwate. Phaawulos immoo, "Akka ati waggaa baay'eedhaaf saba kana irratti abbaa firdii turte waanan beekuuf, fuula kee duratti falmachuu nan jaalladha. ¹¹Erga ani sagaduudhaaf gara Yerusaleemitti ol ba'ee, guyyaa kudha lama hin caalu, atis kana hubachuu in dandeessa*. ¹²Mana qulqullummaa keessatti, manneen sagadaa keessatti, mandara keessattis eenyuu wajjin iyyuu anaa wal diduu, anaa nama walitti naquus arganii hin beekan. ¹³Isa amma ittiin

na hadheessan kanattis, dhugaa itti baasuu hin danda'an. ¹⁴Waan tokko garuu mul'inatti sitti nan himadha; ani karaa amantii isa isaan, 'Karaa warra addaan cabsatee ti' jedhan sana irra bu'etan, Waaqayyoo isa kan abaabilii keenyaa waaqeffadha. Haa ta'u iyyuu malee, waan macaafa seeraa keessatti, macaafota raajotaa keessattis caafame hundumaa nan amana*. ¹⁵Warra qajee-lotaa fi warra jal'ootaafis du'aa ka'uun akka jiru, akkuma isaan abdatan, anis Waaqayyoon abdiidhaan nan eegadha*. ¹⁶Kanaanis guyyaa hundumaa Waaqayyoo fi nama duratti, garaa qullullaa'aadhaan argamuudhaaf, ani ofii kootii nan dhama'a*.

*11 21:17; 8:27

*14 24:5

*15 Dan 12:2; Yoh 5:28-29; HoE 23:6; 26:6-8

*16 23:1

¹⁷"Akkasittis waggaa baay'ee turree gargaarsa saba kootiif geessuudhaaf, aarsaas Waaqayyoof dhi'ees-suudhaaf Yerusaleem nan dhaqe*. ¹⁸Yihudoonni kutaa biyya Asiyaa keessaa dhufan tokko, anaa seeraan qullaa'ee aarsaa koo dhi'eessaa jiru, mana qulqullummaa keessatti na argan; namni na biratti hin tuutofne, waci tokkos hin turre. ¹⁹Ana irraa utuu waa qabaatanii illee, isaan kun fuula kee duratti dhi'aatanii ana hadheessuun in ta'aaf ture*. ²⁰Yookiis yaa'ii warra biyya seerratan duratti yommuun dhi'aadhe, yakka maalii akka ana irratti argan, warri as jiran kun ofii isaaniitii haa himan. ²¹Yookiis dubbiin tokkichi inni ani isaan gidduu dhaabadhee, sagalee koos ol fudhadhee, 'Sababii ka'uu warra du'aniitiif har'a na gaafachaa jirtu' jedhe, yakka anatti ta'aa?" jedhe*. ²²Feeliks waa'ee karaa amantii sanaa ba'eessa godhee waan beekuuf, "Gaafa Liisiyaas angafni kumaa dhufu, dubbii keessaniiti murtoo nan ken-na" jedhee dhaaba dabarse. ²³Ergasii angaficha dhiibbaa isa Phaawulosin eegu waamsisee, Phaawulosin hidhaa ijaatiin akka eeguuf, firoota isaa keessaas tokko illee isa gargaaru irraa akka hin dhowwamne, isa abboome*. ²⁴17 11:29-30; Rom 15:25-26; Gal 2:10

*17-19 21:17-28

*21 23:6; 24:15

*23 27:3; 28:16

Phaawulos Hidhaa Ijaatiin Eegamuu Isaa

²⁴Takka bubbulees Feeliks haadha manaa isaa Drusilaa, ishee Yihudii-dhaa wajjin dhufe; Phaawulosin fichisiisee, waa'ee Yesus Kristositti amanuu isa Phaawulos dubbate dhaggeeffate. ²⁵Yeroo Phaawulos dubbii isaa kana keessatti waa'ee qajeelummaa, waa'ee of dhowwu akkasumas waa'ee firdii isa dhufuu dubbatetti garuu, Feeliks in sodaate; "Ammaaf dhaquu in dandeessa, yommuu ani fucha argadhu immoo sin waamsisa" ittiin jedhe*. ²⁶Achumaan immoo Phaawulos horii anaaf kenna se'ee abdate; kanaaf si'a baay'ee fichisiisee isaa wajjin in haasa'a ture. ²⁷Waggaan lama erga darbee garuu, Phorkii'os Fesxoos iddoo Feeliks in fudhate; Feeliks yommuus Yihudoota gammachiisuu barbaadee Phaawulosin akka hidhetti dhiise*.

*25 10:42; 17:32; Yoh 16:8

*27 12:3; 25:9

Phaawulos Fesxoos Duratti Dhi'aachuu Isaa

²⁵¹Fesxoos abbaan biyyaa kutaa biyyichaatti hojii isaa jalqabuu dhufee, guyyaa sadii booddee mandara Qiisaariyaatii ka'ee Yerusaleemitti ol ba'e. ²Luboonni warri angafoonnii fi dura-buutuun Yihudootaa garuu Fesxoos akka isaan gargaaruuf, itti dhi'aatanii Phaawulosin hadheessan*. ³"Karaatti riphaniis isa ajjeesuudhaaf irratti mari'atanii waan turaniif, Phaawulosin Yerusaleemitti nuuf ergi!" jedhanii isa kadhata*. ⁴Fesxoos immoo deebisee, "Phaawulos Qiisaariyaatti hidhamee eegamaa jira; anis immoo dafeen achitti deebi'uu yaada. ⁵Ammas warri kanaaf dhaabatan anaa wajjin gad bu'anii, yoo namichi kun hamaa hojje-teera ta'e isa haa hadheessan!" jedheen.

*2 24:1; 25:15

*3 23:15

⁶Fesxoos guyyaa saddeet yookiis kudhan isaan bira bubbulee, kana booddee Qiisaariyaatti gad bu'e; borumtaas barcuma firdii irra taa'ee, Phaawulosin akka ol galchan abboome. ⁷Akkuma Phaawulos dhi'aateen, Yihudoonni Yerusaleemii dhufan isatti marsan. Hadheessa ciccimaa baay'ees isa irratti

dhi'eessan; haa ta'u iyyuu malee dhugaa itti baasisuu hin dandeenye*. ⁸Phaawulos garuu, "Ani seera Yihudootaa irratti, mana qulqullummaa irratti, mootii warra Roomaa irrattis homaa yakka hin hojjenne" jedhee falmate. ⁹Fesxoos yommuus Yihudoota gammachiisuu barbaadee, "Yerusaleemitti ol baatee, achitti dubbii kanaaf firdii akka ani siif kennu feetaa?" jedhee Phaawulosin gaafate*. ¹⁰Phaawulos immoo, "Ammuma iyyuu ani barcuma firdii mooticha Roomaa dura dhaabadheen jira; iddoo kunis lafa ani itti firdii fudhachuun anaaf ta'uu dha. Ati ofii keetii gaarii gootee akkuma beektu, ani Yihudoota homaa hin yakki-ne. ¹¹Ani utuun yakkee waan du'a anatti farachiisu hojjedheera ta'ee, adaba du'aa jalaa ba'uudhaaf hin yaalun ture; amma garuu dubbii isaan ittiin na hadheessan keessa wanti dhugaan erga hin jirree, eenyu iyyuu harka isaaniitti dabarsee na kennuu hin danda'u; ani mooticha warra Roomaa nan dhageessifadha" jedhee deebisee. ¹²Fesxoosis warra isa gorsaniin mari'atee, "Mooticha nan dhageessifadha" jette, egaa mooticha bira in dhaqxa" jedhee itti hime.

*7 24:5-6,13

*9 24:27

Fesxoosis Fi Agriiphaan Waa'ee Dubbii Phaawulos Dubbachuu Isaanii

¹³Guyyaa baay'ee utuu hin turin Agriiphaan mootichii fi Berniiquee obboleettiin isaa, Fesxoosin dubbisuudhaaf Qiisaariyaa dhufan. ¹⁴Isaan guyyaa baay'ee erga achi turanii booddee, Fesxoos waa'ee dubbii Phaawulos gargar baasee Agriiphaa mootichatti himuutti ka'ee, "Namni Feeliks akka inni hidhametti asitti dhiisee adeeme tokko jira*. ¹⁵Ani yommuun Yerusaleem ture luboonni warri angafoonnii fi maangudoonni Yihudootaa isa hadheessanii, akkan isatti faraduuf ana gaafatan. ¹⁶Ani immoo, 'Akka amala warra Roomaatti nama tokko, warra isa hadheessuu wajjin wal bukkee utuu hin dhaabin, hadheessa isa irratti dhi'aattetti utuu hin falmachiisan, dabarsanii isa hin kennan' jedheen isaaniif deebise. ¹⁷Warri namicha kana hadheessan anaa wajjin yommuu asitti galan, ani dubbii kana hin tursine; borumtaa barcuma firdii irra

taa'een, namicha akka ol galchan abboome. ¹⁸ Warri isa hadheessan yommuu dubbachuudhaaf ka'an, seera irra darbee waan hamaa hojjechuu isaatiif in dubbatu kanan se'e, waa'ee kanaa homaa tokko iyyuu isa irratti hin dubbanne. ¹⁹ Kan isaan irratti wal badan waa'ee gaaffii amantii ofii isaanitiif fi, waa'ee Yesus isa jedhamu tokkoo ture; inni du'eera, Phaawulos garuu, 'Inni jiraataa dha' jedhe*. ²⁰ Dubbii kana akkan itti qoru nan wallaale; kanaafan Phaawulos Yerusaleem dhaqee, achitti dubbii kanaaf firdii argachuu in fedha yoo ta'eef, isa gaafadhe. ²¹ Phaawulos garuu, 'Mooticha nan dhageessifadha' jedhee, hamma mooticha surra-qabeessa biraa murtoo argatutti eegamuu gaafate; kanaafis hamma ani gara mootichaatti isa dabarsutti, akka inni eegamuuf nan abboome" jedhe*. ²² Agriiphaan yommuu Fesxoosiin, "Ani ofii kootii dubbii isaa isa irraa dhaga'uu nan jaalladhan ture" jedhe; Fesxoos immoo deebisee, "Bor isa irraa in dhageessa" jedheen*.

*14 24:27

*18-19 18:14-15; 23:29

*21 25:11-12

*22 23:8

Phaawulos Agriiphaa Fi Berniiqee Duratti Dhi'aachuu Isaa

²³ Borumtaas Agriiphaa fi Berniiqeen ulfina guddaadhaan dhufanii, angafoota kumaa fi gurguddoota mandaraa wajjin mana firdii itti kennanitti ol galan; Fesxoos abboonnaan, Phaawulosin ol galchan*. ²⁴ Fesxoos yommuu, "Yaa Agriiphaa mootii, yaa warra as nuu wajjin jirtanii hundumti keessan, namichi isin argitan kun jiraachuun hin ta'uuf jedhanii, hammi Yihudootaa hundinuu Yerusaleemitti asittis anatti iyyataniiru*. ²⁵ Ani immoo firdii du'aa waan itti farachiisu tokko iyyuu akka inni hin hojjetin hubadheera; amma garuu inni, 'Mooticha surra-qabeessa nan dhageessifadha' waan jedheef, mootichatti isa erguudhaaf murtoo godheera. ²⁶ Haa ta'u iyyuu malee waa'ee namicha kanaa gooftaa kootiif caafuudhaaf dubbii muramaa waanan dhabeef, as fuula keessan, keessumaa immoo yaa Agriiphaa mootii, fuula kee dura isa fideera; kanas ergan asitti isa qoree

booddee waanan caafu akka ani beekuuf nan godhe. ²⁷ Nama hidhaa tokko waan isa irratti dhi'aate utuu hin mul'isin, mootichatti dabarsuun qa-jelaa ta'ee anatti hin mul'atu" jedhe.

*23 Mat 10:18; Luq 21:12

*24 25:2,7; 22:22

Phaawulos Fuula Agriiphaatti Falmachuu Isaa

26 ¹ Agriiphaan yommuu Phaawulosiin, "Ofii keetii dubbatachuu in dandessa" jennaan, Phaawulos harka isaa facaasee falmachuutti ka'e;

² "Yaa Agriiphaa mootii, har'a fuula keetti, waan Yihudoonni ittiin ana hadheessan hundumaa falmachuudhaaf dhi'aachuu kootiif ayyaantuuttan of lakkaa'a. ³ Caalaadhumatti iyyuu immoo amala Yihudootaatiif fi dubbii tokko tokko irratti wal diduu isaanii, gaarii gootee waan ati beektuuf nan gammada; kanaafis obsaan akka anaaf dhaggeeffattuuf sin kadhada. ⁴ Xinnummaa kootii jalqabee saba koo gidduutti, Yerusaleemittis attamitti akkan jiraadhe, Yihudoonni hundinuu in beeku. ⁵ Warri durumaa na beekan yoo fedhan, amala sagada keenyaa keessaa akka kan warra baay'ee jabeessanii amantii cimsanii, akka kan warra Fariisotaatti, jiraachuu koo dhugaa ba'uu in danda'u*. ⁶ Amma immoo sababii abdii isa Waaqayyo abboota keenyaaf kenneef, ani hadheeffamee firdii eeg-gachaan jira*. ⁷ Abdichis isa gosi saba keenyaa kudha lamaanu eeggatanii dha; isaan isa bira ga'uudhaaf guyyaa fi halkan dhimmanii Waaqayyoof in hojjetu. Ani immoo waa'ee abdii kanaafan warra Yihudootaatiin hadheeffama, yaa mootii. ⁸ Waaqayyo warra du'an kaasuun isaa isin biratti maaliif waan hin amanamne ta'ee lakkaa'ama?

*5 23:6; Filp 3:5-6

*6 24:15,21; 28:20

⁹ "Ani iyyuu ofii kootii karaa anaaf danda'ame hundumaan, maqaa Yesus nama Naazireet kanaan mormuun, hojjiidhuma koo ti, jedhee fudhadheen ture. ¹⁰ Yerusaleemittis kana gochaan ture. Aboo ani luboota warra angafoota irraa argadheenii, qulqulloota Kristos keessaa baay'ee mana hidhaatti galcheen ture. Kana duwwaas utuu hin ta'in, yeroo isaan ajjeefamuuf turanitti,

warra isa irratti walii gale keessaa tokkon ture. ¹¹ Si'a baay'ees manneen sagadaa hundumaa keessatti adabamaanii, akka isaan amantii isaanii ganan gochuu yaalaan ture; isaanitti banbanaa, hamma mandaroota biyya ormaatti illee isaan nan ari'adhan ture*.

*9-11 8:3; 22:4-5

Phaawulos Akka Itti Amane Himuu Isaa (HoE 9:1-19; 22:6-16)

¹² "Utuu kanatti jiruus aboodhaa fi ajaja luboota warra angafoota biraa fudhadhee, mandara Damaasqoo nan dhaqan ture. ¹³ Karaa irrattis yaa mootii, ifni ifa aduu irra caalu waaqa irraa naannoo kootii fi naannoo warra anaa wajjin adeemaniitti utuu ibsuun arge. ¹⁴ Hundumti keenya lafa dhoofne; afaan warra Yihudootaatiinis sagalee, 'Saa'ol! Saa'ol! Maaliif na ari'atta? Shukkaa qaramee dhaabatu irra yoo ejjetete si waraana' anaan jedhun dhaga'e.

¹⁵ "Kana irratti ani, 'Eenyu ati, gooftaa?' jedheen gaafadhe; gooftaanis deebisee, 'Ana Yesus, kan ati ari'achaa jirtu. ¹⁶ Amma garuu ka'ii, miilla keetiin dhaabadhu! Anaaf hojjetaa akka taatuuf si kaasuudhaafan sitti mul'adhe; waan argitee fi, waan sitti mul'achuuf jiruuf dhuga-baatu in taata*. ¹⁷ Warra ani itti si erguuf jiru hundumaattii, saba Waaqayyoo kanattii, saba warra kaanittiis sin oolcha*. ¹⁸ Dukkannattii gara ifaatti, aangoo Seexanaa jalaa gara Waaqayyootti haa deebi'aniif, ija isaanii in banta; anatti amanuudhaanis dhiifamuu cubbuu isaanii argatanii, warra qulqullaa'an gidduuttis dhaala isaanii haa fudhatanii sin erga' anaan jedhe*.

*16 His 2:1

*17 Er 1:7

*18 20:32; Isa 47:7; Qol 1:12-14

Phaawulos Hojii Isaa Himuu Isaa

¹⁹ "Kanaafis yaa Agriiphaa mootii, ani mul'ata isa waaqa irraa anaaf dhufe jalaa hin dinne. ²⁰ Jalqaba warra Damaasqootti, itti aansees warra Yerusaleemitti, kana booddees kutaa biyya Yihudaa hundumaatti, warra saba Waaqayyoo hin ta'inittis, yaada garaa isaanii geddaratanii gara Waaqayyootti akka deebi'aniif, hojii yaada garaa

geddarachuu isaanii mul'isus akka hojjetaniif, isaanitti labseera*. ²¹ Kanaaf Yihudoonni mana qulqullummaa keessatti na qabanii na ajjeesuu barbaadan*. ²² Hamma guyyaa har'aattis Waaqayyoo na gargaaraan kunoo, jabaadhee dhaabadhee, xinnaadhaa fi guddaatti dhugaa ba'uttan jira. Wanti ani jedhus, isuma raajonnii fi Museen in ta'a jedhanii dubbatan malee, kan biraa miti*. ²³ Kristos dhiphachuun akka isa irra ture, innumti immoo warra du'an keessaa dura bu'ee ka'ee, ifa isaa saba Israa'elitti, warra saba Waaqayyoo hin ta'inittis akka mul'ise dhugaa nan ba'eef" jedhe*.

*20 9:19-20,28-29

*21 21:30-31

*22 Luq 24:44

*23 17:3; Isa 42:6; 49:6; Luq 24:46-47; 1Qor 15:20

Dubbiin Phaawulos Garaa Agriiphaa Rukutuu Isaa

²⁴ Erga Phaawulos akkasitti falmatee, Fesxoos sagalee guddaadhaan, "Phaawulos, qalbiin kee butameeraam, barumsa guddaatu qalbii kee bute" jedhe. ²⁵ Phaawulos immoo deebisee, "Aanaano, qalbiin koo hin butamne yaa ulfaataa Fesxoos! Ani dubbii dhugaa qalbii guutuudhaan nan dubbadha. ²⁶ Agriiphaa mootichi waa'ee dubbii kanaa hundumaa beeka, isattis ani of irraa bu'eetan dubbadha; kana hundumaa keessaas wanta suuqatti hojjetame waan hin ta'iniif, dubbiin tokkichi illee kan isa jalaa ba'e, akka hin jirre nan amana*. ²⁷ Yaa Agriiphaa mootii, dubbii raajotaatti in amantaa? Anuu beeka akka ati amantu" jedhe. ²⁸ Agriiphaan yommuu Phaawulosiin, "Yeroodhuma gabaabduu keessatti kristiyaana na gochuuf jetta" jedhe. ²⁹ Phaawulos deebisee, "Yeroon isaa gabaabatus, dheeratus, si duwwaa iyyuu utuu hin ta'in, warri har'a na dhaggeeffatan hundinuu, hidhamuu koo irraa kan hafe, akka koo akka ta'an Waaqayyoon nan kadhada" jedhe.

*26 Yoh 18:20

³⁰ Kana booddee mootichi, abbaan biyyaa, Berniiqeen, warri isaanii wajjin yaa'iitti taa'anis in ka'an. ³¹ Yommuu achii adeeman immoo, "Namichi kun du'a yookiis hidhaa kan isatti

farachiisu, waan tokko illee hin hojjenne" waliin jechaa turan*. ³² Agriiphaan kana irratti Fesxoosiin, "Namichi kun 'Mooticha warra Roomaa nan dhagees-sifadha' utuu hin jenne ta'ee, gad dhiifamuu in danda'a ture" jedhe*.

*31 23:29

*32 25:11; 28:19

Phaawulos Markabaan Roomaatti Ka'uu Isaa

27 ¹ Markabaan biyya Ixaaliyaa dhaquu keenyatu murtoo ta'e. Warri kana murtoo godhan, Phaawulosin, jarreen hidhaman tokkos Yulii'os angafa dhibbaatti kennan; innis kutata waraana warra Roomaa "Awugusxaa" jedhamee waamame keessa ture*. ² Markaba mandara Adraamiixosii dhufee, gara buufata markaba kutaa biyya Asiyaa keessaa dhaquudhaaf qophaa'e, yaabbannee adeemne; Arisxaarkos, namni biyya Maqedooniyaa Tasalonii-qedhaa dhufe tokko, nu duukaa ture*. ³ Borumtaas mandara Sidoonitti galle; Yulii'os immoo Phaawulosiif garaa laafee, akka inni dhaqee fira isaa dubbisee, waan isa barbaachise isaan biraa argatuuf, isa dhiise*. ⁴ Sidoonii kaanee, qilleensi achii as waan nutti qilleensa'eef, Qophros biyyicha bishaan keessaa sanatti da'annee adeemne. ⁵ Fuulle kutaa biyya Qiliiqiyaa fi Phamfiliyaa darbine; galaanicha ceenee Miiraa mandara biyya Liqiiyaa dhufne. ⁶ Achitti angafichi dhibbaa markaba biyya Iskindriyaatii dhufee, biyya Ixaaliyaatti adeemu tokko argee, itti nu dabarse. ⁷ Markabichaanis guyyaa baay'ee suuta jennee adeemne; ittuma rakkannee fuulle Kniidoos, eegge biyya bishaanii geenye. Qilleensichis karaa sana adeemuu nu dhowwinaan, Qareexis biyya bishaan keessaa sanaan da'annee, fuulle Salmooniitiin baane. ⁸ Qarqara galaanichaa irraa utuu hin fagaatin, rakkina guddaadhaan iddoo "Buufata ba'essa" jedhamu isaa mandara Lase'aatti dhi'oo jiru, tokko dhufne.

*1 25:12

*2 19:29; 20:4

*3 24:23; 28:2

⁹ Kana keessas guyyoonni baay'een darban; yeroo sanatti bubbleenii fi qorri waan jabaatuuf, markabaan adeemuun sodaachisee ture. Guyyaa araarsaa jedhame kan itti

sooman waan darbeef Phaawulos, ¹⁰ "Jara nana, yeroo kana markabaan itti fufnee adeemuun keenya kun rakkinatti nu galcha; fe'isichi markaba keessaa akka badu, markabichi akka cabu, lubbuun namaas akka dhumu anatti mul'ata" jedhee of eeggachise*. ¹¹ Angafichi dhibbaa garuu, dubbii Phaawulos dubbate irra, dubbii inni markabicha oofuu fi abbaan markabichaa dubbatan fudhate. ¹² Iddoon sun buufata yeroo gannaatiif hin ta'u ture. Kanaaf isaan keessaa garri caalan iddoo buufatichaatii ka'anii, yoo isaanii danda'ame Finiiqetti galanii, ganna achi ba'uudhaaf murtoo godhan. Finiiqee immoo, buufata markabaa, Qareexis biyya bishaan keessaa lixa-biiftuu irraa gara mirgaatii fi gara bitaatti garagaltee dha.

*9-10 27:22; Lew 16:29-31; 2Qor 11:25-26

Qilleensi Baay'ee Jabaan Isaan Rakkisuu Isaa

¹³ Qilleensi laphiin gara mirgaatii qilleensa'uu jalqabnaan, namoonni waan gochuuf yaadan raawwachuu waan danda'an isaanitti fakkaate; markaba isaanii hiikanii, qarqara Qareexisiin galaanicha irra adeeman. ¹⁴ Baay'ee utuu hin turin qilleensi "Qilleensa boruu gara bitaa" jedhamu Qareexis irraa galaanichatti qilleensa'e. ¹⁵ Qilleensichi markabicha rukutee, fudhatee adeeme; markabichis qilleensichaan qabuu waan dadhabeeff, itti gad dhiifnee oofamne. ¹⁶ Kaawudaa biyya bishaan keessaa ishee xinnoo tokkoon da'annee, itti rakkannee, bidiruu isa markaba keenyatti hidhamee harkifamaa ture sana, qilleensicha harkaa baafachuu dandeenye*. ¹⁷ Bidiruu sana ol harkisanii markaba irra kaa'an; markabichuma iyyuu akka qilleensi gargar hin baafneef, funyoodhaa fi fuuncadhaan walitti hidhan. Gara bishaan ol dhi'ootti adeemanii, markabni lafa nu duraa rukuta jedhanii waan sodaataniif, mi'a markabicha suuta adeemsiisu tokko bishaan keessatti gad dhiisanii, akkasumatti oofaman. ¹⁸ Qilleensi baay'ee jabaan ittuma fufee waan nutti qilleensa'eef, borumtaa fe'isa markaba keessa jiru irraa galaanatti gad daddarbatan. ¹⁹ Guyyaa sadaffaa

isaattis immoo harka isaaniitiin mi'uma markabichaa iyyuu galaanatti gagatan. ²⁰ Aduudhaa fi urjoota utuu hin argin guyyaa baay'ee dabarsine; qilleensi baay'ee jabaan sun nutti qilleensofnaa, yommusuma ooluudhaaf abdiin nuyi qabnu hundinuu in cite.

*16 27:30

Phaawulos Rakkina Kana Keessatti Namoota Jajjabeessuu Isaa

²¹ Namoonni yeroo dheeraadhaaf nyaata lagannaan, Phaawulos ka'ee isaan gidduu dhaabatee, "Jara nana, rakkinaa fi badiisa kana oolchuudhaaf, dubbii koo dhaga'uun, Qareexisii ka'uu dhiisuun in ta'a ture". ²² Amma garuu isinan gorsa, jabaadhaa! Markabicha malee isin keessaa lubbuun nama tokkoo iyyuu hin badu*. ²³ Waaqayyoo koo isa ani kan isaa ta'e hojjedhuuf biraa, ergamaan eda halkan na bira dhufee, ²⁴ "Hin sodaatin yaa Phaawulos, mootii warra Roomaa dura dhaabachuuf jirta; kunoo, Waaqayyoo ayyaana isaatiin, namoonni warri si duukaa jiran hundinuu du'a akka oolan, in godha' anaan jedhe". ²⁵ Kanaafis jabaadhaa yaa jarana! Akkuma ergamichaan anatti himame, akka inni ta'uuf Waaqayyotti nan amanadha. ²⁶ Haa ta'u iyyuu malee, markabni keenya biyya bishaan keessaa tokkotti lafa rukutuun isaa hin oolu" jedhe*.

*21 27:33-38

*22 27:10,31

*24 23:11

*26 28:1

²⁷ Gaafa guyyaa kudha afuraffaa halkan, nuyi galaana Adriyaa keessa asii fi achi oofamaa turre, gara halkan walakkaatti warri markabicha oofan biyyatti waan dhi'aatan se'an. ²⁸ Funyoo ittiin gad fageenya galaanaa safaran gad buusanii, gad fageenya bishaanichaa dhundhuma torbaatamii afur ta'uu isaa argan. Takka adeemanii ammas funyoo safaraa sana gad buusanii, dhundhuma shantamii ja'a ta'uu isaa in argan.

²⁹ Dhagaatti buuna jedhanii sodaatanii, qofoo sibiilaa isa ittiin markaba dhaaban afur, markabicha duubaan galaana keessatti gad darbatanii, barii lafaa hawwaan in eeggatu turan. ³⁰ Warri markaba oofan immoo markabicha

keessaa ba'anii sokkuu barbaadan. Kanaaf qofoo sibiilaa isa ittiin markaba dhaaban, huurruu markabichaa duraan galaanatti kan gad darbichuu barbaadan fakkeessanii, bidiricha markaba irraa galaanatti gad buusuuf jedhan. ³¹ Phaawulos garuu, "Yoo warri kun markabicha keessa turan malee, isin oolu hin dandeesan" jedhee angafa dhibbaatti, loltootattis in dubbate*. ³² Kana irratti loltoonni funyoota bidirichi ittiin hidhamee ture sana kutanii, bidiricha galaanatti gad gatan.

*31 27:22

³³ Hamma lafti bari'utti immoo nyaata akka nyaataniif, Phaawulos namoota sana hundumaa gorse, "Nyaata utuu hin nyaatin turuun keessan har'a guyyaa kudha afuraffaa dha, homaas afaaniin hin qabne. ³⁴ Ooluudhaaf iyyuu nyaachuun isin barbaachisa, kanaaf nyaata akka nyaattan isin nan gorsa; isin keessaa mataa nama tokko irraa iyyuu rifeensi tokkichii illee hin badu" jedhe*. ³⁵ Phaawulos kana erga jedhee booddee, buddeena fudhatee fuula isaanii duratti Waaqayyoo galata galche; buddeenichas cabsatee nyaachuuf jalqabe*. ³⁶ Isa irratti hundumti isaanii jajjabaatanii, ofuma isaaniitii iyyuu nyaata nyaatan. ³⁷ Nuyi namoonni markabicha keessaa walitti dhibba lamaa fi torbaatamii ja'a turre. ³⁸ Isaan erga nyaatanii quufanii booddee, markabichatti haa salphatu jedhanii, qamadii fe'amee ture galaanatti gad daddarbatan.

*34 1Sam 14:45; 2Sam 14:11;

Luq 12:7; 21:18

*35 Luq 9:16; 22:19; 24:30;

1Qor 11:23-24

Hurraa'uu Markabichaa

³⁹ Yommuu lafti bari'es, warri markaba oofan biyyichi eessa akka ta'e baruu dadhaban; garuu golba galaanaa, malkan isaa kuufama cirrachaa qabu tokko ijaan qabani, yoo isaanii danda'ameef markabicha itti qabuu barbaadan. ⁴⁰ Funyoo qofoo sibiilaa arfaanu, isa ittiin markaba dhaaban sanas kutanii, qofoo isaa galaana keessatti dhiisan. Achumaanis funyoo batoo isa ittiin markaba karaa agarsiisanii hiikan; sharaa qilleensaa isa fuula duraa qilleensatti qajeelchanii, markabicha

gara golba galaanaatti qaban. ⁴¹ Marka-bichi garuu kuufama cirrachaa isa bishaan jala jirutti lixee qabame; fuul dureen markabichaas cirrachicha humnaan gad qotee socho'uu dadhabe; dugda duuba isaa garuu humna dha'aa bishaaniitu caccabse. ⁴² Warra hidhaman keessaa tokko illee daakee akka hin baaneef, warri loltuu hunduma isaanii ajjeesuu yaadan. ⁴³ Angafichi dhibbaa garuu Phaawulosin oolchuu barbaadee; warri loltuu isa yaadan akka hin raawwanneef isaan dhowwe. Warri daakaa beekan duraan dursanii galaanatti utaalani, gara lafaatti haa ba'an; ⁴⁴ warri hafan immoo, battee mukaatiin yookiis caccabaa markabichaatiin duukaa haa bu'an, jedhee abboome. Hundumtinuus akka kanaatti oolanii gara lafaatti ba'an*.

*43-44 27:22-25

Phaawulos Malaaxiyaa Turuu Isaa

28 ¹ Nuyis du'a erga oollee, biyyichi bishaan keessaa sun Malaaxiyaa jedhamee akka waamamu barre. ² Namoonni biyya sanaas jaalala guddaa nutti argisiisan; bokkaan in rooba, in dhaamotas waan tureef, ibidda qabsiisanii hunduma keenya ofitti waaman*. ³ Phaawulos hanxaxii qabaa tokko hammaaree ibiddatti naqnaan, bofni hadhaa qabu tokko qoraanicha keessaa ho'a ibiddaa utuu baqatuu, harka Phaawulos ciniine. ⁴ Namoonni biyyasii immoo boficha harka Phaawulositti rarra'u yommuu argan, "Namichi kun nama gumaa ta'uun isaa hin mamsiisu; galaanaan nyaatamuu yoo oole iyyuu, adabni gumaa isa hin jiraachisu" waliin jedhan. ⁵ Phaawulos garuu boficha sana ibiddatti gad hurgufe, homtuus itti hin hammaanne*. ⁶ Isaan immoo amma iita'a yookiis amma lafa dha'ee du'a jedhanii eegan. Yeroo dheeraa eegaa turaniis waan tokko illee akka irratti hin ta'in arginaan, yaada isaanii geddaranii, "Inni Waaqayyo tokko" jedhan*.

*2 Qor 11:27

*5 Mar 16:18; Luq 10:19

*6 14:11

⁷ Abbaan biyyaa Phophlii'os jedhamu tokko iddoo sanatti dhi'oodhaa lafa qaba ture; inni mana isaatti nu simatee, guyyaa sadii akka firaatti nu keessum-

siise. ⁸ Gaafas abbaan Phophlii'os dhukkuba dhagna-gubaadhaa fi dhukkuba garaa kaasaatiin dhukkubsatee in ciisa ture. Phaawulos immoo isa bira dhaqee, Waaqayyoon kadhateefii, harka isaa mataa namichaa irra kaa'ee, isa fayyise. ⁹ Kun erga ta'ee booddee, namoonni biyya sanaa dhukkubsatan hundinuu in dhufan; Phaawulos immoo isaan in fayyise*. ¹⁰ Kana irratti isaan ulfina baay'ee nuuf kennanii, yommuu markabaan adeemuudhaaf kaanes, waan karaadhaaf nu barbaachise nuuf galaasan.

*9 Mar 1:32-34

Phaawulos Mandara Roomaa Ga'uu Isaa

¹¹ Ji'a sadii booddees markaba Is-kindriiyaa, isa ji'a gannaa biyya Malaaxiyaa ba'een kaanee adeemne; markabichi sun bifa ilmaan Zeos isa Waaqayyo tolfamaa mataa isaa irraa qaba ture. ¹² Nuyi mandara Seraakusitti galtee, guyyaa sadiif achi turre.

¹³ Achii immoo naannofnee, mandara Reegiyos geenye. Borumtaa qilleensi gara mirgaa qilleensa'uu jalqabnaan, guyyuma lammaffaatti mandara Photiyoli jedhamu iddoo buufata markabaa dhufne. ¹⁴ Mandara sanatti amantoota tokko arganne; isaan torban tokko akka isaan bira teenyuuf nu waaman. Utuma akkas jennuu mandara Roomaatti galle*. ¹⁵ Amantoonni mandara Roomaa waa'ee keenya dhaaga'anii, kaan hamma gabaa Aphiyositti, kaan immoo hamma iddoo "Trees Taberne" jedhamu tokkootti nu simuudhaaf dhufan; Phaawulos yommuu isaan arge, Waaqayyoon galateeffate, in jajjabaates*. ¹⁶ Mandara Roomaa yommuu geenyes, [angafni dhibbaa warra hidhaa harka isaa turan, ajajjuu buufata warra loltuutti dabarse], Phaawulos immoo loltuu isa isa eeguu wajjin mana dugda bitatee akka taa'uuf dhiise*.

*14 21:4

*15 Rom 1:7-12

*16 23:11; 24:23; 28:30

Phaawulos Mandara Roomaatti Lallabuu Isaa

¹⁷ Guyyaa sadii booddee Phaawulos dura-buutota Yihudoota mandara

Roomaa walitti waamsise. Isaan walitti qabamnaan, Phaawulos, "Jarreen ob-boloota nana, waan tokko illee saba keenya irratti, seera muka abbaa keenyaa irrattis utuun yakka hin hojjetin, hidhameen Yerusaleemii harka warra Roomaatti dabarfamee kenname". ¹⁸ Warri Roomaa immoo na qoranii, yakki du'a anatti farachiisu ana irraa dhibnaan, akkasumatti gad na dhiisuu barbaadan*. ¹⁹ Warri Yihudootaa garuu dubbii kanaan waan mormaniif, mootii warra Roomaa dhageessifachuudhaaf nan giddisiifame; kun garuu waan ani ittiin saba koo hadheessu qabaadheef miti*. ²⁰ Sababii kanaaf isin argee, isinii wajjin dudubbachuudhaaf isin waameera; anoo isa namoonni Israa'el abdataniif jedheetan fuuncaaa kanaan hidhamee jira" jedhee isaanitti dubbate*. ²¹ Warri inni itti dubbate sun garuu, "Nuyi biyya Yihudaatii waa'ee keetiif caaffata hin arganne; yookiis obboloota achii keessaa, dhufee waa'ee keetiif waan hamaa kan hime yookiis kan dubbate tokko illee hin jiru. ²² Haa ta'u iyyuu malee, waan ati yaaddu utuu si irraa dhageenyee in jaallanna turre; warra amantii keenya irraa addaan cabsate kanaan garuu, iddoo halletti akka ittiin morman in beekna" ittiin jedhan*.

*17 24:12-13; 25:8

*18 23:29; 25:25; 26:31-32

*19 25:11

*20 24:15; 26:6-7

*22 24:14; Luq 2:34

²³ Jarri Phaawulosii wajjin dhaaba godhatanii, baay'atanii mana inni taa'u dhufan. Phaawulos immoo ganamaa hamma galgalaatti yaada isaa isaanitti mul'isee, waa'ee mootummaa Waaqayyoo isaanitti dhugaa ba'e. Inni macaafa Museetii fi macaafota raajotaa

keessa isaan hubachiisuudhaan, waa'ee Yesus tole isaan jechisiisuu yaale. ²⁴ Isaan keessaa kaan dubbii Phaawulos dubbateen tole jedhan, kaan garuu hin amanne. ²⁵ Wal dhabanii utuu isaan achii hin ka'in, Phaawulos dubbii tokkicha kana isaanitti dubbate; "Hafuurri qulqulluun afaan Isaayaas raajichaan abboota keessanitti,

²⁶ 'Gara saba kanaa dhaqi jedhiinis, dhaga'uu in dhageessu, garuu hin hubattan;

ilaaluu in ilaaltu, garuu hin argitan.

²⁷ Yaadni garaa saba kanaa hubachuu dadhabeera; gurra isaanii cuqqaalaniiru, ija isaanii dununfachiisaniiru. Silaa'oo, ija isaanittiin in argu, gurra isaanittiinis in dhaga'u turan;

yaada garaa isaanittiin in hubatu, gara koottis in deebi'u turan; ani immoo isaan nan fayyisan ture'

yommuu jedhe ba'essa dubbate*.

²⁸ Egaa fayyisuun Waaqayyoo kun, warra saba isaa hin ta'iniif akka darbe beekaa; isaan immoo in dhaga'u" jedhe*. [²⁹ Erga inni kana jedhee booddees, warri Yihudootaa waliin morkachaa isa biraa adeeman.] ³⁰ Akkasitti Phaawulos waggaa lama guutuu mana ofii isaatii dugda bitate keessa taa'ee, warra gara isaa dhufan hundumaa in simata ture*. ³¹ Ija jabina guutuudhaan, dhowwaa malees mootummaa Waaqayyoo in lallaba, waa'ee Yesus Kristos gooftichaas in barsiisa ture*.

*26-27 Isa 6:9-10

*28 13:46; Far 67:2

*30 28:16

*31 28:23; 19:8; Efe 6:18-20; 2Xim 2:9